

EGYETÉRTÉS

Külföldi árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztés és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 799. Kiadóhivatal 799.

Debreczen.

Budapest, október 26.

Gróf Zichy János kultuszminiszter ma Debreczen és környéke gyönyörű küldöttsége előtt bejelentette a harmadik egyetemért folyt nemes versenyzés eredményét: *Debreczen egyetemét kap.* Nem azt mondta (és utána a miniszterelnök sem), hogy Debreczen kapja a *harmadik* egyetemet, hanem azt, hogy *kap* egyetemet, még pedig *teljes* egyetemet. Ha ebből azt kell következtetni, hogy az egyetemért folyt versenyzésből több város is kerül ki győztesen: nem panaszoljuk, sőt kulturális nyereségnek valljuk. Hát lesz egyszerre harmadik és negyedik egyetem is. Annál jobb. A magyar kultúra ezt a megoldást csak örömmel fogadhatja. És Debreczen bizonyára maga is úgy boldogabb, ha az ő győzedelme nem fájdalmas másoknak, ha az ő győzedelme egyszersmind a kultúra nagyobbik győzedelme.

De minket ebben a döntésben mindenkifölött az tölt el őszinte megelégedéssel, hogy Debreczen egyetemet, nem csak, hanem *teljes* egyetemet kap. A mai küldöttség szónoka Debreczen — úgy tudom csak megjelölni — valami buszke szerénységgel „az iskolák városának” nevezte. Az is. Sőt Debreczen volt a legrégebbi időktől fogva ennek a harozokra berendezett országnak egyet-

len pontja, mely mindig az iskolák várososa tudott maradni. Mikor török, német s czerfajta ellenség járta keresztül-kasul az országot, a debreczeni kollégium akkor is oázis volt, melyen fegyvercsattogások közepette a kulturának áldoztak. Mikor a magyar nyelv idegen volt saját hazájában, Debreczen a magyar nyelv iskolája is volt. Az irodalom ébredése Debreczenben volt legvilágítóbb, a tudomány századokon keresztül Debreczenben volt legotthonosabb. S nem véletlen, de szükségszerű következés volt, hogy Csekonai Vitéz Mihály, tudós professzor Hatvani s annyi más máig emlékezetes név a debreczeni talajból nőtt ki. A magyar irodalom, tudományosság, a magyar lélek szépsége és mélysége Debreczen felé mutat. Hogy pedig Debreczen ma is a legmagyarabb város minden magyar város között: azt ebben az országban mindenki tudja. Önmagát és az egész körötte fekvő országrészt őrizte meg magyarnak és erősnek Debreczen, mert mindig „az iskolák városa” volt.

Gróf Zichy János, mikor az örömhirt megmondta a miniszter-küldöttségnek, mindjárt gratulált is Debreczennek. Ugy érezzük, Debreczen visszadhatja a miniszter urnak a gratulációt. Ő is megérdemli. Mert ha az a miniszter, aki pályája kezdetén a néppárt levegőjét szívtta, a Debreczennel való foglalkozásból máris annyi szabad-

elvűséget merített, hogy a harmadik egyetemet Debreczennek ítélte oda: akkor a miniszter ur is jó matéria. Egy szippantás debreczeni levegő is milyen jó hatással volt reá, hát még milyenné válhatott volna, ha mindig azt a kitűnő, magyar és szabadelvű levegőt szívtta, mely Debreczennek ősidők óta ereje. Vajjon ne kívánjuk-e, hogy abban az új kultúrforrásban, melyet gróf Zichy János ma nyitott meg a debreczeni egyetem bejelentésével, fürödjének meg majdan mindazok, akiket hevesebb magyarságra, szabadelvűbb magyarságra szoktatni ennek a nemzetnek életérdeke? Lám, Zichy csak egy kicsit foglalkozott Debreczennel s milyen szép változás ez benne. Bizony nemcsak úgy általában a kultúra, de a magyar kultúra az, mely új erősséget kapott a debreczeni egyetem megvalósulásával.

A miniszter gratulált Debreczennek, Debreczen gratulálhat a miniszternek: mi gratulálunk a magyar kulturának. Örvendünk egy méltán nagyhirű város boldog felsóhajtásának, hogy százados érdemek jutalmához ime eljutott, de még jobban örvendünk a magyar kultúra nyereségének, hogy amikor a jövő építéséhez új műhelyt kap, ez a műhely éppen az iskolák városában, minden magyar városok között a legmagyarabb városban, Debreczenben fog kiépülni. Nem Debreczen lesz az új műhellyel magyarabb, de Debreczen fogja

Szürkület.

Írta: Nagy János.

(Utánnemelés tölcs.)

Az októbertvégi nap vörös tüzgolyója csap éppen hogy felhűközt a Meszes hegyhátán s nyomban reá komoly bium-bumm-megszólalt a nagyobbik kálvinista harang.

A széles, kitéglázott iskola-tornáczon kinn állott Katona Gergely, az eklézsia kántortanítója. A hosszúszerű pipát áthajította a balkarjára s úgy dünnyögte:

— Be nagyon pontos tud lenni, az Istene ne legyen, azzal a harangozással!... Még egy pipa dohányt se tud az ember becsületesen elszíni! — dohogta s kedvetlenül fordult vissza a templomtól.

— Bizonyosan nem volt pálinkára valója az este, azért ébredt föl ilyen bajnolosan... — mormogta aztán s pöfékelve ödöngött végig a tornáczon.

A harangszóra hamarosan megeléknült az utca. Itt is, ott is kinyílt az utcaajtó s egy-egy férfiember indult a határ felé. Nem sietve, lázasan — mint pár hónappal előbb, az aratás, kaszálás és eséplés idején — csak úgy tempósan, komótosan ballagva. Hiszen most már itt-ott akad valami kis mezei munka, tengeriszár-vágás, napraforgó-szedés, megymás, de az se sürgős, vagy sietős teendő.

Katona Gergely nekidőlt a tornácz könyöklőjének s úgy nézett végig a megelevenült Nagyutczán.

— Akkor vette el az Isten az eszemet,

amikor ott hagytam a gimnáziumot s elmentem kostának!... — mormogta maga elé s dühösen, gyorsan kezdte szirpogatni a pipáját.

— Tanítani a sok számár paraszt-kölyköt, aztán nap-nap után ordítani a templomban, bögni a temetésekben, a virrasztókban s hozzá azzal az istentelen vén pappal vesződni!... No, hát csak kutya rosszul tudtam pályát választani!... — morfondírozott magában.

A harang még egyet-kettőt kongott s aztán hirtelen elhallgatott. Fojtó, zsibbadt némaság nehezedett reá a falura. Az utca előbbi élénksége, mozgalmassága is elült s Katona Gergelynek hirtelen úgy tetszett, mintha ő most egy nagy, de néma kriptában egyedüli élőlényként volna bezárva. A pipáját kivette a szájából s fázósan összeborzadt. Vagy három-négy vén asszonyon akadt meg a tétovázó tekintete, akiket máskor „undok, vén szipirtók”-nak szokott emlegetni, mert hiszen miattuk kell hétköznap is templomozást tartani. Most azonban fölmelegedett a láttukra — hiszen legalább élőlényeket látott bennük — s a sipító köszönésükre gyorsan, buzgón feleltetett:

— Adj! Isten, néném! Hát felkeltek, felkeltek már?...

Az ablakpárkányon ki volt készítve a „Könyörgések könyve.” Hirtelen a hóna alá csapta s a templom felé sietett. Az ajtóban már rá is kezdett az énekre: „Im, bójöttünk nagy örömmel!...”

A részeges harangszóval együtt mindössze öten voltak csak a templomban. Más-

kor Katona Gergely hadarva, kényszerűséggel, nagy gyorsan szokta felolvasni az imát. Ma — maga se tudta miért — zengő-leppegő, paposan éneklő lassúsággal végezte a dolgát. Mikor a templomból kijött, fonyadt vigyorgással hálálkodott is öreg Papp Gerzsonné:

— Nagyon szépen tetszett imádkozni, rektor ur...

Katona Gergely kedvetlenül, kelletlen arcuzal hallgatta a dicséretet. Utálatosnak, torznak találta a vén asszony hálálkodását s szó és köszönés nélkül befordult az iskola udvarára és lehorgasztott, lógó fejjel — kezében a könyörgéses könyvvel, gyermekesen csápolva — indult hazafelé.

A templom hátsó végénél egy üde, fiatalos asszony-hang csapott reá:

— Jó reggelt kívánok, tanító ur!...

Katona Gergely összerenzenve rántotta fel a fejét s elveresedett. Demjén Sári volt, a szép Demjén Sári, az öreg, szelűtött Demjén unokája. Az ördög tudja, honnan lehetett annak a vén, morezsképi parasztnak ilyen csudálatosan nem paraszti arcu és véru unokája. Véru is, mert Demjén Sári — ma sines bele jóvá a falu — gazda-leány létére pár éven át benszolgált a városban s onnan uri ruhákkal, uri szokásokkal és uri beszédmóddal tért haza. Lám, ő az egyedüli a faluban, aki Katona Gergelyt nem „rektor uram”-nak, hanem „tanító urnak” szólítja. Egyébiránt a falu kevésre becsüli az elvárosiasodott Demjén Sarit s bizony, még az erkölcsét is meggyanusítja. Joggal, vagy anélkül, nem lehessen tudni, mert Demjén

azzal magyarabbá tenni az országot. Nem az iskolák városa lesz gazdagabb egy iskolával, de Magyarország tette maga számára teljesebbé az iskolák városát. Debreczeni a magyar kulturának szerzett győzelmet, nem először és nem utoljára.

Budapest, október 26.

A képviselőház ülése. A képviselőház holnap, pénteken ülést tart; napirend: névszerinti való szavazások és a véderőjavaslat általános tárgyalásának folytatása. A véderővitában holnap Kovácsy Kálmán Kossuth-párti szólal fel.

Mindvégig technika. A képviselőház mai ülését Návay Lajos elnök fél tizenegykor nyitotta meg. A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bemutatja Békés vármegye és Fiume város közönségének feliratát a képviselőház jelenlegi tanácskozási módja miatt. Békés és Sopron vármegyék közönségének feliratait a sajtószabadság hatályosabb biztosítása ügyében. Árva vármegye közönségének feliratát a cselédek kötelező nyugdíjbiztosítása tárgyában. Fiume város közönségének feliratát az általános, titkos választói jog mellett. (Eljenzés balfelől.) A bősárányai, egvedi, magyarkereszturi, rábaszováti, szilársárányai és vági gazdaszövetészeknek Rakovszky István országgyűlési képviselő által benyújtott kérvényeit az argentinai és szerbiai husbehozatal tárgyában. Javasolja, hogy mindezen feliratok és kérvények adassanak ki a kérvényi bizottságnak. Preszly Elemér az elnök javaslatával szemben ellenindítványokat tesz. Elnök jelenti, hogy használ több képviselő a névszerinti szavazás elrendelését és annak a következő ülésre halasztását kérte. Ezt elrendeli. Következik a napirend szerint a névszerinti szavazás Székelyudvarhely polgársága népgyűlésének kérvényére vonatkozó elnöki előterjesztés s az ezzel szemben beadott ellenindítvány fölött. A szavazás eredménye az, hogy a Ház 110 szavazattal 9 ellenében az elnöki előterjesztést fogadta el. A hódmezővásárhelyi és a Budapesti Nefelejts-utczában tartott népgyűlések felirataira névszerinti szavazás útján szintén az elnök indítványát fogadták el. Kovács János ellenindítványával szemben, tehát ezeket a kérvényeket is a kérvényi bizottsághoz teszik át. Elnök háromnegyedkettő-

kor a tanácskozást félbeszakítja, megállapítja a következő ülés napirendjét s berekeszti az ülést.

Az internacionális helyzet.

Budapest, október

Az olasz csapatokat a harcstéren súlyos vereségek érték. Benghazi bevételénél véres küzdelem folyt, s száz meg száz olasz esett el és sebesült meg. Igaz ugyan, hogy ez nem teszi kétségessé, hogy végül is a háború az olaszok győzelmével végződik majd, de azért kínos meglepetés érte az olaszokat. Rajtuk is beteljesedett az, ami velünk történt Bosznia okkupációjakor 1878-ban. Akkor gróf Andrássy Gyula gondolta, hogy egy katonabandával az élükön csapataink ellenállás nélkül vonulhatnak be Szerajevóba, s most meg az olaszok gondolták, hogy „besétálhatnak” Tripoliszba. S ma éppen ezért egészen más a helyzet, mint volt még hetekkel ezelőtt is. Ma mindenütt kételyek merülnek fel, hogy Olaszország jól felkészült-e erre az expedi- czióra, hogy számított-e arra az ellenállásra, amellyel találkozott, s hogy nem lesznek-e olyan komplikációk, amelyek végül is kissé lehűtik majd az olasz optimizmust.

Az internacionális helyzet egyelőre olyan, hogy Olaszországnak szabad keze van Tripoliszban. De azonnal megváltoznék ez, mihielyt bekövetkeznék, amivel az olasz hadügyminisztérium fenyegetőzik, hogy „kiterjeszti a háború színterét”, ami a Tripoliszon kívül fekvő török birtokok bombázását, s a Balkán békéjének feldúlását akarja jelenteni. Akkor reánk is súlyos feladatok hárulnának s akkor azt a passzivitást, amelylyel az eseményeket nézzük, nálunk is az aktív módon való intervenció szüksége váltaná fel. Oroszország pedig még ezt sem akarja bevárni. A „Nowoje Vremja” néhány nappal ezelőtt Menesikov tollából cikket közölt, amelyben azt írja, hogy Oroszországnak ki kellene szakmányolnia a mostani politikai helyzetet. Menesikov nem ugyan hivatalos ember, s amit mond, az csak magánvélemény, de közismert „köz” az összeköttetés, melyben az orosz kormánykörökkel van, s néha csakugyan nagy befolyása is volt az orosz közvéleményre ezekkel. Azért a Nowoje Vremjában közt cikke figyelmet érdemel, mert e pillanatban nem lehet tudni, nem az orosz kormány áll-e a cikk mögött.

Azt mondja ugyanis, mint irtuk, hogy Oroszországnak ki kellene használnia a mos-

tani internacionális helyzetet, mert minden vetélytársának a kezei most le vannak kötve. Japánt Amerika, Kínát a forradalom, Ausztria-Magyarországot az esetleges olasz tulajdon ellen való védekezés, Németországot a marokkói bonyodalom köti le, Oroszországnak tehát most volna alkalma arra, hogy mindazt megszerezze, amihez joga van. Így többek közt a Dardanellákon való szabad közlekedés jogát. Ha ez ellen Ausztria-Magyarország tiltakoznék, akkor Galicziát kellene elfoglalni, de mindenesetre bűn volna, ha a kedvező helyzetet Oroszország nem használná ki. A Birseviya Vjedomoszti is a Dardanellák kérdés megoldását sürgeti s e célból azt ajánlja, hogy még egy háborútól sem szabad visszariadni.

Anglia is, mely nem igyekszik ugyan gáncsot vetni Olaszországnak, kezd nyugtalankodni. Nagyon tekintélyes angol lapok mutatnak arra, hogy ha az olaszok Tobrukot megerősítik, akkor Málta katonai jelentőségét a minimumra szorítják le. Nem hisszük, mondja az angol konzervatívok vezető lapja, hogy az angol kormány elég balga volna: „to put the blind eye to the telescope” hogy azon a szemén keresztül nézne, amelyiken nem lát. Azt kérdi, érdemes volt-e Angliának a szuezi csatornát pénzügyileg és Egyiptomot politikailag a hatalmába keríteni, hogy ezzel az Indiába vezető utat biztosítsa, ha most nyugodtan türi, hogy az olaszok most Tripolisz elfoglalásával ennek az utnak biztonságát veszélyeztessék. Mert ha az Egyiptom túszomszédságában fekvő Tobrukot az olaszok erős hadikikötőt csinálnak, ezzel szálkát szúrnak Anglia testébe. Ha amellet Szciziliát is megerősítik, akkor Anglia elveszítette vezető szerepét a Földközi-tengeren.

E mellett minden hivatalos czáfolat dacára is, minden jelentés megerősíti azt, hogy Bulgária fegyverkezik, sőt hogy csapatainak egy nagy része már mozgósítva is van.

A helyzet tehát éppen nem olyan megnyugtató, mint ahogy azt Aehrenthal hirdeti, s még csak ezental fog eldőlni, csakugyan igaz-e az, hogy monarchiánk érdekét biztosítani tudni. Mert ma nem akut reánk nézve a veszedelem. De ha bekövetkezik, amivel a Tribuna fenyeget, hogy Olaszország nem fogja a háborút Tripoliszra szorítani, ha ebből a korlátozásból Törökország hasznot húzna, vagy ez a háborút csak nyujtana, majd akkor fog kitűnni, mit tett Aehrenthal, hogy olyan önérzettel merete Khuen és Gautsch szá- jába adni az odát a maga politikájának dicsőítésére.

Sári, mióta itthon van, parasztsoru legényekkel szóba se áll, urifajta ember pedig a papon, tanítón kívül nem lakik a faluban. Mindegy: Demjén Sári gyanu s falusi szóbeszéd terhe alatt áll, akivel a gazdalegények a vasárnap délutáni táncban nem, legfeljebb szürkületi időkben a kertek alatt találkozhatnak szívesen...

Katona Gergely hebegve, szégyenkezve fogadta a ráköszönést:

— Jó reggelt, Sári... Ilyen korán felkóttél már?...

A leány megállott a deszkapalánkon túl s városias bátorsággal nézett a Katona Gergely szemébe, ugy felelte:

— Jaj, falun vagyok most, tanító ur!... Aki falun él, annak hajnalosan illik felkelni. Én pedig jó falusi leány akarok lenni!

A férfi közelebb lépett a kerítéshez s melegülő hangon füzte tovább a szót:

— Nem leszel már te, Sári, soha igazi falusi lány!...

A leány tetszelgően billegtette meg magát:

— Nem-é?... Ugyan miért nem, tanító ur?

Katona Gergelynek csiklandósan bizsergett meg a vére s fojtott szóval hadarta:

— Mert már megszoktad az urj életet... az uri ruhát... az uri, finom beszédet... Hát csak azért...

A leány kötekedően rándított egyet a vállán s összébb húzta rajta a rojtos, piros bárászkendőt:

— Ha megszoktam: el is szokok tőle...

Musszáj elszokni, mert ebben a faluban le-

rágják az emberről a húst is a vén asszonyok... Pedig... — s hirtelen elhallgatott.

A férfi most már lázassá lett. Sürgetőn, követelőn kérdezte:

— Pedig?... Modjad tovább is, Sári lányom!...

A leánynak hamiskás mosoly derített fel a piros arczát:

— Nem lehet. Nem mondhatom tovább most... Már is idenéznek vagy két ablakból.

Sokalják a beszédünket... Megyek is én... — s készülődve illettette meg a formás mideres alakját.

Katona Gergelynek tűzkarikák ugrándoztak a szemei előtt. Remegő kezével görcsösen ragadt bele a kerítésbe s kiszáradó torkából foszlányokban, rekedten tört elő a szó:

— Ne... ne menj még, Sári... Vagy, ha el kell menned, akkor... akkor hol beszélhetünk még erről?... Mondjad!... Hol?...

A leány most már úgy tett, mintha zavarban volna. Leszegte a földre a fejét s makiacsul hallgatott.

A férfi lázasan, tagolva sürgette, sutogóra tompitván a hangját:

— Este... alkonyatkor, harangozás után... a régi temető alatt... Sári, jó lesz? Ott leszel?

A leány óvatosan körülnézett előbb s azután halkán felelte:

— Nem... nem tudom... Majd meglátom... — s köszönés nélkül, gyorsan, mint a nyul, eliramodott.

Katona Gergely tágra nyitott szemekkel

bámult utána. Demjén Sári már befordult a szegleten a másik utcába, de ő még mindig kísérni akarta tekintetével az eleven, formás, ringójárasú leányt, aki — Katona Gergely így érezte e perczen — üzenet neki, számára a városból, s abból a másik, színe- sebb, izgalmasabb és boldogabb életből, melyet könnyelműen eldobott magától, amikor bolond fővel, elugrott a gimnáziumból s kostának ment el...

Perczek teltek el, végre lecsendesedve, fáradtan fordult vissza a kerítéstől s lomhán az iskolaépület felé ténfergett. A lakást elkerülte — borzasztó lett volna neki most az örökké szomorú, fáradt és vézna asszonynyal találkozni — s az iskolába lépett be. Még mindig nagyon korán volt, az iskolásgyermekek még nem jöttek el s Katona Gergely rosszul érezte magát a néma, kongó és üres teremben. Tétován járt fel s alá és nem tudott semmi munkához hozzáfogni. Szorongó, nyugtalanító érzései voltak és sehogy se tudott tőlük szabadulni. Az udvaron egy tyuk elkotkodácsolta magát: Katona Gergely úgy összerendezte a hangra, mintha megrázták volna.

— Mi az isten csodája lelt ma engemet? Nem értem, nem értem semmiképpen sem... dűnyögte aggodalmasan maga elé.

Aztán a leányra próbált gondolni. Maga elé akarta idézni a piros, mosolygós arcú, ringójárasú Demjén Sárít. Nem sikerült sehogyan sem: egy sovány, sápadt arcú, korán asszony szomorú arca került minduntalan a behunyott szeméi elé. Aztán az esti találkozás színes elképzelésével próbálta ma-

Kavarodás a béke körül.

— Hírek a politikai küzdőtérrel. —

Budapest, október 26.

Az „Egyetértés“ mai híradása nyomán, hogy a béketárgyalások — bár kedvező irányban folynak — esetleg hetekig is el fognak tartani, optimisztikusabb hangulatot kapott lábra a képviselőház folyosóján. Mindennek dacára azonban ellenőrizhetetlen forrásból a legkülönbözőbb hírek szállongtak a képviselők egyes csoportjában, amelyek a béketárgyalások meghiusulásáról, új választásokról és erősebb rendszabályokról beszéltek.

Ezeknek azonban a képviselők többsége nem adott hitelt. Az új választásokban senki sem hitt, mert hisz tudvalevő, hogy attól a munkapárton irtóznak a legjobban és azzal maga a kormány is tisztában van, hogy az új választások után egy számban megerősödött és még radikálisabb ellenzékét kap vissza, amely még nagyobb erővel folytatja az obstrukciót. A választások felett tehát a képviselők csakhamar napirendre tértek.

Sokkal inkább foglalkoztatta azonban a képviselőket és különösen a Tisza-pártiakat, akik sohasem voltak a békének őszinte hívei, az a híradás, hogy a kormány a béketárgyalások meghiusultával erőszakosabb rendszabályokhoz fog nyulni és felidézni az elnökválságot. Tiszáék örültek ennek, de azért ez a hír sem maradt hosszúéletű, mert megerősítést semmi irányból nem nyert.

E híresztelésekkel szemben részünkről konstátálni kívánjuk, hogy a béke ügye jól áll, azonban — mint azt már tegnap jeleztük, — csak lassan halad előre. Ez elvégre érthető is, mert a tárgyalások csak akkor haladhatnak gyorsabb tempóban, ha azokat egy autorizált politikai vezetne, aki tisztában volna azzal, hogy felhatalmazása meddig terjed. Berzeviczy, bármennyire rokonszenves és népszerű is az ellenzék előtt egyénisége, e feltétlenül szükségesekkel nem rendelkezik és így tárgyalásai döntő jellegűek nem lehetnek.

gát felélnéni. Ez sem ment: apró, hidegtől elkékült gyermeklábak tapodták a hűvös őszi sarat: az ő eszmátlan porontyai...

Ijedten ugrott fel.

— Jaj, mi van én velem? ... — szólalt meg hangosan, vaczogó fogakkal.

A kongó teremben komoran, ijesztően visszhangzottak a szavak. A fejét láz gyötörte, a homloka lüktetett, a lábai elszibbadtak. Támolyogva, görcsösen kapaszkodva az iskola-padokba, a lakásáig nyíló ajtóig vergődött el s egy utolsó erőfeszítéssel felrántotta az ajtót és hosszú, rémes kiáltással bukkolt be a konyhába:

— Asszony! ... Feleség! ... Jaj! ... — hördült fel elhaló hangon.

Ágyba fektették, szeszszel dörzsölték a szíve táján, székifü-teát s miegymást itattak vele. Az asszony — a mindig szomorú, fakó és semmi asszony — serényen és gondosan forgolódott körülötte, s még fél-dél se volt, amikor Katona Gergely már egészen magához tért. Még nem beszélt — pedig érezte, hogy tudna beszélni, ha akarja — csak szótlanul, komoly arccal nézett maga elé. Hol a gyorsan sürgő-forgó asszonyra — nini: nem is olyan hamvábaholt fehérebb az ő felesége, de eleven, gyors mozgású, ha kell! — hol meg a szoba szegletében ijedve meghuzódó gyerek-táborra nézett s csak azon vette észre magát, hogy valami kellemes, szibongó melegség futja be a testét.

Délben már ott ült az asztalnál, délután meg kitelepedett a pipával a házvégibe és sütkérezett a csiklandós, enyhe őszi napfényben.

Az ellenzék különben ma a pénzügyi bizottság ülésén tényleg úgy adott kifejezést békés hajlandóságainak, amint azt tegnap megírtuk, hogy a költségvetés bizottsági tárgyalása elé akadályokat egyáltalában nem gördített. Általános vita nem is volt és máris áttértek a költségvetés tárgyalására. E békés hajlandóság kétségkívül nagy befolyással lesz a béketárgyalások további menetére és a békekilátások megerősödésére.

Mai híreink egyébként a következők:

A béketárgyalások.

1. béketárgyalások, dacára a felmerült legellentétebb híreknek, ma is serényen folytak tovább. Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke Kossuth Ferenczel tanácskozott hosszasan, majd gróf Andrássy Gyulát és gróf Károlyi Mihályt kereste.

Berzeviczy Alberten kívül ma az elnökségnek egy másik tagja: Kabos Ferenc a lelnök is befolyt a béketárgyalásokba és először gróf Andrássy Gyulával, azután pedig Justh Gyulával tárgyalt hosszasan.

Kossuth Ferenc a Berzeviczynél tett látogatás után gróf Apponyi Alberttel, Décsy Zoltánnal és Holló Lajossal értekezett.

Justh Gyulát is nagy csoportok vették körül, amelyek különböző hírekkel szolgáltak neki a béke eshetőségeiről. Elmondták neki azt is, hogy egyes Tiszaiista képviselők azt hirtetik, hogy a béke meghiusult és ennek folytán a kormány megkezdi az erőszakos eszközök alkalmazását, amelyek szükségképpen elnökválságot fognak előidézni. Justh erre a következőket felelte:

— Ebből nem lesz semmi. Mert mi elnökválság esetén lehetetlenne teszünk az új elnök megválasztását. Megobstruáljuk az elnökválasztást!

Justh harszias kijelentéseinek gyorsan híre terjedt a folyosón és a Tiszaiista képviselők olyan magyarázatot fűztek azokhoz, mintha Justh a béke ellen nyilatkozott volna.

Ennekfolytán Tiszáék között már ma megindultak a jelölések az elnökségre és az elnöki állásra: Tallán (Bélát), az elnöki állásokra: Beöthy Pált és Antal Gézát tippelték. Azonban Tiszáéknak a kedvét csakhamar elrontották maguk a Justh-pártiak, akik kijelentették, hogy Justh Gyula csak az erőszak, de nem a béketárgyalások ellen foglalt állást.

Az októberi nap azonban eszálfa, csalárd. Még az imént szelid, meleg sugarakkal simogatta végig a lankás dombokat, a falu zsupos házait s — imhol! — már fut is lefelé egy erdős hegyhát mögé. Hirtelen lehült az idő s mintha kőd ereszkedett volna le, elhomályosodott a völgykatlan. Katona Gergely fázósan huzta össze a kabátját s kiballagott az utcafeleli tornácra, ahol végig lehet látni a falut.

A csordát már eresztették hazafelé, az utca emberektől és a mezéről hazaballago jószágoktól nyüzsgő, eleven lett újra. Lent az utca végén, a temető felé, egy vörös hárszékendő villant meg a szürkületben s a Katona Gergely elesenedett szíve nagyot dobbant reá.

A toronyban megszólalt a harang s minden kondulása nyugtalanító, sürgető biztatásnak, siettetésnek tünt fel Katona Gergely előtt. Tanácstalanul, izgatottan topogott a tornácra s nem tudta, mit kell tennie. Már indulófélben, de még tétovázva, állott ott a tornác-lejárónál, amikor a konyhaajtó kinyílt s egy csendes, meleg hang utját állta:

— Apjukom, hűvös van már kinn. Tudod, hogy reggel is megártott a friss levegő... Gyere már be!...

Katona Gergely az első hangokra megtántorodott, mintha febbeütötték volna. De aztán töprengő arcán elsimultak a redők, megnyihültek a kemény vonások s hálásan, gyöngéd szóval felelte:

— Igazad van, feleség... Már éppen akartam is bemeenni...

A bán a királlyal.

Ma délelőtt tizenegy órakor a király egy óra hócezáig tartó különkiallgatáson fogadta dr. Tomasiés horvát bánt. A király részletesen informáltatta magát a horvátországi politikai helyzetről. A bán jelentést tett a politikai fejlődés minden eshetőségéről úgy a horvát országgyűlés tanácskozása, mint felosztása esetére, amelyet a király kegyesen tudomásul vett. Tomasiésot tehát ismét lovaggá ütötték.

A pártkörökből.

A negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-pártkörben az est folyamán igen sokan voltak jelen a párt képviselő és kültagjai közül. Az eszmésere különösen a békekezió körül folyt.

A Justh-pártban a parlamenti béke helyreállítására irányuló közvetítési kísérletek és akciók meghiusulásáról szóló hírek foglalkoztatták az este folyamán a nagy számban egybegyűlt párttagokat, akiknek körében az elnökség részéről Justh Gyula és Holló Lajos töltöttek hosszabb időt.

Politikai affér.

Ráth Endre tegnapi beszéde közben Bogdán Zsivkó munkapárti képviselő közbeszólt, mire egyes lapok tudósítása szerint Beck Lajos orsz. képviselő a következő közbekiáltással felelt volna:

— Talán érdekelt?

Emiatt Bogdán Zsivkó ma délelőtt a képviselőházban Falcione Árpád és Hajós Kálmán orsz. képviselők útján magyarázatot kért Beck Lajostól. Beck a megbízottak előtt kijelentette, hogy a neki imputált kifejezést nem használta s az csak egyes lapok téves tudósításában szerepel. A segédnek ennek alapján megállapították, hogy mivel sértés nem történt, az elégtételadás is fölösleges s az ügyet befejezettnek nyilvánították, amiről felüket értesítették.

Zalamegye installál.

Zala vármegye köztörvényhatósága ma Árcsi alispán elnöklésével tartott közgyűlésén határozatiilag kimondotta, hogy hatályon kívül helyezi az 1910-ben hozott ama határozatát, hogy a kormány főispánját nem installálja. Egyben báró Putheány indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy a főispánt bizalommal fogadja, részére hivatalos helyiséget enged át és hogy diszkygyűlésen installálja.

A verseczi átírat.

Komárom város köztörvényhatósága ma Gyürky István főispán elnöklésével közgyűlést tartott. A közgyűlés megnyitása előtt a főispán higgadságra kérte a bizottsági tagokat. Néhány választás után került napirendre Versecz város átírata az obstrukció elítélésére vonatkozólag. A tanács javaslata azt mondja, hogy a hazafias ellenzéki pártok békés akciója nyomán a törvényhatóság óhajtja, hogy a rend és béke a parlament munkájában mielőbb helyreálljon. Szabó Kálmán volt mőcsai szolgabíró, Varga Károly ref. hitoktató és még néhányan heves kifakadásokkal telt beszédben a napirendre terés mellett foglaltak állást. Ezután elrendelte a főispán a névszerinti szavazást és a tanács határozati javaslatát 29 szóval 28 ellenében elfogadta. Ez annyira felingerelte az ellenzék hevesebb tagjait, hogy a javaslat mellett szavazott tisztviselőket megfenyegették. Az elnöklő főispán tapintatos fellépése következtében a vihar lecsendesült. Miker még egy ilyen szelid hangon tartott javaslatot is csak egy szótöbbséggel tud kersztülvinni a kormány, igazán kétségbe kell vonnunk a kormány-elnökök azt az ismételt állítását, hogy a kormány a törvényhatóságokban erősen áll.

A huskérés.

A huskérés dolgában az osztrák és magyar akrefereusok ma délután több órán át tárgyaltak és a tárgyalást holnap délelőtt 11 órakor folytatni fogják. Valószínű, hogy holnap a tárgyalásokat befejezik és a referensek jelentést fognak tenni kormányaiknak a folytatott tárgyalásokról.

Soron a költségvetés.

— Khuen nyilatkozik a választói jogról. —

A pénzügyi bizottság ülése.

Budapest, október 26.

A pénzügyi bizottság ma megkezdte a jövő évi költségvetés tárgyalását. Az ellenzék abban a készségiében, hogy az országot megóvja a káros exlex-állapottól, elment a regárd végső határáig: eltekintett az általános vitától s így nyomban hozzáfoghattak a részletekhez, az egyes tárczák elintézéséhez s ennek során már a mai ülésen igen tekintélyes anyagot dolgoztak fel, úgy hogy rövidesen be is fejezi majd a bizottság a munkáját.

A mai ülés keretéből kiemelkedik a kisebbségnek magas nivóju állásfoglalása, amelyben tiltakozott a még meg sem szavazott delegáció közösgyűlés és a véderőreform tételének a költségvetésbe való beállítására ellen, holott ezek még megszavazva sincsenek és esetleg változtatások is következhetnek rajtuk. A miniszterelnök kijelentette, hogy változtatások esetén a korrekívum törvényes-úton fog megtörténni.

A horvát tárczánál gróf Tisza István és gróf Khuen-Héderváry védelmébe vették a bánt s ennek politikáját, s nem mulasztották el, hogy a koalíciónak szemrehányásokat ne tegyenek. Erről a furcsa szokásukról sehogys tudnak letenni, Kossuth, Batthyány Tivadar gróf, Rakovszky István s mások azonban hamarosan helyreállították a ténybeli igazságot s rámutattak arra, hogy a bannak az ő nagy és felelősséges közjogi állásában minden gyanu felett kell állania. (Ez éppen Tomasió Miklós Achilles-sarka.)

A belügyi tárcza megvitatása során alkalma volt az ellenzéknek protestálnia az ellen, hogy a városok segítségét a munkapárt önző pártérdekből magának akarja kisajátítani, holott ebben a kérdésben a kisebbségi pártok is teljesen hasonló véleményen vannak.

Érdeklődést keltett Bakonyi Samu amaz interpellációja, hogy a választói jogi, illetve a népszámlálási adatok feldolgozása mily stádiumban van, mikor kerülnek a nyilvánosság elé s a választói reformjavaslat megalkotása meddig fog még késni? Khuen-Héderváry miniszterelnök természetesen fix dátumot — tekintettel a jelenlegi Tiszára — megállapítani nem mert, hanem csak egy nagy általánosságban azt jelentette ki, hogy az adatok feldolgozása egész közeli jövőben befejezést nyer, amikor azokat nyilvánosságra fogja hozni s akkor nyomban a javaslat elkészítéséhez is hozzájárul majd a minisztérium.

Részletes tudósításunk a következő:

Nines általános vita.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután fél 6 órakor gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter és Thuróczy Vilmos, a számvevőszék elnökének részvételével báró Láng Lajos elnöklété alatt ülést tartott, amelyen megkezdte az 1912. évi állam költségvetés-tervezet tárgyalását, melynek során az apróbb tárczák és a belügyi tárcza előirányzatát a bizottság többsége elfogadta. A belügyminisztérium részéről Jakabffy Imre államtitkár, a pénzügyminisztérium részéről dr. Kállay Tibor min. titkár vettek részt az ülésen.

A napirend megkezdése előtt báró Láng Lajos bizottsági elnök javaslatára elhatározta a pénzügyi bizottság, hogy a mai napirend tárgyalása után a következő sorrendben fogja az egyes tárczák tárgyalni: igazságügyi, honvédelmi, vallás-és közoktatásügyi, földmivélségi, kereskedelmi, pénzügyi és végül az általános felhatalmazási javaslatok.

Gróf Wickenburg Márk előadó ismerteti az apróbb tárczák egyes tételét.

A véderőreform költségei.

A közös ügyek tételénél.

Désy Zoltán: Támaszkodva a pénzügyminiszternek a képviselőházban tett kijelentésére, mely szerint a véderőreformmal összefüggésben álló közösgyűlés kiadások folyósításának előfeltétele a véderőjavaslatnak törvényerőre emelkedése: szükségesnek látja a véderőreform költségei középpontjának és évi összegének tisztázását.

Lukács László pénzügyminiszter: Utal arra,

hogy a júliusi pénzügyi bizottsági ülésen tett nyilatkozatában kijelentette, hogy a véderőjavaslatl kapcsolatosan mekkora lesz a költségvetés emelkedése.

Gróf Apponyi Albert: A jövőre való tekintettel nem tartja helyesnek, hogy még nem létező törvényre való figyelemmel több költség-állítassék be a költségvetésbe.

Rakovszky István csatlakozik gróf Apponyi nézetéhez. Midőn még az is kötséges, hogy a véderőreform vajjon a mai formájában fog-e törvényerőre emelkedni, midőn illetékes helyről máris czélzások történtek arra, hogy az altiszti kérdés megoldása 20 millió több költséggel lesz csak eszközölhető, igen problematikusnak tartja a költségvetésbe való előzetes beállítását a véderőreform költségeinek.

Miniszteri válaszok.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: A Rakovszky által felhozott azon kijelentések, melyeket állítólag a hadügyminiszter tett és amelyekből Rakovszky az altiszti kérdéssel kapcsolatban a többkiadásokra következtet, csak a hírlapokban jelentek meg s talán igazat fog adni neki Rakovszky abban, hogy ily fontos kérdést ily uton elintézni nem lehet. A közös kormány a katonai javaslatokat a maga egészében fogadta el és a maguk egészében vállalta az új hadügyminiszter is. A reformjavaslat szerint visszatartható altisztek rebonifikálása méltányos dolog s e kérdés csak azért nem lett eddig végérvényesen megoldva, mert a rebonifikálás mikéntjére, annak módozatára, a két kormány között megállapodás nem jött létre. E kérdése megoldása azonban ma nem olyan sürgős. Ha változás állana be a közös költségek tekintetében, az a maga törvényes útján az ország színe előtt fog eszközöltetni.

Lukács László pénzügyminiszter: Rakovszky észrevételére reflektálva utal arra, hogy a kormány semmi egyébre sincs kötelezve, mint amit eddig bejelentett. E terhek viselése nem követeli meg valamely újabb jövedelmi források megnyitását. Más kérdés azonban az, hogy a beligazgatási feladatok ellátása nem-e indokolná új jövedelmi források létesítését, erről azonban most nem kíván szólni, csak azt jelenti ki, hogy sem a gyufa, sem a petroleum, sem a szesz-monopólium behozatalának gondolatával a kormány-ezidő szerint nem foglalkozik.

Kossuth Ferencz kérde a pénzügyminisztertől, hogy az 1911-iki zárszámadásban a folyó évre megállapított 39 millió hadügyi költségből a közös kormány részére történt folyósítás folytán mily összeg lesz elszámolva.

Lukács László pénzügyminiszter: Kossuth kérdésére precíz feleletet csak az év végén lehet adni, annyit azonban már most is kijelenthet, hogy a költségek az előirányzatot meghaladni nem fogják.

További felszólalások.

Bakonyi Samu: Helyteleníti a közösgyűlés költségei oly beállítását, amelyek összegét a delegáció még meg nem állapította. Nézete szerint ezen eljárás az 1867. évi XII. t.-cz.-kel homlok-egyenest ellenkezik, s a maga részéről is kénytelen ezen eljárást alkotmányjogi szempontból kifogásolni.

Báró Solymossy Ödön és Rakovszky István az altiszti kérdéssel tett nyilatkozatait után gróf Tisza István szólalt föl s azt a nézetét fejezte ki, hogy véleménye szerint mindeki, egy véderőreformjavaslat benyújtói, valamint mindazok, akik a kérdéssel foglalkoznak, tisztában vannak azzal, hogy az altiszti kérdések a javaslat szerinti megoldása csak egy expedienst, amely a taktikosság elvén alapszik. Egy objektív megoldás elődázható addig, amíg annak költségeit az államháztartás megrázkódtatása nélkül lesz lehetséges a költségvetésbe beállítani. A hadügyminiszter nyilatkozata és a magyar kormány álláspontja között nem lehet ellentétet találni.

Földes Béla: A közösgyűlés költségei beállítását helyteleníti, ezt a tájékoztatás céljával sem lehet indokolni, annál kevésbé, mert éppen nem tájékoztat, amennyiben nem tudjuk, hogy mennyit fognak a közösgyűlés kiadások hitenni. Nagyon szükségesnek tartja beszerezni az adatokat arra nézve, miképp és milyen alapon állítja össze a hadügyminisztérium a költségvetést.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Kétségtelen, hogy a budget-jog szempontjából a közös költségek a delegációk által állapítandók meg és ez most is így fog történni. A delegációk tárgyalása előtt azért lettek mégis a közösgyűlés kiadások a költségvetés-tervezetbe beállítva, hogy az ország ezen költségeinek a jövő évben való mikénti alakulásáról tájékozást szerezhessen. Az altiszti kérdés mikénti megoldása egy régi kérdés és a kormány szándéka egy objektív megoldás s e tekintetben semmi változást nem okoz a hadügyminiszter személyében beállított változás.

A bizottság többsége a közösgyűlés kiadások és bevételre vonatkozó tételt elfogadja.

A horvát-kérdés.

Horvát-Szlavonországok beligazgatási szükséglete tételénél gróf Tisza István szöbaboza a Horvátországban történt eseményeket. Első sorban azt a megütközéssel észlelt jelenséget, hogy akadt magyar sajtóorgánium, amely szemrehányást tett, amiért a bán lemondása el nem fogadtatott, holott a tartománygyűlés többségének bizalmát nem bírja. Ez ellen a felfogás ellen pártkülönbség nélkül kell tiltakoznunk. Hiszen így mi csinálunk külön államot Horvátországból, parlamentet a tartománygyűlésből. Politikai felelősséggel csak állam kormány tartozhat az állam parlamentjének. A horvát tartománygyűlés nem parlament; a bán politikai felelősséggel nem annak, hanem a miniszterelnöknek és közvetve a budapesti parlamentnek tartozik. Végzetes hiba volna megegyeszer elejteni azokat, akik exponálják magukat a régi egészséges és becsületes politikai irány érdekében, miért is mely sajnálattal látja a bán elleni támadásokat és helyesli, hogy a bán lemondása el nem fogadtatott.

Kossuth Ferencz: Gróf Tisza megjegyzésére vonatkozólag kiemeli, hogy azelőtt volt ugyan Horvátországban egy unionista hivatalos párt, de volt Horvátországban egy általános magyar-gyűlés is. Az előbbi kormány nem horvát hivatalos magyar rokonszenvet, hanem népszerűtelt keresett. Ilyen irányban nyert a leghatározottabb biztosítékot azoktól az elemektől, amelyekben később csalódott. E csalódás nem saját hibájából származott, hanem az ismert horvát körök megbízhatóságának és következetességének teljesmértvű megingásából.

Gróf Tisza István kijelenti, hogy a múlt kormány intencióiban nem kételkedik, csak utat arra a fatális tervedre, hogy hitelt adtak azoknak, akik erre nem voltak érdemesek.

Rakovszky István nézete szerint elvárható a bántól, hogy az kicsinyes szempontok által ne vezesse magát és magatartása minden tekintetben olyan legyen, hogy az az unionista politika érdekeit már azzal is hatályossággal segíthesse elő, hogy a gyanu árnyéka se férheszen hozzá.

Gróf Batthyány Tivadar kijelenti, hogy a bán presztígjének teljes helyreállítása és a magyar-horvát jó viszony érdekei megkívánják, hogy törvényes fórum előtt tisztáztassanak a felmerült panaszkok.

Désy Zoltán: A horvát ügyek vezetését egyen kezében kívánja látni, akinek a magatartása kizárja, hogy gyanuval illessék.

Khuen véd a bán.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Ha az újonnan alakult horvát unionista-párt a magyar közvélemény támogatásában is részesülni fog, akkor erős a remény arra, hogy e párt meg fog izmosodni. A bán ez irányú működésében a magyar kormány teljes támogatását és bizalmát bírja és éppen azért, nem fogadta el a bán lemondását, mert nem óhajta a személyesével megszerezni a horvát-szerb koalíció párt esetleges támogatását, mert erre az előző és a mostani kormány tapasztalatai folytán nem kíván számítani és ezért választja inkább a nehezebb és lassabb utat és nem hajlandó kényelmi politikát üzni. A bánért vádak és gyanúsítások csak Magyarországon szerepelnek és kivétel nélkül lappálják, amelyek valótlan-sága kétségen kívül. Nem szabad azt hinni, hogy minden „magyar köpenybe” bujt információ tényleg a magyar érdeket szolgálja.

A bizottság a horvát-tételt, valamint az apróbb tárczák többi tételét elfogadja.

A belügyi tárcza.

A törvényhatóságok és községek cziménél gróf Batthyány Tivadar hangsúlyozza, hogy különösen a drágaság által előidézett szociális viszonyokra nagyon kíváncsi, hogy maga a költségvetés új-évi törvényerőre emelkedjék, mert indemnitás esetén a költségvetés új tételét vagy nagyobb előirányzatai nem kerülhetnének kiutalványozásra. Sürgeti a városok segélyezésének és a városi tisztviselők illetményeinek törvényhozási rendezését.

Szebeny Antal felhívja a miniszter figyelmét, a fővárosi tisztviselők nehéz helyzetére és kéri, hogy a fizetésrendezésről szóló szabályrendeletet mielőbb hagyja jóvá.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Utal arra, hogy a városok segélyezéséről szóló törvényjavaslat, valamint a vármegyei tisztviselők illetményeinek megállapítására vonatkozó javaslat igen előhaladt stádiumban vannak és hogy ez utóbbi visszaható erővel fog bírni, hogy ne származzon hiány az érdekeltekre a törvény későbbi életbeléptetéséből kifolyólag. Szebeny felszólására válaszulva kijelenti, hogy a kormány igyekszik a státusrendezés terén az ügyeket előbbrevinni és hogy a fővárosra erre vonatkozó közgyűlési határozatát a legközelebbi napokban fogja jóváhagyni.

Báró Solymossy Ödön kéri a városok segélye-

zésére adott hozzájárulás lehető emelését fokozatosan és azt törvényvel biztosítani. A felosztási kules megállapításánál kéri egyrészt a fizetések rendezésére, másrészt kulturális célra, ez utóbbit szabad rendelkezési joggal megadni és a felosztásnál különösen a városok városi pótdózájának figyelembevételét.

Kossuth Ferenc kívánja, hogy a városok segélyezésének megállapításánál a pártzempontok ne játszanak szerepet, hanem kizárólag azok gazdasági helyzete és főleg a pótdózá mértéke vétecsék figyelembe.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök kijelenti, hogy a városok vagyoni és gazdasági helyzetének lelkiismeretes mérlegelése mellett fog készülni a javaslat és a kérdés megoldásánál nem-miféle más szempont nem fog érvényesülni.

Bakonyi Samu: Annak dokumentálására, hogy a városok érdekeivel szemben pártzempontok irányadók nem lehetnek, kijelenti, hogy bár abban a küldöttségben, amely a napokban a városok munkapárti képviselőiből alakult, résztvenni alkalma nem volt, az ott elhangzott óhajtatásokat magáévé teszi.

Décsy Zoltán: A városok segélyezésénél a kormány figyelmébe ajánlja azt az anomáliát, amelyet a törvényhozás a múltban a vármegyei és városi törvényhatóságok között teremtett. Míg az egyiknek kiadásait állami dotációkból fedezi, a másikat teljesen saját erőforrásaival utalja.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök: Décsy felszólalására reflektálva utal arra, hogy a vármegyei és városi törvényhatóságok között lényeges különbség az, hogy a városok természet-szerűleg biztosíthatnak oly jövedelmi forrásokat maguknak, amelyeket a vármegyei törvényhatóságok nem szerezhetnek meg és e szempontot figyelembe kell venni a segélyezés megállapításánál.

Kammerer Ernőnek a községek segélyezése és a községi alkalmazottak illetményeinek rendezésére irányuló kívánalmára gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök utal arra, hogy éppen a segélyezők számának az emelésére két-százötven ezer koronával több van felvéve, mint volt 1911-ben. Most elsősorban azon községek jövedelmét figyelembe, melyekben egyáltalán nem volt segélyező. Még vagy 600 állás szervezésére van szükség, ami szintén teretbe van véve és legközelebb meg is lesz valósítva.

A választójog.

Az általános helyi választási költségek címénél a választási reform céljaira készülő statisztikai elő-munkálatokra vonatkozólag Bakonyi Samu kérdést intéz a belügyminiszterhez, hogy ezek milyen stádiumban vannak s mikor becsáthatók a nyilvánosság elé?

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök kijelenti, hogy a feldolgozott adatok rövid idő alatt a nagyközönség elé fogják becsáthatni és azok alapján hozzá fog a választói jogra vonatkozó reform-javaslatok kidolgozásához.

A közegészségügy címénél báró Dániel Ernő a körorvosi kérdés rendezését ajánlja a kormány figyelmébe. Kenedi Géza az artézi kutak furására, illetve ily furások támogatására szánt összeg emelését tartaná kívánatosnak az eddigi furásokkal járt kiváló eredményekre való tekintettel.

Az országos betegpótlási alap címénél gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök bejelenti, hogy a belügyi kormányzat az országos fontosságú szegény-ügy rendezését sürgős feladatának tekinti és erre való tekintettel remélhetőleg már a jövő évben a belügyi kormány, mint kezdeményező, erre vonatkozó konkrét javaslattal fog a parlament elé állhatni.

A bizottság a belügyi tárca költségvetését részleteiben elfogadván, elhatározta, hogy legközelebbi ülését holnap délután fél 6 órakor tartja, amelynek napirendjére tűzte az igazságügy és a honvédelmi tárca költségvetését.

KÜLFÖLD.

Drágasági vita a német birodalmi gyűlésben.
A német birodalmi gyűlés folytatta a drágaságra vonatkozó interpellációk tárgyalását. Gróf Brud-zeno-Mielczynski (lengyel) képviselő nézete szerint a drágaság legnagyobb részét az egészéértelen spekuláció következménye. Wachhorst de Wente (nemzeti liberális) szerint húsinségről és husrágaságról nem lehet szó. A hús és fozelék ára nem olyan magas, hogy a dolgozó lakosság meg ne fizethetné azokat. A védvámok leszállítását nem ajánlja. Nem pártolja az argentinai fagyasztott hús behozatalát sem. Pachnicke (haladó néppárti) kifejti, hogy nem akarják a vámvédelmet megszüntetni, hanem oly vámrendszert akarnak, amely előnyös kereskedelmi szerződéseket tesz lehetővé. A birodalmi gyűlésben többségünk van az élelmiszer-vámok felfüggesztésére és ezt a kormánynak föl-

Kellene használnia az inség enyhítésére, de a birodalmi kancellár nem akar ily eszközökkel kísérletet tenni. A konzervatív klerikális regimre elég sokáig tartott. (Élénk ellentmondás jobbról és a centrumban.) 30-40 mandátum elégséges a fekete-kék blokk szétbontására. (Élénk helyeslés balról, nyugtalansági jobbról.)

Debreczené a harmadik egyetem

— Montse-küldöttség a t. Házban. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 26.

Az a nagyzerű kultur-versengés, amely az új egyetemekért megindult, sorompóba állította Debreczen városát is, ezt a pompásan fejlődő Tiszántuli ősi magyar várost, amelyet a versengők között első sorban illet meg a pálmá s amint immár teljesen valószínűnek látszik, ezt el is fogja nyerni. Debreczen monstre-küldöttsége, vagy ötszáz résztvevőjével, impozáns módon tüntetett ma a város igaza, hatalmas kultur-törekvése mellett. A deputáció délben megjelent a kultuszminiszter és a miniszterelnök előtt, akik a képviselőházban fogadták a debreczenieket s a hozzájuk csatlakozott honatyákat. Ugy gróf Zichy János, mint gróf Khuen-Héderváry biztató, majdnem pozitív válaszokat adtak a Kovács József polgármester beszédére. A kormánynyilatkozatokat egyesek némi kételkedéssel hallgatták, de hiszszük és tudjuk, hogy e kételkedésre nem lesz ok, mert a mai, nem teljesen határozottan látszó, diplomatizáló ígéretek hamarosan föl fogja váltani az a kellemes bizonyosság, hogy a legközelebb felállítandó egyetem csakugyan Debreczené lesz.

Részletes tudósításunk a következő:

A küldöttség.

A küldöttségben résztvettek: Debreczen város háromszáz taggal, azonkívül még tíz törvényhatóság, még pedig Hajdu, Bihar, Szatmár, Szabolcs, Ugocea, Bereg, Szilágy, Jásznagykunszolgok, Békés vármegyék, Szatmár és Nyiregyháza városok. Debreczen város küldöttségében ott volt: gróf Dégenfeld József egyházközségi főgondnok, Domahidy Elemér főispán, Lestyan Adorján udvari tanácsos, a közjegyzői kamara elnöke, Márk Endre udvari tanácsos, az ügyvédi kamara elnöke, Zádor Lajos kir. tanácsos, Vecsey Imre főjegyző, Magos György városi főjegyző, Kovács Gyula alispán, Szent-Királyi Tivadar királyi tanácsos, a kereskedelmi és iparkamara elnöke, Szunyogh Sándor, a kaszinó elnöke, Kernhofer József, a kereskedelmi csarnok elnöke, Czegledy Mihály megyei főjegyző, Karay Sándor gimnáziumi igazgató, Galánffy János közjegyző, Könyves-Tóth Kálmán református lelkész, a tiszántuli kerület református egyházának küldöttsége, a debreczeni református egyház Dicsőffy József lelkész vezetésével, a debreczeni ágostai evangélikus egyház Materny Lajos főesperes vezetésével, a római katolikus egyház Gró Ferenc prépost kanonok, a görög katolikus egyház Papp János esperes, az izraelita hitközség Krausz Vilmos főrabbi, az orthodox izraelita hitközség Klein Ignác, a református főgimnázium, a református tanítóképző intézet Nagy József igazgató, a református felsőbb leányiskola Matolcsy László igazgató, a kegyesrendház és főgimnázium dr. Lóky Béla házfőnök, az állami főreáliskola Fazekas Sándor főigazgató, a magyar királyi gazdasági akadémia Ormándy János tanár vezetésével, az akadémiai ifjúság küldöttsége, a királyi itéletábla küldöttsége Unger Gusztáv és Budaházy Zoltán vezetésével. Továbbá a Debreczeni Hitelbank részéről, amely százezer koronát ajánlott föl a Menza Akadémiájának, Domahidy Elemér főispánon kívül, aki al-elnöke a banknak, dr. Kenedi Gyula udvari tanácsos, Balhazár Dezső püspök, a felügyelőbizottság elnöke és Molnár Antal vezérigazgató. Azonkívül képviseltette magát a Csokonay Kör s a város számos intézménye.

A küldöttséghez a következő országgyűlési képviselők csatlakoztak: Bakonyi Samu, Tüdös János és báró Lang Lajos debreczeni képviselők, gróf Batthyány Pál, gróf Batthyány Tivadar, Holló Lajos, Beck Lajos, Barabás Béla, Benedek János, gróf Tisza István, Bikády Antal, Bonyák Géza, Csemez István, Csernák Ernő, Egyri Béla, Eitner Zsigmond, Faragó Antal, Fekete Márton, Földes Béla, Fürster Aurél, Gyórfy Gyula, Helmezy József, Héderváry Lehel, Abraham Dezső, Horváth Mihály, Okolicsányi László, Hoványi Géza, Jaczók Pál, Jeszenszky Ferenc, K. Jónás Ödön, Justh János, Kállay Ubul, Kelemen Samu, Kiss Ernő, Mál-Kovács János, Kovács Kálmán, Kun Béla, Lator Sándor, Maczky Emil, Madatinszky György, báró Mandorff Géza, Meskó László, Mezőssy Béla, Mihályi Péter, Muza Gyula, Nadányi Gyula, Pap Zoltán, Pirkner Já-

nos, Preszly Elemér, Rákosi Viktor, Ráth Endre, Sü-negi Vilmos, Szabó István (nagyatádi), Hercegh Sándor, Szalkai Sándor, Tóth János, Vertán Etele, Werner Gyula, Mangra Vazul, Szász Pál, Bölöny József, gróf Bethlen József, Antal Géza, gróf Bethlen Pál, Várady Gyula, Hossay Lajos, Söpkéz Sándor, Varga Gábor, Nagy József, Magyar Károly, Fuss Nándor, Jákóy Géza, Mártonffy Márton, Neugeboren Emil, Tauscher Béla, Melzer László, Mayer Ödön, Rednik Gábor, gróf Koglevich Gyula, Zathureczky István, Winkler Bertalan és mások.

A kupolacsarnokban.

A küldöttség vidéki tagjai részben tegnap este, részben pedig ma délben különvonaton érkeztek a fővárosba és már 12 óra tájban gyülekezni kezdtek az országház kupolacsarnokában, mely szüntől megtele. A küldöttség tagjai félkörben helyezkedtek el és éljenzéssel fogadták gróf Zichy János vallás-és közoktatásügyi minisztert, aki pontban 1 órakor jelent meg a kupolacsarnokban, hogy a küldöttség szónokát meghallgassa.

Kovács József polgármester a küldöttség nevében arra kérte a minisztert, hogy a harmadik tudományegyetem létesítése és Debreczenben való felállítására tárgyában sürgős javaslatot nyújtson be a törvényhozás elé. Kiemelte, hogy az észak-keleti vidék nagyon távol van a mai egyetemektől, amelyekhez a vasuti összeköttetés rosszassága miatt csak nehezen juthatnak el az ifjak és így visszariadnak a tudományos kiképzéstől. Hangsúlyozza azt a körülményt, amivel az országnak egy városa, egy vidéke sem dicsekedhetik, hogy tudniillik Debreczen városa már évtizedek óta építi ezt az egyetemet s ez ugyszólván készen van. A debreczeni főiskolában megvan a jogi, a teológiai és a bölcsészeti fakultás s csak a törvényhozás elhatározása kell hozzá, hogy ezek egyetemi rangra fejlesztes-senek; az orvosi fakultás létesítéséhez is megvan minden előfeltétel: van nagyforgalmú közkórház, magángyógyintézet, elsőrangú női klinika. Debreczen és a közelfekvő városok iskoláiból benépesed-ik az egyetem. Nem kedvezést kérünk, — mondta végül a polgármester — hanem országos köz-szükséglet s a mi magyar vidékünknek az országos érdeket szolgáló jogos kérésének teljesítését. A küldöttség szónoka beszéde végeztével emlékiratot nyújtott át a miniszternek.

Zichy János beszéde.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter a beszédre a következőket mondotta:

Igen tisztelt uraim! Az a páratlan érdeklődés, amelyvel éppen Debreczen városa és közönsége a létesítendő egyetemek kérdése iránt viseltetett, arra készítette kezdettől fogva a kormányt, hogy különös figyelemmel legyen éppen a kérdés tárgya-sánál azokra a körülményekre, amelyek elsősorban Debreczen városára vonatkoznak. (Élénk eljenzés.) Sokáig tanulmányoztuk a kérdést, mert hiszen rendkívül nagy, fontos és messze kiható érdekek azok, amelyek kielégítésre várnak; nagy nemzeti szempontok azok, amelyeket elsősorban kell tekintetbe vennünk és amelyeket tekintetbe is fogunk venni. Ma azonban már abban a stádiumban van a kérdés, hogy az összes körülményeknek tekintetbe vételével körvonalozhatjuk az egyetemek felállításának egymásutánját is, úgy, hogy ma abban a kellemes, kedvező helyzetben vagyunk, miszerint kijelentést tehetek arra nézve, hogy a létesítendő vidéki egyetemeknek sorában a debreczeni a legelső között fog helyet foglalni. (Éljenzs.) A legközelebbi időben be fogom nyújtani azt a törvényjavaslatot, amely a létesítendő vidéki egyetemek sorozatát fogja megnyitni.

És most, tisztelt uraim, midőn ismételve kijelentem, hogy a létesítendő egyetemek sorában a debreczeni a legelső között fog helyet foglalni, ezerecskevánataimat óhajtom kifejezni. (Éljenzs.) Annak az óhajtatásomnak, annak a reményemnek akarok kifejezést adni, hogy az a nagy erkölcsi és anyagi töke, amelyet a város közönsége, amelyet mindannyian beleruháztunk e nagy eszmének megvalósítására, busástan meg fogja hozni kamatait. (Élénk eljenzés.) Szívem egész mélyéből azt kívánom, hogy a kultura nagyarányú fejlődése Debreczenben fényes diadalokat ünnepelhesen. (Éljenzs.) Isten éltesse önöket! Isten éltesse a város közönségét!

Kétség és remény.

Lelkes eljenzés csapott föl minden oldalról. Zajosan élették a kultuszminisztert, aki mellett ekkor megjelent gróf Tisza István is. Egy kis csoport őt is éljenzni kezdte, de Tisza közbeszólt.

Ne vonjunk disszonanciát a dologba uraim!

Az éljenzés lassankint elült és a debreczeniek ismét eljenzni kezdtek, amit a miniszter mondott. A kételkedés hamarosan megfeszült köztük:

— Még nem biztos, hogy a miénk az egyetem, hiszen csak azt mondta, hogy az első sorban leszünk!

— Azt mondta, hogy az első lesz Debreczen — erősítette valaki — egészen jól halottam!

Egy másik csoportban rózsásabb színben látták a helyzetet:

— Most már biztos, hogy miénk az egyetem.

— Ennyit nem is reméltünk.

A miniszter közben eltávozott. Ezután a miniszterelnök előtt tisztelgett a küldöttség.

A miniszterelnöknél.

Kovács József polgármester a miniszterelnök előtt is ismételte a kérést és részletezte azokat a körülményeket, amelyek Debreczen és az ország azon részére fontossá teszik az egyetem felállítását.

Gróf Kúen-Héderváry Károly miniszterelnök válaszában ezt mondta, hogy mióta megértett az az eszme, hogy Magyarországon több egyetemnek felállítása vált szükségessé, Debreczen volt egyike az elsőnek ama városok közül, amelyek az egyetemnek náluk való felállítását kérték. Ugy Debreczennek, mint a körültekintő megyéknek és városoknak erre irányuló kérése azt bizonyítja, hogy teljes egyetem felállításával az ifjúság számára meg akarják nyitni a tudás új forrását. A kormány azon van, hogy több egyetem állítsa fel az országban. Sajnos, az ország pénzügyi helyzetére is kénytelen a kormány tekintettel lenni és az egyetemnek felállítását csak bizonyos sorrendben valósíthatja meg. Azt azonban mondhatom, fejezte be a miniszterelnök szavait, hogy Debreczen a legelső sorban lesz. Remélem, hogy az új egyetem meg fogja teremni gyümölcsét s olyan ifjúságot fog nevelni, amely büszkesége lesz hazánknak.

A miniszterelnök választát a küldöttség szintén megéljenzte.

Gróf Héderváry ezután a polgármesterhez lépett, majd gróf Degenfeld József egyházközségi főgondnokkal váltott egy pár barátságos szót. Bemutatták neki Balthazár Dezsőt, az új református püspököt is, aki ezt az egyenes kérdést szegte a miniszterelnök mellé:

— Kegyelmes uram, megkapjuk-e a harmadik egyetemet?

— Már többet is mondtam — válaszolta gróf Héderváry — mint amennyit szabad lett volna, de csak biztathatom a debreczenieket.

Kovács polgármester még egyszer megköszönte a miniszterelnöknek, hogy fogadta a küldöttséget.

— Örültem, hogy fogadhattam a debreczenieket — volt a válasz — remélem, hogy együtt fogunk örüvendeni az egyetemnek is.

Ezzel véget ért a fogadtatás és a sokszáztalú küldöttség lassan eloszlott abban a reményben, hogy tényleg Debreczené lesz a harmadik egyetem.

Távirati üdvözlés.

Némethy Károly, belügyi államtitkár, a debreczeni egyetem felállításának lelkes híve, az egyetemi küldöttségben részt nem vehetvén, Kovács József polgármesterhez a következő sürgőnyt intézte:

„Ágyba döntött a betegség. Végtelen sajnálattal lehetetlen személyesen résztvennem a debreczeni egyetemi küldöttség történelmi jelentőségű akcióiban. Kérem kimenteni, miután feltűnő elmaradását annak, aki a debreczeni egyetem ügyében minden rendelkezésére álló eszközzel dolgozott és dolgozik. Némethy Károly belügyi államtitkár.

Debreczen örömmámorban.

Mint Debreczenből jelentik, a város örömmámorban uszik. A szerkesztőségeket a délelőtti óráktól fogva valósággal ostromolta a közönség, hirt kíván, hogy a debreczeni küldöttség mit vézett az egyetem dolgában a kultuszminiszternél. Az első telefonjelentés délután két órakor érkezett, amely közölte, hogy gróf Zichy János kultuszminiszter a harmadik egyetemet Debreczenben fogja felállítani. Az első gratulációs körözött Kúen-Héderváry Károly miniszterelnök volt, aki a következőket mondotta a város polgármesteréhez: „Gratulálok az uraknak, az első egyetemet a kormány Debreczenben állítja fel.” A kávéházakban, vendéglőkben, kaszinókban egyébről sem beszélnek, mint arról a szerencséről, amely Debreczenre érte. A lakosság az utózn csoportokban tárgyalja a városra néző e korszebalkotó újítást.

Pozsony is megmozdul.

Mint Pozsonyból jelentik, a pozsonyi egyetem érdekében alakult bizottság ülést tartott, ame-

lyen egyhangúlag elhatározták, hogy monstre deputációt menesztenek a kormányhoz a harmadik egyetemnek Pozsonyban való felállítására érdekében. A küldöttségben nemcsak Pozsony vármegye és város, de a szomszédos felvidéki vármegyék és városok, nemkülönben a dunántúli megyék és városok is képviseltetik magukat. A küldöttség a jövő hét folyamán tiszteleg a kormány tagjainál.

Pozsony készülődésével szemben — amelyet Frigyes főherceg fenséges protekciója istápol — kénytelenek vagyunk ismételtlen utalni arra, hogy Debreczen mellett kétségkívül elsősorban Szeged, a délvidék virágzó kultur-centruma jogosult arra, hogy egyetemi aspirációját a kormány teljesítse s hisszük is, hogy Tisza Lajos városát nem fogja eserbtenhagyni.

A Gautsch-kormány vége.

— Meghíusult a német—eseh megegyezés. —

Budapest, október 26.

A Gautsch-kormány sorsa úgy látszik meg van pecsételve. A német szabadelvű pártok tudvalevőleg már tegnap este bejelentették a miniszterelnöknek, hogy nem egyeznek bele abba, hogy báró Gautsch két cseh hivatalnokot vegyen be a kormányába. A miniszterelnök ma estig gondolkozási időt adott a német pártoknak, de azzal az ultimátummal, hogy ha a németek nem változtatják meg tegnapi határozatukat, akkor ő bejelenti lemondását.

Délután fél öt órakor újabb konferenciára ült össze a német nemzeti pártszövetség s az ülésen nagyon élénk vita fejlődött ki. A szónokok kivétel nélkül arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a cseheknek adandó engedmények árán tartós békére nem lehet számítani s az egész pártszövetség ellenzi, hogy két cseh hivatalnok kerüljön a kormányba.

A német nemzeti szövetség pártkonferenciája azzal az egyhangu határozattal végződött, hogy nem fogadja el a csehek követeléseit, de egyben nyomatékosan hangsúlyozza a pártszövetség, hogy nincs oka megváltoztatni álláspontját a kormánnyal szemben. Ezzel akarta élet venni a német nemzeti párt a határozatnak, nehogy úgy lássék, mintha az báró Gautsch ellen irányulna. Az a reményük, hogy a miniszterelnök erre való tekintettel eláll lemondási tervétől s elejét veszi a válságnak. Holnap báró Gautsch a költségvetési vita során fel fog szólni.

A csehek nemcsak két tárczát követelnek a kabinetben, hanem azt is, hogy minden minisztériumban egy-egy cseh osztályfőnök legyen, a csehországi törvényeszekeken pedig szigorúan alkalmazza a kormány a Strohmayer-féle nyelvrendeletet. Ezek a követelések kevés reményt engednek a kibontakozásra, annál inkább, mert a mai parlamenti tárgyalásokkal a politikai helyzet semmiféle irányban nem tisztázódott. Ha a legközelebbi napok nem hoznak kedvező fordulatot, akkor a kormány nem fog várni a lemondással.

A német nemzeti szövetség manifestumot készült kibocsátani, hogy abban megokolja választó közönsége előtt ezt az elvi állásfoglalást. Báró Gautsch miniszterelnök pedig el van tőkévelve, hogy a német nemzeti szövetség visszautasító viselkedése következtében lemond. Ezzel tehát holpontra jutottak a cseh-német megegyező tárgyalások s igen kevés a kilátás valamilyen megegyezésre. A német nemzeti szövetség visszautasítása végleges ugyan, de olvasfajta áramlat is van, amely nem zárkózik el a további alkudozások elől. A bizonyalmat okozza, hogy a miniszterelnök és a cseh pártok is a rögtönös tisztázás követeléséhez ragaszkodnak, a döntést nem engedik halogatni. Az eddig elfoglalt alapon nem lehet számítani megegyezésre, de újabb közvetítői tárgyalások is vannak folyamatban, főleg dr. Bilinski fáradozik a béke érdekében és sürri tárgyalja a német pártok vezetőivel. Az egyik verzió szerint Bilinskirre a tárgyalások befejezése után fontosabb miszió vár, ő venné át a kormányt és a csehektől, koreztényszó-

ezialistákból és lengyelekből alakítaná meg kabinetjét. Ebben az esetben a németek teljesen kiesnének a kormány többségéből.

Egy másik verzió szerint most már nem következhetik más, mint a parlament nélkül való kormányzás a 14. szakasz segítségével, amelyet egy hivatalnok-minisztérium fog ellátni. Erre a döntő ok az, hogy az állami hivatalnokok és főleg a vasutasok passzív rezisztenciával fenyegetőznek, már pedig ezzel csak úgy tud megküzdeni az államhatalom, ha a parlament nem áll útjában. A terv ugyanis az, hogy behívják a tartalékos hivatalnokokat és így katonasorban szoritják hivatalnok teljesítésre, a vasutasok szervezeteit pedig feloszlattják. Ha aztán a viszonyok megjavultak, új parlamentáris kormány alakul és összehívja a képviselőházat.

Az osztrák képviselőház ma megkezdte a költségvetés első olvasását. Kramarz kijelenti, hogy mivel egyelőre a szükséges bázis híján parlamenti kormányról nem lehet szó, a csehek — ha azt kívánják tőlük, hogy közreműködjenek a rend és a parlamenti munka helyreállításában — garanciákat követelnek arra, hogy nem nélkülök és nem ellenük fognak kormányozni. Nemzetiségi nem parlamentáris miniszterek kinevezése lesz garanciája annak, hogy minden reszort a nemzetiségek egyenjogúsága elve alapján fog vezetetni. A csehek becsületes kiegyezést kívánnak, amelynek a lét nemzetiség egyenjogúsága az alapja és tulkomolyan fogják fel a helyzetet, semhogy tulságos nemzeti érzés arra bírhatná őket, hogy magukra vállalják a felelősséget a nemzetiségi béke meghiusulásáért. Figyelmezteti a németeket, hogy ne kövessék a legradikálisabb frakció politikáját.

Dr. Redlich kifejti, hogy nagyon tufoesülük az állam teherviselő képességét. Mindig három milliárdos költségvetésről beszélnek. A nagy állami kiadásokra, egy nagy vasutépítési programra, az utak javítására, a vizierők fejlesztésére hiányzanak az eszközök. Az aktuális politikai helyzetre áttérve, szóló kijelenti, hogy ő és meggyőződése szerint a német képviselők nagy része is a békét akarják Ausztriában, különösen Csehországban és Morvaországban. Szóló a nemzetiségek egyenjogúságából indul ki. Nem az ellen foglalunk állást, hogy a csehek egyenjogúak legyenek, hanem az ellen, hogy az államot ne támadják meg. Németek irigység nélkül látják a csehek szellemi és gazdasági fellendülését. Nem akarnak uralkodni a többi nemzetiségen, de egy bizonyos mértéke a német jellegnek meg kell, hogy maradjon az államban. Nemzetiségi hivatalnok-minisztereket lehetetlenségnek tart.

Heine német nemzeti képviselő az ülés berokszése után a bodenbachi cseh iskola felállítására ügyében tesz fel kérdést, ami a cseheknél élénk visszatetszést szült és heves vitákra adott okot. Kramarz erőlyesen visszautasítja Heine inparlamentáris kifejezéseit és azt követeli, hogy az elnök utasítsa rendre Heinét, aki kvalifikálhatatlan szidalmakkal illette a cseh hivatalnokokat.

A legközelebbi ülés holnap lesz.

EGYHÁZAK.

— (A nagykunsági új református gondnok.)

Mezőturi jelentés szerint a heves-nagykunsági református egyházmegye ma iktatta be gondnokává Horthy Szabolcs jásznagykunszoldalmegyei főispánt. Az új gondnok tartalmas székfoglalójában hangoztatja a felekezetek békéjét és a vallásos nevelés jelentőségét, valamint a lelkészek hagyományos hazafiságát. Tóth János ny. államtitkár, a lemondó gondnok szép beszédben ismertette azon kötelmeket, melyek utódjára várnak, de nyugodtan adja át helyét az utódjának, Horthynak. Ezután Guőri esperes, az egyházmegye lelkesi kaga, valamint Székely tanácsbíró a világi elem részben üdvözölte az új gondnokot.

Olasz kudarcok.

— Nehéz a győzelem! —

Budapest, október 26.

Az olasz hivatalos jelentések, bár már régen kihalt belőlük az első napok győzelmi mámor, még ma is azt hirdetik, hogy minden a legjobban megy és rendben van Tripolisban. Az olasz haderő azonban még most is a könnyen megszerzett partokon vesztegel, hatalma, biztonsága csak addig terjed, ameddig a hajóágyuk elhordanak, sőt addig sem: Dernában két nap óta harezolnak, az olaszokat háromszor is visszaverték. Tripolisból dél felé akart vonulni az okkupáló hadsereg, az az előnyomulás azonban meghiúsult, mert a törökök harmincezer főnyi serege útját állta. Tripolisztól délre a hegyekből mindenütt erődítéseket rögtönöztek a törökök, amelyek elölreláthatólag tömérdek olasz vérnek kell majd kiömlnie.

Olasz vér már is sok ömlik, csak hogy az olasz jelentések eltitkolják a veszteségeket, mert nem akarják, hogy otthon megtudják, mennyi áldozatot követelt már eddig is a tripoliszi kaland. Az olasz közvélemény már így sem a régilelkesséssel és örömmel nézi a tripoliszi eseményeket. Annak a négyszáz milliónak, amit erre a rablókalandra szántak, már a fele elfogyott, pedig eddig az olasz csapatok még meg sem kezdhették az előnyomulást. Olaszország megdöbbenve számolja az anyagi forrásait s már is rákényszerült arra, hogy újabb kölcsön után nézzen.

Maj távirataink a következők:

Megakadt előnyomulás.

London, október 26.

Tripoliszból jelentik: Az expedíciós sereg két gyalogezerde tüzeréggel és lovassággal felderítő utra ment, de három óra múltán eredmény nélkül tért vissza, mert a sivatag szélén megakadt. Tripolisztól alig harmincz kilométer távolságra legalább harmincezer arabs lovas áll török tisztek vezetése alatt és Tripolisztól délre Asim Sura környéken vannak a török előőrsök. Arab kémek jelentették, hogy a törökök a várostól délre levő hegyláncot megerősítették. Az olasz helyőrség élelmezése nagy nehézségekkel jár.

Róma, október 26.

Az arabok váratlan ellenállása aggodalmasnak látszik annál is inkább, mert az olasz kormány Tripolisban az arabok passzív viselkedésére számított. Ilyen körülmények között kétségtelen, hogy a hadjárat hosszadalmas lesz és a hadiköltségek mértéktelenül növekedni fognak. Az olasz hadvezetéség havonta 200 millió lirára előirányozta a háború költségeit s azt hitte, hogy két hónapon belül vége lesz a tripoliszi expedíciónak, mivel pedig 400 millió lira hadi kincs fölött rendelkezett, bizott benne, hogy ebből kifutja a hadjárat. A tapasztalatok megmutatták, hogy naponta 6—7 millió lirát emészt fel a háború s miután már egy hónap eltelt a hadüzenet óta, de az expedíció még el sem indult az ország belsejébe, nyilvánvaló, hogy a rendelkezésre álló összegek nem lesznek elegendők és a kormány kénytelen lesz kölcsönművelethez folyamodni.

Konstantinápoly, október 26.

A Szabah közli, hogy Rahmi bej szaloniki képviselő, az ifju-török bizottság vezető tagja Tripolisba érkezett. Dsami bej százados, fezzai képviselő egy önkéntes csapatot a tripoliszi török erőhöz csatlakozott. Egyiptomból a tripoliszi török csapatoknak 250.000 kilogramm konzervet küldtek.

Róma, október 26.

A Stefáni ügynökség jelenti Tripolisból tegnapi kelettel: Tegnapi török parlamentör jelent

meg egy olasz ezredesnél és felszólította, hogy adja fel pozícióját. Azt felelték neki, hogy csak jöjjenek a törökök és arabok és hódítsák meg a pozíciót. Ugy látszik, csak azért küldték ezt a tiszte, hogy az olasz csapatok elhelyezkedését kikémlelje. Természetes, hogy egész uton bekötötték a szemét.

A benghazii csata.

Berlin, október 26.

A „Voss. Ztg.“ Konstantinápolyból olyan jelentéseket kapott, hogy Benghazinál a partraszállított olasz csapatokat vereség érte, mert a város védői a partraszállt olaszoknak nem kevesebb, mint háromnegyed részét megölték. Az olasz hadihajók nem tehettek kárt a városban, mert nagyon nagy távolságból lőttek.

Malta, október 26.

Ide az a hír érkezett, hogy Benghazii bombázásánál az angol konzulátust és a maltai lovagrend templomát rommá lőtték. Maga az angol konzul is megsebesült és több zsidó vallású angol alattvaló, aki a konzulátuson kerestett menedéket, életét veszítette.

Dernában harezolnak.

Konstantinápoly, október 26.

A hadügyminisztériumban érkezett jelentések szerint Dernában két nap óta szakadatlanul harezolnak és az olaszokat háromszor verték vissza. Mind a két részen jelentékenyek a veszteségek. A törökök minduntalan pihent csapatokkal támadnak, hogy kifárasztják az olasz haderőt.

Arabok az olaszok ellen.

Páris, október 26.

Tripoliszból ideérkezett magántáviratok szerint a Tripolisztól délre élő araboknak a hanculata teljesen megváltozott. Ezek a törzsek, melyek az okkupáció után mintegy két hétig barátságosan viselkedtek az olaszokkal szemben, most harezias álláspontra helyezkedtek és elhatározták, hogy kemény ellentállást fognak kifejezni. Az arabok csatlakoztak Enver béghé, a kyrenaikai török csapatok főparancsnokához, aki segítségükkel legközelebb komoly támadást fog intézni az olaszok ellen.

Berlin, október 26.

A Vossische Zeitungnak jelenti Tripolisból: Az október 22-i ütközet után az olaszok százával fogták össze az arabokat, akik fölött a haditörvérszékek statáriálisan ítélnének. Mindjárt az ütközet után való nap 20 arabot végeztek ki. Azóta a kivégzések napirenden vannak. Az olasz expedíciós sereg parancsnokai titkolják a veszteségeket, nehogy odahaza megtudják, milyen nagy véráldozattal jár a háború.

Az olasz hivatalos jelentés.

Róma, október 26.

A Stefáni-ügynökség jelenti Tripolisból tegnapi kelettel: A 24. és 25-iki közti éjjel nyugodtan telt el. Tegnapi délelőtt egy aviatikus tiszte megállapította, hogy Agizia felől ellenséges haderő közeledik és az olasz előőrsöktől, mint központtól 15 kilométernyi sugárban különböző ellenséges csapatok állanak és hadállásuk egyrészt az agizai utig, másrészt a tripoliszi keleti oázisig terjed. E haderőt a nevezett tiszte 5—6000 emberre becsüli. A tripoliszi oázis belsejében 800 méternyire védelmi vonalunktól nagyobb fegyveres csapatot látott, amely azonban nem tett támadó mozdulatot. Mindazonáltal Krupp- és hajóágyukból több ízben tüzeltek az oázisra. Csapatunk mögött folytattuk az oázis megtisztítását a még visszamaradt veszélyes arab elemektől. A balszárny földterítő csapatai több mint 300 holttestet találtak, amelyeket az ellenfél hagyott a csataterén. Nagyszámu régi és modern puskát és több mint egy millió Mauser-töltényt zsákmányoltunk. A puskák és a municzió egész Tripolisban és környékén házakban, kereskedésekben, karavántepeken, a zab és búzacsúkokban, pinczékben és ku-

takban, torábbá a földben volt elrejtve. Ezeket a karavánok összeszedték és tovább szállították. A földterítések tovább tartanak, de előrs-vonalunkat már most is biztosítottunk lehet tekinteni. Az arabok nem játszhatják már ki az előőrsöket, mert mindenütt szigorú felügyeletet szerveztünk.

Tripolisz, október 26.

Eddig nem lehetett az olaszok veszteségét pontosan megállapítani, de annyi bizonyos, hogy alacsonyabbak, mint eleinte hitték itten. Homsban, Benghaziban, Dernában és Tobrukban a helyzet változatlan. Benghaziban az összes csapatok és a hadianyag partraszállítása már be van fejezve és Dernában közeledik a befejezés felé és mindenütt rendben folyik. A csapatok harcokésztsége kitünő. Az egészségi állapotok is a legjobbak. A sebesültek gyógyulása kielégítően halad.

Felgyújtott olasz világító-torony.

Trieszt, október 26.

Az angol konzulátus a londoni külügyminisztériumtól értesítést kapott, hogy a Vörös-tengeren ismét felgyújtották az olasz világító-tornyokat.

Török minisztertanács.

Konstantinápoly, október 26.

A lapok szerint a minisztertanács a békétanácskozások bázisáról tárgyalt az effektív török szuverénitás alapján.

Nyugtalanság Konstantinápolyban.

Bukarest, október 26.

Konstantinápolyból ideérkezett táviratok jelenti, hogy a török fővárosban rendkívül komoly a helyzet. Nagyon komoly és jelentőségteljes eseményeket várnak. Az ifju-törökök presztizsre erősen megrendült és arról beszélnek, hogy a szultánt megfosztják trónjától.

Konstantinápoly, október 26.

A rendőrség betiltotta azoknak a háborúra vonatkozó képeknek eladását, amelyek olasz hadihajóknak tömeges megsemmisítését ábrázolják.

Konstantinápoly, október 26.

Ellenőrizhetlen hírek szerint a drinápolyi hadtest tisztjei bejelentették az ifju-török bizottságból való kilépésüket.

Uj bécsi török nagykövét.

Konstantinápoly, október 26.

A Tanin jelenti, hogy Resohid pasát ismét kinevezték bécsi nagykövetté.

Ideiglenes török kormányzat Tripolisban.

Szaloniki, október 26.

Rahmi bey és Abidullah képviselők, valamint az ifju-török bizottság két márci tagja Tripolisba mennek. Rahmi bey, hír szerint, meg van bizva azaz, hogy Tripolisban ideiglenesen kormányzatot szervezzen.

TÁVIRATOK.

A marokkói kérdés.

Berlin, október 26.

Diplomáciai körökben mondják, hogy a német birodalmi kormány a marokkói szerződést csak éppen a jelenté tudomásvétel céljából a birodalmi gyűlésnek, de az nem fog fölötte határozni, mert a német birodalmi alkotmány szerint a szerződéskötés a császár felségjoga. A francia kormány ellenben a szerződést tárgyalás és jóváhagyás céljából fogja a parlament elé terjeszteni.

Oku japán tábornagy.

Bécs, október 26.

Tokióból táviratozzák a Neue Freie Presse-nek: A császár kinevezte Oku tábornokot, az orosz-japán hadjárat egyik hőst s a második japán hadsereg vezérét a japán hadsereg tábornagrává.

Chile Peru ellen.

Buenos-Ayres, október 26.

Chile és Peru között elkerülhetetlen a háboru. A két köztársaságnak 24.000 embere áll egymással szemben, harcra készen. A chilei csapatok túlsúlyban vannak. Az Egyesült Államok mindent elkövetnek a konfliktus békés elsimítására.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.		okt. 26.	okt. 25.	okt. 24.
Buza	helyben	102 $\frac{3}{4}$	102 $\frac{3}{4}$	—
	decemberre	105 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{8}$	—
Chicago.				
Buza	decemberre	100%	101	—
Tengeri	decemberre	64 $\frac{1}{8}$	64	—

Newyork, október 26. Gyapot Newyorkban, helyben 9.40 (9.45). Gyapot októberre 9.05 (9.07). Gyapot decemberre 9.20 (9.24). Gyapot New-Orleansban, helyben 9 $\frac{1}{2}$ (9 $\frac{1}{16}$). Petroleum Stand white Newyorkban 7.35 (7.35). Petroleum Stand white Philadelphiában 7.35 (7.35). Petroleum Refined in Cases 8.85 (8.85). Petroleum Credit Blancos at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 9.25 (9.25). Zsir Rohe és Brothers 9.70 (9.70).

Chicago, október 26. Zsir októberre 8.85 (8.82). Zsir decemberre 8.90 (8.85). Szalonna short clear 8.50 (8.50). Sertéshus decemberre 14.77 (14.65).

Menekül a kínai császár.

— A diadalmas forradalom. —

Budapest, október 26.

A kínai forradalom tovább folytatja diadalmas előrenyomulását: egy távirat szerint a kínai udvar fejvesztetten menekül Pekingből s már Nankingnál is duznak a harcok. Az egyik jelentés szerint a felkelők egyszerűen elfogták egy egész császári sereget a hadipénztárral egyetemben.

Ma a következő táviratok érkeztek.

Menekül a császári udvar.

Sanghai, október 26.

Ide az a hír jött, hogy a császári udvar már elmenekült Pekingből és Nanking környékén már harcolnak. Egy angol zászlóalj katonaság érkezett Tsinoinba, hogy felváltja az ott állomásozó zászlóaljat, de mind a két csapatot ott tartották s most összesen 3 gyalogezred van Kinában, amelyet Anglia minden eshetőségre készen tart a britt alattvalók védelmére. Csöncsen elfoglalása, amelyről már tegnap érkezett hír, úgy sikerült, hogy a forradalmárok megkerülték a császári sereget s e közben az egész hadi tábor a hadipénztárral együtt hatalmukba került. Most már Kiangsi tartomány fővárosa, Hancsang is a forradalmároké.

Új harcok.

Peking, október 26.

Hankau közelében összeütközés volt. A fölkelők ismételtén megtámadták a császári csapatokat, de, bár erősítéseket kaptak, kisse vissza kellett vonulniuk.

Agyonlőtték a hadügyminisztert.

Páris, október 26.

A „Newyork Herald“ itteni kiadása jelenté Pekingből, hogy a fölkelők közelében lévő katonai táborban a hadügyminisztert egy vezérkari tiszt meggyilkolta.

Pánik és menekülés.

Pétervári, október 26.

Moszkvai nagy tekerkedő üzemek Hankauból jelentést kaptak, hogy az egész város a forradalmárok hatalmában van és a csősélek vaszélvételű a külföldi alattvalókat.

Berlin, október 26.

Pekingből jelentik: A régens táviratoztatott Liantungjeg hercegnek, hogy azonnal térjen vissza Pekingbe a szibériai vasuton.

Liantungjeg, aki tegnap Berlinbe érkezett, van kiszemelve külügyminiszterré.

London, október 26.

Pekingben a helyzet kétségbeesítő. Mandzsuk és kínaiak tömegesen hagyják el a várost, ahonnan sokan családjaikat már előbb elküldötték. A kínaiak menekülésének az az oka, hogy a mandzsuk részéről megtorlástól tartanak. Az idegeneket Shanghaiba és Mukdenbe küldik, ahol a japániak részéről védelemre számíthatnak. Az udvarnál már a legrosszabb eshetőségre készülnek. Az esetben, ha a Jangcse völgyében folyamatban levő események szerencsétlenül végződnek, a császár és az udvar a Pekingtől északnyugatra fekvő Decholba fog menekülni.

Peking, október 26.

A diplomáciai testület ezidő szerint Li tábornok közlésével foglalkozik, mely szerint a fölkelők azt a municziót és egyéb hadiszert, amely a császári csapatoknak volt szánva, hadi dugárúknak tekintik.

Botrány egy vasutépítés miatt.

Peking, október 26.

A nemzetgyűlésen ma viharos jelenetek voltak, amidőn a ház követelte Sheng-Hsüan-Huik közlekedésügyi miniszteriumi alelnök elbocsátását és követelték, hogy ellene a nemzetközi szindikátus által épített Hukuang vasut kérdésében tanúsított magatartása miatt vád emeltessek. Ha a kormány a követeléseket holnapig nem teljesíti, a nemzetgyűlés el fogja határozni feloszlását.

Peking, október 26.

A nemzetgyűlés tegnap esti ülése, amelyen a közlekedési miniszter törvényellenes cselekményei miatt benyújtott interpellációkat tárgyalták, rendkívül viharos lefolyású volt. A képviselők éles szavakban ítelték el a miniszter önkényes és alkotmányellenes politikáját, amely sérti a nép érdekeit és oka volt a szeccsuáni zavargásoknak, valamint a hupehi lázadásnak. Együttal hibáztatták a kormányt a vucsuangi lázadással szemben tanúsított gyengeségért. Ezután egyhangulag elhatározták, hogy a miniszterek tevékenységét elítélő jelentést terjesztenek a régensherceg elé. Végül az elnök a képviselők nagy izgatottságára való tekintettel, kénytelen volt az ülést bezárni.

A nemzetközi csapatok akciója.

Berlin, október 26.

A hankau nemzetközi csapatok akciójáról, amelyről a sajtó oly sokat foglalkozott, a czirkáló hajóraj részletes jelentése közelebbi felvilágosítást nyújt. E hó 12-éről 13-ára virradó éjjel a német és angol kolóniák közelében tűz támadt és a csősélek felhasználta az alkalmat, hogy fosztogatás végett a kolóniákba behatoljon. A rohamot elsőnek a rendőri szolgálatot teljesítő német és angol önkéntes csapat tartóztatta fel, amelynek támogatására azután a Vaterland német ágyunaszád, a Ghistle angol ágyunaszád parti csapatai és a Helena amerikai czirkáló örsége siettek elő. Nemzetközi csapatok részvételével sikerült további kihágásokat megakadályozni és ezáltal a kolóniától minden további támadást távol tartani.

Az „EGYETÉRTÉS“

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

A nőuralom Kinában.

— A kínai forradalom egyik főoka. —

Peking, szeptember végén.

A pekingi udvarnál évszázadok óta nők tartják kezükben a kormány kerekét és a legújabb időben ez a zsarnoki hatalom olyan tulzásokra ragadta a gyakorlóit, hogy nagyrészen ez által érlelődött a mai forradalom, a gyöngö Mandzsuk uralkodók ellen felgyülemlett elégedetlenségéből.

Amikor Kwangszüi, a szerencsétlen árnyékcsászárt a sárkánytrónon és a mostani kis Hsüantung császár elődét, 1888-ban, tizenhat éves korában meg akarták házasítani, a pekingi állami hírlap 1888. november 8-iki száma Csuhü regens-császár nő következő leiratát közölte:

„Amióta a császár atyai nagy örökségét a keleti tisztelettel átvette, idővel férfivé érett, így hát illő, hogy nagy jellembeli tulajdonságokban bővelkedő hölgy választassék ki, hogy őt a palotában kötelességei gyakorlásában támogassa s a császárnéi magas állás méltóan be legyen töltve és a császár az ő erényes törekvéseiben segítő társat nyerjen. A választás Jehonalát, Kveisiang helyettes tábornok leányát, ezt az erényes, imponáló külsejű és méltóságos magatartású hajadont érte. Parancsoljuk továbbá, hogy Jutala — Csangszü miniszteri alelnök 15 éves leánya negyedik osztályú mellékeleség és Jatala — ugyanazon hivatalnok 13 éves leánya — szintén hasonló rangbeli mellékeleség rangjára emeltessek.“

A császár kiválasztott főfelesége tehát Jehonala, a most mintegy 70 éves Kveisiang herceg — néhai Csuhü özvegy császárné fivérének — leánya volt. Az akkori bájos menyasszony, akire a hatalmas nagynéne és az egész kínai nép nagy reménységgel nézett, ma már maga is özvegy császárné, a kis Hsüantung császár gyámanya.

Ő maga gyermektelen lévén, az Ég rendelkezésnek tekintette, amikor 1908. novemberében Csuhü, a haldokló özvegy császárné, a kis Pujit, — Csun herceg, a mostani regens fiát — gyámfiaként rábízta. Az akkoriban alig négy éves gyermeket viharos novemberi éjjelen ragadták ki ágyacskájából és a szülei házból a tiltott városbeli téli palotába vitték. Eleinte keservesen sirt szegény kiscike és nehezen tudott sorsába beletörődni, de gyámanya annyi gyöngédséggel és szeretettel bánt vele, hogy lassanként ő is hozzásimult és meleg szívének minden szeretetét reá fordította.

A mostani özvegy császárné politikai tekintetben meglehetősen háttérbe van szorítva. A boxerforradalom idején 1910-ben, együtt menekült vele. Akkoriban megfélemedtek Kwangszü császár két mellékeleségéről. Jutala, az idősebb, amikor rémüléssel észrevette, hogy a tágas palotában az erőtlén eunuchokkal magára hagyatott, kétségbeesésében egy kutba vetette magát, hoga Jatala pedig kiszökött a palotából és szerencsére az öreg Csing herceggel találkozott, aki őt egy kínai kárén a menekülő özvegy császárné után küldte. Még két udvari konkubinát, az öreg Csuhü özvegy császárné elhalt férjének özvegy mellékeleségei, szintén a pekingi császári udvarnál élnek. 1909. decemberében az által akarták a nyilvánosság figyelmét magukra vonni, hogy a regenshercegtől daczosan magasabb rangot követeltek, de csakhamar elhallgatva visszavonultak, amint gazdagon ellátták őket pénzzel.

Az udvarnál élő többi nő között kétségkívül a legkiválóbb a regensherceg felesége, Junglu csilij főkormányzó leánya. Az öreg a reakciópárt ravasz és alattomos főembere volt. Leánya keveset számít a politikában, bár elénken érdeklődik a politikai kérdések iránt s nagyban befolyásolja férjét, a regensherceget.

Testvérnője a regensherceg unokaöccsének, Pulun hercegnek, a mostani kereskedelmi és földművelésügyi miniszternek neje.

Lungjü özvegy császárné két nővére is közel áll az udvarhoz. Az egyik a politikailag nagy befolyású herceg Csaicse pénzügyminiszter, a másik herceg Suncseng zászlós-tábornok felesége.

Kveisung herceg, a mai özvegy császárné

atyja, már régen eljátszotta politikai szerepét. Leánya, Lungjü özvegy császárné, ma már alig érintkezik vele, minthogy a kis császárral a világtól elzárkózva, a tiltott városban él. Az ő politikai pártjához, — ha ilyenről egyáltalában szó lehet — különösen három férfi tartozik. Ezek: Jung-sing a titkos kabinet feje, Csai-se pénzügyminiszter — akihez ő felsége időről-időre kisebb-nagyobb kölcsönökért folyamodik — és végül herceg Li a császári csillagászati hivatal főnöke.

E nőknél kívül még számos kisebb-nagyobb méltóságában levő hölgy él a pekingi udvarnál s ha egyenként nem is zavarnának sok vizet, együttesükben és a környezetükben levő és magas állami hivatalokat betöltő férfiakra gyakorolt befolyásuk által kezükben tartják a mennyei birodalom sorsát.

Reusz fejedelemség

az
embertenyésztésért.

Méltóztatnak ismerni Reusz fejedelemséget? Akkora, mint egy piros paarsztzsebkendő és olyan az élet ott, mintha egy rosszul rendezett operett kellős közepéről szemlélnők a világot. Ez a kis fejedelemség most fölesapott embertenyésztőnek és hozott egy törvényt, amely megadóztatja mindazokat a harminczéven túlvolt férfiakat és leányokat, akik nem léptek házasságra.

Meghallotta ezt a hirt egy magyar operettlibrettista és egy perczig sem habozva, előleget kért egy színháztól, maga mellé vette zeneszerzőjét és elballagott Reusz fejedelemségbe. Néhány lépéssel a határon túl egy sereg leány dolgozott és dalolgatott. A librettista átrendezte a csoportot, a gyomláló leányokat eltette balra, a kapálóokra ráparancsolt, hogy a kapát emeljék a fejük fölé, azután intett a zeneszerzőnek, aki gyorsan betanította a következő, természetesen saját szerzeményű kórusát:

Üdvözz légy idegen
Légy üdvözz idebenn
Idebenn üdvözz légy
Légy idebenn üdvözz.

A kórus végeztével a szövegíró elé lépett egy czifra ruhás idegen, aki hármát koppiutott a librettista orrára és harsány hangon jelentette:

— A miniszterelnök.

A zeneszerző eleje sietett a közelgő miniszterelnöknek és hangjegyeket nyomott a markába. A kormányférfi belenezett a kottába és zengeni kezdett:

Nem használ az ármány,
Én vagyok a kormány.
Ha akarok megbukok,
Ha akarok maradok.

— Vezessetek a fejedelem elé — szólalt meg a librettista.

— Szivesen, — mondta egy baritonhangú ember és intett egyet, mire a tömeg rágyujtott erre a szellemes dalra:

Előre hát, előre hát
Már vár a trón ura,
Előre hát, előre hát,
Nem száll fejünk bura.

A csapat elindult és addig mendegélt, amíg elért egy kastélyhoz. A kert rácsánál megszólalt a librettista:

— Egy másik háttérre ide... Ilyen rongyot nem tűrök.

Ezután a fejedelem elé járultak az idegenek

— A maga ötlete ez a törvény? — kérdezte a bösz szövegíró. A fejedelem reszketve intett igent

— Tűrhető idea... Zseniális ember tudna belőle operettet írni... Én vállalkozom is rá.

A fejedelem arca fölragyogott:

— Négy perczentre áll az alku...

— Fiatal — vágott bele a szövegíró. — Négy az enyém, négy a zeneszerző, kettő lehet a magáé

— Félek, hogy a miniszterelnök nem megy bele ebbe az üzletbe.

— Kérdezze meg... De figyelmeztetem,

hogy jó lesz maguknak ez a kis dohány... Nagyon kopott erre felé a dekoráció.

A miniszterelnök összeült és elfogadta a szerzők prozocióját. Ezennel tehát méltó helyén van és a halhatatlanság a Reusz fejedelemség és új törvénye.

Ray.

UJDONSÁGOK.

Adalék a cselédkérdéshez.

* * *

Mégis jó volna eldönteni, vagy kétségtelenül kideríteni, hogy ütötték-verték-e a szegény, szerencsétlen Holló Ilonkát? Ez a leány nemcsak szerencsétlen lelkületű, de szerencsétlen sorsu is. Tizenöt éves mult csak. Tehát olyan korban van, amikor más, boldogabb végezetű lányokra gondos és aggódó anyapa legjobban vigyáz. Félti minden légáramlattól; félti minden gonosz emberektől; félti saját magától is.

Erre a szegény, kicsiny Holló Ilonára senkinek sem vigyázott. Hisz cselédsorban volt. Ki törődik a cselédleánnyal? Ki bánja, mi megy végbe annak a lelkében, még ha tizenöt éves is, tehát a leánykorszak kritikusan éveiben van, amikor oly könnyen eshetik rabjává a melanchóliának, ha belebámul a kietlen, sivár életbe?

Sok is volna talán kívánni, hogy budapesti kenyéradó gazda, vagy gazdasszony figyelemmel kísérje cselédjének kedélyhullámzásait, vagy hogy azokra tekintettel legyen. Akármilyen szép és humánus dolog volna is ez, de pesti kenyéradó gazdáktól el nem várható. Még az ugynevezett melegszívűek is hidegen néznek a cselédre, akármilyen szomorúságával, ahogy tud. Ha nem tud, az az ő baja.

De ha már tulkövetelés is volna ez, mégis, ismétlem, jó volna kideríteni, mit tettek a tizenöt éves Holló Ilonka cselédsorban lévő leánnyal, aki a Gólya-utczában szolgált? Mert ez a leány éhen akarta vesztetni magát, Lement csütörtökön a ház pinczéjébe és azóta nem evett, nem ivott, hanem ott fetrengett a nedves, hideg földön s várta-leste a megváltó halált. Éhen akart bálni

A nyöszörgéseit azonban nem tudta elnyomni, mikor az éhség gyötörte és így ma délelőtt valaki meghallotta a nyöggéseit. Fölfedezték és megmentették az éhenhalástól. Akkor szánták meg, amikor már a legiszonyosabb halállal vívódott. Adtak neki enni-inni; sőt mialatt ettették, talán bizony kapott egy-egy jó szót is, amihez bizonyára nem volt hozzászoktatva.

Mert állítják, mi nem ellenőrizhetjük, hogy a fiatal leánykát ütötték-verték-kinozták és megvádolták azzal, hogy kleptomániában szenved. Ami ezt a kleptomániát illeti, abban kételkedni merészlünk. Mert olyan leány, ha cseléd is, aki érzékenysége folytán éhenhalásra ítéli magát, aligha vetemedik lopásra. Ellenben nem valószínűség nélkül való, hogy igenis rosszul bántak a szegény leánnyal: talán ökölrel is bántották, hasábfával simogatták. Mert ha csupa jószággal, nyájassággal találkozott volna gazdája házában, mi oka lett volna ily szörnyű halálnemet választani magának? Ok nélkül bizony még a legérzékenyebb lelkű, tizenöt éves leány sem akarja éhen elemészteni magát.

Azért volna jó kideríteni, hogy mint bántak a cselédleánnyal, mert ez egygyel több adalékot szolgáltatna a cselédkérdéshez. Nagy és általános a panasz, hogy rosszak a cselédek, s hogy éppen ezért megoldhatatlan, vagy megoldhatatlannak látszik a cselédkérdés.

De sok okunk van föltenni (és ennek már kifejezést is adtunk), hogy éppen olyan nagy számban vannak gonosz cselédek, mint gonosz kenyéradó gazdák és gazdasszonyok. A közmondás is azt tartja, hogy amilyen az ur, olyan a szolgál. Hűséget várni a cselédétől, amikor hűtlen a gazda, igazán nem járja. Meg vagyok győződve róla, hogy ha valamely áramlat indulna meg a cselédpartók között,

melynek az volna a célja és iránya, hogy emberségesen kell bánni a cseléddel, sokkal hamarabb lehetne megoldani a cselédkérdést, mint így, amikor mindig csak azt hangoztatják, hogy a cselédek rosszak.

De akkor bizonyára csökkenne a cselédek öngyilkosságának a száma is és nem volna olyan szánni való a cselédek sorsa sem. (t.)

NAPIREND. Naptár: péntek, október 27. — Róm. kath.: Szamina vt. — Prot.: Zolunda. — Görög-ország: október 14. Nazár és t. — Zsidó: Markhesvan 5. — A nap két reggel 6 óra 36 perczkor, nyugszik este 4 óra 51 perczkor. — A hold két délelben 12 órakor, nyugszik este 7 óra 39 perczkor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4-kor. A földmívelésügyi miniszter fogad délelőtt 11-kor. Molnár Viktor és Náray Szabó Sándor közoktatásügyi államtitkárok fogadnak délután 4 órakor.

Balogh Jenő közoktatásügyi államtitkár fogad délután 5 órakor.

A posta- és távirtda vezérigazgatója fogad délelben 12—2-ig.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Vasary Kólos hercegprímás jubileuma. Délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet a Mátyás-templomban.

Liszt-kiállítás a Nemzeti Muzeumban. Nyitva 9—2 óráig és 4—7-ig. Belépődíj nincsen. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, kedd kivételével, 1 korona. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum régi képtára 9—2-ig. — Aquincumi Múzeum 9—4-ig. — Fővárosi Múzeum 9—2-ig. — Gyermektanulmányi Múzeum (Mária Valéria-utca 12.) 9—12-ig és 6—8-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Közlekedési Múzeum 9—12-ig és 2—6-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Néprajzi kiállítás az Iparcsarnokban 3—7-ig. — Társadalmi Múzeum (Mária Valéria-utca 12.) 9—12-ig és 6—8-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvalevő képtárak: A Műcsarnok hármadik hagyatéki kiállítása. Nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. — Angel művésznők kiállítása a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—6-ig. Belépődíj 1 korona. — Csuzy Károly és Varga Emil kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.) Nyitva 9—7-ig. Belépődíj 60 fillér. — Tornay János gyűjteményes kiállítása a Művészházban (Krisztof-tér 2.) Nyitva 10—4 óráig. Belépődíj 1 korona. — A Szépművészeti Múzeum modern képtára. Nyitva 10—2-ig. — Történelmi Képtár. Nyitva 10—2-ig.

— A király. A legújabb bécsi jelentés szerint a király állapota állandóan igen kielégítő. A fel-

ség ma is a megszokott korai időben kelt föl. Az éjszaka nyugodt alvással, minden zavarás nélkül telt el. Reggel igen friss és a legjobb kedvben volt.

A náthája nem oly erős már. A gégeje egyáltalában nincs megtámadva. Egy kis köhögési inger ebben a stádiumban szükséges következménye a náthának. Az étvágya is jó a királynak. Ma délelben Konrad bajor herceggel ebédel.

A király jól töltötte a mai napot s a nátha szünőféiben van. mégis annyira megy az óvatosságban Kertzl udvari orvos, hogy nem engedi öfel-ségét szabad levegőre s az ő tanácsára a király nem megy Schönbrunnból Bécsbe, a nyirkos időjárás miatt történik, amely esetleg megárhathatna, de egyébként semmi ok sem volt a tulságos óvatosságra.

A Correspondenz Wilhelm jelenti: Ő felsége a mai napon is állandóan igen jól érezte magát és a nátha alig zavarta. A király egész napon át dolgozott. Délelőtt meghallgatta Paar és Bolfras főhadsegédek jelentéseit, majd hosszabb kihallgatáson fogadta Tomasics horvát bánt. Az udvari ebéden részt vett Konrad bajor herceg is, aki tegnap érkezett ide Kistapolcsányból. Dr. Kerzl vezérfőtörzsorvos, aki ma megvizsgálta a királyt, megerősítette a kedvező szimpotákat. A gégefő csekély izgatottsága csak a gyenge nátha következménye, a bronchiák azonban egészen szabadok. Remélhető, hogy ha a nátha hamarosan elmúlik, a király rövidesen ismét megkezdi kocsizását a bécsi Hofburgba.

— A bolgár király látogatása. Szófiai jelentés szerint Ferdinánd királynak őszre Bécsben tervezett hivatalos látogatása elmarad. Állítólag a nemzetközi helyzet indítja Ferdinánd királyt arra, hogy látogatását máskorra halasztza.

— A beteg Gorkij Kairóban. Kairói jelentés szerint Maxim Gorkij november elején ide jön s az egész telet itt fogja tölteni, mert tüdője meg van támadva. A költő egy népdramán dolgozik.

— **Rémhírek a csárról.** Egy hamis híresztelés világszenzációt keltett és izgalmat támasztott ma. Budapestet is, főként a tőzsdén, felkavarta ez az izgalom, az a rémhír, hogy a csár ellen merényletet követtek el és Péterváron kitört a forradalom. A kalandos rémhír Bécsen át Párisból érkezett Budapestre. Az izgalmas távirat szerint: — „Egy Csarakov nevű ember (Péterváron) rálőtt a csárra, mikor automobilon ment a csárnéval. A golyók találták a csárt és a soffört. Mind a ketten megsebesültek. A csárné elájult. Pétervárott nagy zavargások vannak. A tüntetők összeütözték a rendőrséggel. Részleteket nem lehet tudni.“ Majd minden párisi nagy lap megkapta ezt a táviratot s bár nem vette hitelesnek, kitette kiadóhivatalának kirakatába, sőt akadt újság, amely külön kiadást is rendezett. Dél felé aztán megjött a czáfolat Pétervárról Budapestre is. Csak rövid életű volt a szenzáció, de nem is volt egyéb üres szenzációnál, amely mögött nyilván párisi börzemanóver rejtőzött. Egyébként a pétervári távirati ügynökséghez intézett kérdésére a bécsi cs. kir. távirati iroda a következő távirati választ kapta: — „A csár ellen állítólag elkövetett merényletről szóló párisi hír nyilvánvalóan tisztán koholmány, amit a Pétervárott uralkodó teljes nyugalom is megerősít. A pétervári távirati ügynökség haladéktalanul kérdést intézett a Krim-félszigetre, ahol a csár időzik és az onnan érkező választ haladéktalanul közölni fogja.“

A legújabb pétervári jelentés szerint a pétervári távirati iroda illetékes forrásból felhatalmazást kapott, hogy megczáfolja a Miklós csár ellen intézett merényletről szóló hírt, mely nyilván tőzsdéi manőver.

— **Kitüntetések.** A király Svoboda Ferenc nyugalmazott főutimesternek nyugalomba helyezése alkalmából, érdemes szolgálata elismerésül, az arany érdemkeresztet, *Majstorovic Stojan* vucsilovaci kneznek pedig a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **Korányi professzor balesete.** Ma délután 1—2 óra között baleset érte báró *Korányi Frigyes* professzort. Kocsiján jött a Városligetből a Király-utczán át. Amikor a kocsit befordult az Erzsébet-körutra, egy fuvaroskocsi nekihajtott és a szekér rudjával beverte a báró kocsijának ablaktábláját. A szilánkok megsértették a jobb kezefejét, amely erősen vérzett. A professzornak fájdalmi voltak, ezért besietett a legközelebbi gyógyszerháza, kimosta sebtét és kezét bekötözte. Állapota nem súlyos. A rendőrség a fuvaros ellen megindította az eljárást.

— **A király hű szolgálója.** Holnap, pénteken lesz husz esztendeje, hogy a király főhadsegédét, gróf Paar Edét lovassági tábornokká kinevezte. A hű szolgáló igazi jubileuma azonban csak a jövő évben lesz, mert ekkor lesz huszonötödik esztendeje, hogy a király főhadsegédévé kinevezte öreg katonáját.

— **Az angol királyi pár Indiában.** Londoni jelentés szerint az angol királyi pár nagyban készülődik az indiai utra, mert a király Indiában személyesen fogja magát India császárává koronázni. Hír szerint a kormány arra kérte *György* királyt, hogy a feszült világpolitikai helyzethez való tekintetből *halassza el indiai utazását*, de a király ragaszkodik utitervéhez. A királyi pár november 16-án vagy 17-én érkezik Málta szigetére, ahol egy napig marad és onnan egyenesen Indiába utaznak.

— **A német császár kitüntetése.** Berlini hivatalos jelentés szerint Vilmos császár dr. Áldassy Józsefnek, magyar belügyminisztériumi titkárnak a harmadosztályú vörös sasrendjelet, báró Gheltingen altábornagynak és palocsai Horváth államtitkárnak az elsőosztályú koronarendjelet, Jekfalussy Zoltán kamarásnak a másodosztályú koronarendjelet a csillaggal és Birly Bélának, a Norddeutscher Lloyd budapesti vezérképeiselőjének a III. oszt. koronarendjelet adományozta.

— **Stojalovszki páter temetése.** A galicziái lengyel parasztpárt ma temette el a vezérért, Krakói jelentés szerint itten ma délelőtt temették el nagy részvétellel a híres Stojalovszki pátert. A parasztság egész Galicziából Krakóba özönlött a vezér temetésére.

— **Nikita király az Aldunán.** Belgrádi jelentés szerint Nikita montenegrói király a jövő tavasszal kijutást fog tenni az Aldunán. Utját Mohács és Újvidék érintésével magyar hajón akarja megtenni és valószínűen ellátogat Belgrádba is.

— **Péter király Párisban.** Belgrádi jelentés szerint Péter király november 12-én Bécsen és Baselen át *Fallières* elnök meglátogatására Párisba utazik, ahova november 15-én fog megérkezni. Péter királyt az utján dr. *Milovanovic* külügyminiszter és az udvari személyzete fogja elkísérni.

Péter király párisi útjára vonatkozólag Belgrádból még a következőket jelentik: Péter szerb király fényes katonai és udvari kísérettel utazik Párisba. Kíséretében lesznek *Milovanovic* külügyminiszter, *Ostojic* marsall, *Popovic* udvari igazgató, *Stojanovic* gárdaparancsnok, *Juric* adjutáns, *Stefanovic* sajtófőnök, továbbá Belgrád főpolgármestere és alpolgármestere tíz városi bizottsági taggal. Az utóbbiak költségeire a város 30 ezer dinárt szavazott meg. *György* herceg, aki ma este utazik hosszabb tartózkodásra Franciaországba, szintén jelen lesz a párisi ünnepeken.

— **Habsburgok szerelmi regényei.** Károly Ferdinánd főherceg szerelmi regényében újabb verziót jelentenek. Ugyanis Károly Ferdinánd illetőleg *Burg* Károly és *Cuber* Berta házasságához eddig nem adta meg a beleegyezését a király, sőt egyáltalában nem is fogja megadni. Eszerint a király, aki különben az uralkodóház tagjai részéről tett házassági ígéretekkel szemben nem szokott akadályokat gördíteni, ebben az esetben *egy nagyon határozott körülményre való tekintettel fogja beleegyezését megadni.* Nem való, hogy a főherceg ünnepléses renunziációval váljon meg rangjától és állásától, ellenkezőleg *kilépése az uralkodóházból teljes esendőben fog megtörténni. Nevét már ki is törülék az uralkodóház listájából és a törést az összes hivatalos címtárakban és a góthai almanachban is keresztülvizslik.* A kilépést közik az összes udvarokkal, az eljárás tehát ugyanaz lesz, mint amelyet annak idején *Wölfling* Lipóttal szemben követtek. Egy salzburgi távirat megerősíti, hogy a *Károly Ferdinánd* főherceg esküvője *Cuber* kisasszonnyal már megtörtént, de az esküvő helyét titokban tartják. . . . Egyébként a romantika híveinek egy újabb szerelmi történettel is szolgál az öreg Habsburgi-ház. Ebben az újabb szerelmi regényben már az öreg királynak is öröme telik *Mária Valéria* legöregebb leánya, *Erzsébet Franciska* főhercegnő és *Ferenc József* bajor herceg, Károly Tivadar hercegnék, nagy Erzsébet királynéknak öcsésének a fia, talált egymásra lángoló szívvel a legközelebb már meg is lesz az eljegyzésük. A menyasszony januárban lesz huszéves, a vőlegény, aki apjának *Mária Jozefa* braganzai hercegnővel való első házasságából származik, négy évvel idősebb. Meglehetősen csöndben szövődött ez a szerelmi viszony, egy-két udvari emberen kívül nem igen tudott róla senki, úgy, hogy magának a császárvárosnak is friss meglepetésül szolgált a most már nyilvánosságra került szívügy.

— **Magyar orvosok találmánya.** A Lyonban üléselő orvoskongresszuson dr. *Bernheim* híres párisi orvos szenzációs előadást tartott a tuberkulózis gyógyításáról a *Szendeffy* és *Augusztin* budapesti orvosok által fölfedezett új rádiumsó, a *dioradin* segítségével. Dr. *Bernheim* kijelentette, hogy *százhatvanöt betegét kezelte ezzel a szerrel és százhatvanöt esetben gyógyulás, illetve lényeges javulás állott be.*

— **Ehrlich tanár rák-széruma.** A frankfurti *Ehrlich* tanárról nemrégiben ismét nagyszerű hír járta be a világsajtót, hogy fölfedezte az eddig gyógyíthatatlan rák-nyavalyának a gyógyszerumát. Fájdalom, a nagy frankfurti orvostanár most maga czáfolja meg a szenvedő emberiség ezen örömhírét. A szállingó hírek ugyanis arra indították *Dollinger* Gyula orvostanárt, a magyar rákbizottság elnökét, hogy levelet írjon *Ehrlich* tanárnak a fölfedezés lényegét illetőleg. A híres frankfurti tudós a levélre ma azt válaszolta, hogy az ő új fölfedezéséről forgalomba hozott *hírek költöttek, ő maga semmit sem tud az egész dologról és nem is sejtí, hogyan kerülhetett ez az alaptalan híresztelés — a világsajtóba.*

— **„Yes“ porcellán-pouder a legjobb.** 3 és 5 korona.

— **Mahler Gusztáv nő házassági híre.** Megirtuk, hogy bécsi művész körökben tegnap híre járt, miszerint *Mahler* Gusztávnak, a bécsi udvari opera volt igazgatójának özvegye, *Mahler* Alma asszony egy newyorki protestáns templomban házasságra lépett *Mr. Harding* dúspapzod newyorki nagyvállalóval. *Mahler* ma ezt a hírt megczáfolja.

— **Amerikai párbaj.** Ma este a rendőrség táviratot kapott a szegedi rendőrségtől, hogy *Solty* László ottani banktisztviselő, ma föbelötte magát és meghalt. Kinyomozták, hogy *Solty* amerikai párbaj áldozata. Néhány év előtt Budapesten volt a Pénzüntétek Központi Hitelszövetkezetének hivatalnoka. Egy barátjával szerelmi ügyből kifolyólag amerikai párbajt vívott és ő huzta a fekete golyót. Föbelövésének határideje 1911. december hó 15-re volt megállapítva s a kegyetlen ellenfél hét gépirásos levélben sürgette *Solty* az öngyilkosságát, amíg végrehajtotta. A budapesti rendőrség nyomozza a szerencsétlen fiatalember ellenfelét. — A halálba kergetett fiatalemberben *Solty* László szabadkai törvényszéki író fiát és dr. *Solty* Lajos budapesti ügyvéd írnoka öcsését látja. A jelszótt családtagoknak fogalmuk sincsen róla, ki lehetett az öngyilkos ellenfele.

— **Elégtétel dr. Kovách Aladárnak.** A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület igazgatósága október 25-én tartott ülésén folytatólag tárgyalta dr. Kovách Aladár igazgató-főorvos által önmaga ellen kért fegyelmi eljárás elrendelésének kérdését. Az e tárgyban saját kebeléből kiküldött vizsgálóbizottság, amely dr. Brüll Ignác udvari tanácsos, igazgatósági tag elnöklése alatt járt el, beterjesztette az igazgatóságnak a megejtett vizsgálat eredményét, amelyhez képest az igazgatóság „Az Est” című napilap szeptember és október havai többrendbeli számaiban dr. Kovách Aladár ellen megjelent összes vádak, panaszok és gyanúsításokat teljesen alaptalanoknak találta. Az igazgatóság ezé, tekintettel arra, hogy dr. Kovách Aladár igazgató-főorvosnak sem hivatalos eljárása, sem magánténykedése körül kifogásolni valót nem talált, vele szemben a fegyelmi eljárást egyhangu határozattal mellőzte. Az egyesület igazgatósága mélyen sajnálja, hogy akadnak olyanok, akik rosszakaratuk által sugalmazott alaptalan híresztelésekkel az egyesület jó hírnevét megrontani és ezáltal annak áldásos és közhasznú működését megakadályozni igyekeznek. Az egyesület vagyoni kezelése a közgyűlés által előírt szabályzat értelmében történik. Ezenfelül a székesfőváros évenként hatósági vizsgálatot is ejt meg. A legutolsó vizsgálat, amely a szóbanforgó hírlapi cikkek megjelenése után történt, a Fővárosi Közlöny 1911. október 20-án megjelent 77. számú hivatalos lapjában közölt, 54269—1911. számú tanácsi határozat szerint megállapította, hogy: „az egyesület ügykezelése helyes, a pénztár és könyvek rendben vannak, az összes felszerelési tárgyak és épületek jó karban vannak és hogy az egyesület az alapszabályaiban részletesen körülírt kötelezettségének pontosan megfelelt.“ Az egyesület ezek után annak a reményének ad kifejezést, hogy a közönség, úgy mint eddig, ezennel sem vonja meg tőle bizalmát és az egyesület által szolgált áldásos ügyben kegyes támogatását. A Margittay Zoltán segédhivatali főnökre vonatkozó panaszokat az igazgatóság szintén alaptalanoknak találta és azért a fegyelmi eljárást vele szemben is mellőzi. Az igazgatóság a vizsgálatra vonatkozó teljes anyagot készséggel bocsátja az érdeklődőknek betekintés végett rendelkezésre. Az igazgatóság e határozatát az egyesület a mai napon tartott választmányi ülésére előterjesztette, amely azt tudomásul vette és dr. Neuschloss Kornél igazgatósági tag indítványára dr. Kovách Aladár kir. tanácsosnak, mint az egyesület igazgató-főorvosának a legteljesebb bizalmat és kifogástalan működéséért elismerést szavazott.

— **Rablók Varsóban.** Varsóból jelentik nekünk: Ijesztően szaporodnak a városban a rablások. Vasárnap a legforgalmasabb utcákon öt rablótámadás történt. Tegnap a haditörvényszék három banditát ítél halálra.

— **Orgyilkosság a váci feyházban.** Rémes, megdöbbentő orgyilkosság történt a váci feyházban. Az áldozat Fábán Ferencz, a váci feyház főfelügyelője. Fábánnak a feyház munkatervében egy Oláh Farkas nevű rab, aki a könyvkötészetnél volt alkalmazva, kérelmi czédulát nyújtott át. Fábán gyanútlanul átvette a czédulát és miközben a szemüvegét is feltette, hogy elolvassa az irást, a feyház Oláh Farkas bicskát rántott elő. A gyanútlan Fábán még védekezésre sem gondolhatott, már nyakonszurta a feyház. Fábán nyomban szörnnyethalt. Heloz tábiabíró vallatóra fogta a gyilkos feyházvezetőt. A kihallgatás még tart. Gedeon feyházigazgató a gyilkosság után nyomban az összes feyházvezetőket elzáratta. A feyházban teljes rend van a rémes gyilkosság izgalmai után.

— **Egy szerb miniszter balesete.** Jovanovic szerb kultuszminiszter ma Belgrádban kiugrott egy még mozgásban levő villamosból, miközben elesett és súlyosan megsérült.

Rémes földbeomlás Selmeczbányán. A régi híres Selmeczbánya város utcái, házai századok óta alá lettek aknázva csaknem teljesen. A híres bányászfényekben, amely erdészeti és bányászati akadémikusairól is nevezetes, most azután egy rémes földbeomlási eset történt, amelynek emberáldozata is van. Az üregekkel aláknázott városban az új főiskola laboratóriuma előtt földtöltési munkákat folytattak. A töltésen ott állott, ott nézte a munkát Farbak Gyula főiskolai tanár, amikor a földtöltés alatt a pinceüreg beszakadt. Farbak akadémiai tanár a földtömeggel együtt a mélységbe zuhant. A 8 méteres földréteg maga alá temette a szerencsétlent. Azonnal hozzáfogtak a mentési munkához. Délután 2 órától este 6 óráig szakadatlanul dolgoztak, de ezideig eredménytelenül.

Szokolista botrány. A horvát szokolisták körében csunya válság ütötte fel fejét. A nagyszláv Szokol-ünnep, melyet szeptember havában tartottak Zágrábban azzal a céllal, hogy az összes szlávok rokonérzését dokumentálják vele, csufos anyagi és erkölcsi kudarczal végződött. A horvát Szokol-szövetség éveken át gyűjtött vagyonát teljesen felémésztette a rendezéssel járó sok költség, a külföldről jött vendégek fogadása, ellátása és a fényes ünnepélyek rendezése, amiért most a szövetség kötelékébe tartozó Szokol-egyesületek legelső sorban a zágrábi Szokol-egylet rendkívül éles támadást intéznek a szövetség elnöke, dr. Csár Lázár és általában az egész elnökség ellen. A most kitört háborúság egyébként már régóta lappangó ellentétek kitörése. Csár Lázár, ki a horvát Szokol-egyesületek alapítója volt, azon az állásponton van, hogy alapszabályainak megfelelően a Szokol-egyesület csakis sportegylet számba mehet és semmiféle politikai jelleggel nem bír. Ezzel szemben a dr. Mazzura Leó vezetése alatt álló fiatalabb gárda a Szokol-egyletet a nagyszláv eszme terjesztésének leghatásosabb eszközét látja és erőnek erejével politikai működést óhajt kifejteni. A nagyszláv Szokol-ünnep anyagi kudarcza adja meg most az alkalmat arra, hogy az ellenzék nyíltan is állást foglaljon a vezetés ellen. A döntő mérkőzést november hó 4-ikére tervezik, amikor a szövetség Csár elnök ötvenedik születésnapját óhajtja megünnepelni. Az ellenzék az ünnepést olyképp óhajtja meghusítani, hogy az egyleti helyiséggel szomszédos teremben 47 kürtösével gyakorlatokat végeztek. Igen valószínű, hogy e tüntetés nem fog komolyabb összeköttetés nélkül lefolyni, amiért is a zágrábi rendőrség nagy előkészületeket tesz az esetleges rendezések meghusítására. A következő napon, november hó 5-én lesz a Szokol-szövetség tisztújító közgyűlése, melyen az ellenzék az addigi elnökséget ki akarja buktatni. Akár sikerül e terve, akár nem, az egyesületben szakadás fog beállni, mely annak további működését igen kérdésessé teszi.

Egy uriaszony öngyilkossága. Az egyik győri szálloda vendégszobájában holtan, felakasztva találták özeveg *Bezeredy* Istvánnét. Szerdán délután követte el az öngyilkosságot. Az öngyilkos uriaszony régi esáktornyai nemes család sarja. A diákfia látogatására érkezett Győrbe, akitől — miután elbucszott, felakasztotta magát.

Öngyilkos magánhivatalnok. Ma éjjel a Tisza-szállóban egy fiatal ember bérlet szobát, aki a bejelentőn Halász Ferenc magánhivatalnoknak nevezte magát. Alig lépett a szobába, belülről becsukta az ajtót és revolvert vett elő. Szíven akarta magát löni, de izgatottságában csak a vállába lőtt. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Öngyilkossági kísérletének oka ismeretlen.

Magyarok a konstantinápolyi tüzkárosultakért. A magyar kereskedőknek és iparosoknak az a társasága, amely tavaly meglátogatta Konstantinápolyt és Szalonikot és élvezte a törökök vendégszeretetét, megemlékezett azokról a török tüzkárosultakról, akiknek a Konstantinápolyban dúló tűzvész mindenüket elpusztította. Az Országos Iparegylet kebelében működött bizottság 1000 koronát gyűjtött össze e célra, amelyet Baumgarten Izidor, a Magyar Bank és Kereskedelmi R.-T. konstantinápolyi főnöke útján juttatott el a gyűjtést vezető Banque Imperiale Ottomanohoz. A hivatalos nyugtázon és köszöneten kívül török részről már számosan fejezték ki köszönetüket a segélyért és a török sajtó igen kegyesen emlékezett meg az adományról.

Báró Bánffy Dezső szobra. Dés város községe szobrot emel Bánffy Dezső emlékének. A szoborbizottság most felirattal fordult a képviselőházhoz, amelyben erkölcsi és anyagi támogatást kér. Használó szellemű megkeresést intézett a törvényhatóságokhoz, továbbá a kulturális, gazdasági és társadalmi egyesületekhez is.

A kolera. Jelentették, hogy Temesszigeten két koleragyanus eset történt. A bakteriológiai intézet mindkét esetben megállapította az ázsiai kolera, tegnap pedig — mint Temesvárról jelentik — mindkét beteg meghalt. *Ferenczy* Sándor Temes vármegye alispánja ma személyesen ment el a helyszínére és az egész szigetet körüljárta. Egyben a legszigorubb óvintézkedéseket vétette foganatba. Krassó-Szörénymegyében már napok óta nem fordult elő újabb koleraeset, úgy, hogy ott a járvány teljesen lokalizáltnak tekinthető. *Szarvasról* írják, hogy most érkeztek meg a szarvasi járáshoz tartozó *Ocsöd* községbe a szerbiai Szemendriából azok a kubikusok, számszerint huszonöt, akiknek öt társuk koleraiban halt meg. *Kunszentmárton* állomásán át érkeztek meg, ahol hatósági közegek várták őket és a község megkerülésével vitték *Ocsödre*, egyenesen a járványkórházba, ahol egyelőre megfigyelik őket. A huszonöt munkás közül hét látszik koleragyanusnak. A hatóság élén dr. *Déri* Henrik járásvorossal minden lehető elkövet a járvány lokalizálására. — Nagyikindáról jelentik, hogy Katalinfalva torontálmegyei községben ázsiai kolera állapították meg. — Jelentették, hogy a Komárommal szomszédos Irsa községben tizenöt koleragyanus beteg közül hét meghalt. Már az azt jelentik Komáromból, hogy odaérkezett *Holländer* Hugó közegészségügyi felügyelő, aki a fertőzött községben a legszigorubb intézkedéseket foganatosította. A járvány Komáromhoz közel lévén, a felügyelő elnöklésével értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy felhívják a gyárakat, hogy az izsai munkásokat tartsák vissza azzal a kötelezettséggel, hogy amíg a járvány meg nem szűnik, a munkások a városban tartandók. Ha azonban Irsa községbe mennek, a járvány megszűnéséig vissza nem térhetnek Komáromba. Intézkedett továbbá a bizottság, hogy más izsai lakosok csak úgy jöhessenek Komáromba, ha az izsai hatóság egészségi bizonyítványt ad ki részükre. Ezzel az intézkedéssel Irsa községe teljesen izoláltván, a csendőrséget huszonkét fővel megszorították. Végül a főispán táviratban kérte a belügyminisztériumot, szükséges intézkedések megtételére, hogy a hadtestparancsnokságnál a katonaság rendeltessék ki arra az esetre, ha kordon felállítása válna szükségessé. — Római jelentés szerint Bari környékén, Fredoniban fellázadt a nép, mert Apuliában még nem szűnt meg a kolera és a városi hatóságok nagyon szigorúan betartják az egészségügyi intézkedéseket. A felbőszült tömeg megostromolta a barakk-kórházat és *kiszabadított husz embert*, akiket kolera-gyanu miatt elszigetelve megfigyelés alatt tartottak. Fogjiából katonaság ment Fredoniába. Használó eset történt Piacenzában is, mikor az ujonczok bevonultak. A katonai hatóság a délvidekről jött ujonczokat ötnapos vesztőház alá helyezte, az izolált kolera-gyanus legények azonban megszöktek s a környékbeli falvak házaiban rejtőztek el.

Emilianosz püspök gyilkosai. Szaloniki-i jelentés szerint az Emilianosz grevenai püspök meggyilkolása dolgában a megindított vizsgálat kiderítette, hogy a gyilkosságot két rovtomultu görög ember személyes boszúból követte el. Ennél fogva azok a kombinációk, amelyek a gyilkosság politikai motívumát keresték, egészen csekélyek.

A nagybecskerekéi tisztviselők a drágaság ellen. Nagybecskerek város összes köztisztviselői ma *Janó* Ágoston elnöklésével gyűlést tartottak, melyen megbeszélték a drágaságot. Több tisztviselő panaszkolt, hogy az élelmi cikkek hirtelen és indokolatlan áremelkedése elviselhetetlenné vált. Ezután elhatározta a gyűlés, hogy tisztviselői *fügyasztási szövetkezettel* alakít és annak alapszabályai kidolgozására bizottságot küld ki.

Őszi évad Abbaziában. Abbaziából jelentik: Ámbátor Mindszentek felé közeledünk, a renklivii kedvező őszi idő olyan utó-szezonot biztosított Abbaziának, amilyenre hamarosan nem emlékezünk. A szállodák és pensiók még tele vannak vendégekkel, az uszodákban még mindig fürdenek, a sétányokon a legelőkelőbb közönség élvezi a verőfényes napot. Az esti órákban pedig a Casino des Etrangerben oly pezsgő élet uralkodik, amilyent azelőtt sohasem ismertek Abbaziában. Egyszóval pompás őszi szezonunk van, mely előreláthatólag karácsonyig tartja itt a vendégeket. Itt tartózkodnak jelenleg: báró Hengelmüller osztrák-magyar nagykövet, gróf Hardegg János, gróf Korniss Sándor, Baross János orsz. képviselő, a Rudnyánszky bárók, Tebinska Olga grófnő, dr. Farkas udvari tanácsos és számos előkelőség.

Nagy tüzek a vidéken. A sopronmegyei Répezbánya községben hétfőn délelőtt hirtelen tűz támadt, mely a heves szélben nagy gyorsasággal terjedt. 73 lakóház, 84 pajta és melléképület esett a lángok áldozatául s a lakosoknak igen sok háziállata is bennégett. A kár körülbelül félmillió korona. — Peresztegen október hó 21-én tűz ütött ki, amely csakhamar 28 gazdaházat és számos gazdasági melléképületet elhamvasztott. A kár igen nagy. — Nyitrai jelentés szerint a galgóczi Eisler-féle malátagyár az elmúlt éjjel teljesen leégett. A tűz okát még nem derítették ki. — Karánsebesről jelentik: A vajdahunyadi vasgyár örményesi telepén nagy tűzvész pusztított, mely az egész faipari telepet elhamvasztotta. A kár közel félmillió korona.

A tolvaj leány. A lemergi rendőrség távirati értesítése szerint *Bilyk* Mária, 18 éves leány, apjától 5400 korona készpénzt ellopott és megszökött. A közepes természetű, szőke haju, városiasan öltözködő leányt a rendőrség nyomozza. A tettes kézrekerítője 1000 korona jutalomban részesül.

Torinói távirat. Ma érkezett sürgöny-értesítés szerint a torinói világiállítás nagy ügyre a *Kristály-forrás* ásványvizet a *legelső díjjal* a „Grand Prix“-vel tüntette ki. E kitüntetés előrelátható volt azok a feltűnést keltő sikerek után, melyeket e kitűnő magyar ásványvizet távol tengerentúli országokban való terfoglalásával a külföldi versenyekkel szemben mindenütt elért. A torinói Grand Prix újabb bizonyítéka annak a páratlan népszerűségnek, melynek a „Kristály“ a nemzetközi ásványvizekerekedelemben örvend.

Lopások az orosz állampapírok műhelyében. Pétervári jelentés szerint az állampapírokat készítő műhely hivatalában ma nagy lopásnak jöttek nyomra, amennyiben *hét-százezer új hitelkötvényt*, melyet az állambankba kellett volna szállítani, elloptak. Kötvénypapírokon hiányzik a pénztáros és az igazgató aláírása.

A színházak féltékenységéről cikkeznek a lapok, melyet a mozgók idéztek elő óriási népszerűségük által. Ha végignézi valaki például az „Omnia“-palota óriási műsorát, mely a legkiválóbb művelzetet és szórakozást nyújtja, tisztában van azzal, hogy a mozgók elsőrendű kulturmissziót teljesítenek és igazi jelentőségük még csak czután fog megnyilvánulni, ha a társadalom minden rétege megismeri a jelenkor e legnagyobb művészművét.

Baleset. Dudás Miklósné Mózser Etel harminczöt éves napszámosnő ma reggel a Csóka-utca 2. számú ház építkezésénél az első emeletől lezuhant. Súlyos sérüléseket szenvedett. A aszszonyt a Rókus-kórházba vitték.

Dufka pofon. Tegnap mutatta be a Royal-Orfeum *Móricz* Zsigmondnak új darabját, a „Dufka pofon“ (A paraszt nászestakája) című randkívül bájos és mulatságos parasztkomédiáját. A pompás kis darab, amely teli van friss jókedvvel, tréfával és hangulattal, óriási sikert aratott és a zsűfolt ház közönsége szünni nem akaró tapsokkal hivat a kárpit elé a kitűnő szerzőt és hivatalos interpretátorait: Szalontay Ferikét, Bárony Istvánt, Kabók Győzöt és Tihanyi Gézát. A kitűnő rendezés Doktor János érdeme.

Halálozás. Özv. dr. Pally Miklósné Simonffy Sarolta életének 74-ik évében folyó hó 24-én elhunyt Debreczenben.

Weisz Jakabné, *Pollák* Jozefa, Weisz Jakab, Gyékényes pályaudvari vendéglős felesége elhunyt Budapesten. Temetése folyó hó 27-én délelőtt lesz a rákosparkos utcai izr. temető halottasházából.

Steiner Zsigmond tegnap 65 éves korában meghalt. Temetése ma délután 3 órakor volt a rákosparkos utcai izr. temető halottasházából.

x **Royal-Orfeum,** Budapest, Erzsébet-körút 31. sz. Színházi és varieté műsor. Kezdeté 8 órakor.

x **Bob** hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x **Fodor-féle** vívóterem a Koronahéreg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

x **Cím- és reklámtáblákat,** nemesi címereket készít *Harsányi László.* Budapest, VII., Hungária-körút 155. Telefon 170-12.

x **Akiúck** fájós foga van, vagy bármilyen okból orvosi kezelésre szorul, annak legjobban dr. *Batisfalvy* I. Z. Ki. Egt. tanár, a műtőfogászat és műfogászat szakorvosának Fogorvosi Intézetét ajánlhatjuk. A főváros ezen legelső intézete *Károly-körút* 3. sz. alatt lett legújában áhelyezve, egyenesen e célra átalakított, a legkiválóbb gépekkel és villanyos készülékekkel ellátott helyiségekbe, melyek lehetővé teszik a fogaknak teljesen fájdalomtalan kezelését. A nm. v. közzét. miniszter is elismerő leiratával tüntette ki e maga nemében páratlan intézetet, melynek technikai osztályában, mint számtalan esetben alkalmunk volt meggyőződni, a természetestől meg nem különböztethető műfogópótlások eszközöltetnek, melyekkel tökéletesen lehet beszélni és rágni. Természetes, hogy minden művelet dr. Batisfalvynak, az ismert szakembernek felügyelete alatt és részben általa is végeztetik, miért is a legteljesebb bizalmat is megérdemli.

Az edelényi vérfürdő.

— Akiket Regula vádol. —

Budapest, október 26.

Ma egymásután vonultak föl a miskolci tárgyaláson Kovács Antal, Zöldi István és Ruffkó Mihály, akiket Regula, mint bűntársaitkat vádolt. Mind valamennyien szemébe mondták Regulának, hogy hazudik s tanukat állították az alibiük bizonyítására. Regula azért továbbra is konokul tagad és vádolja a három ezimborát, de semmi olyant nem tud fölhozni, ami a vádjait igazolná és támogatná. A főtárgyalás így napról-napra rosszabb fordulatot vesz az edelényi haramia sorsára.

Ma a tárgyaláson a következők történtek:

Kissé megoszpant érdeklődés mellett folytaták ma a további tanukihallgatásokat. Geöcze Bertalan táblabíró, a törvényszék elnöke 9 óra után nyitja meg a tárgyalást és behívja Kovács Antalt, akit Regula a gyilkossággal párosult rablás értelmi szerzőjének mond.

Az állítólagos bűntársak.

Kovács elmondja, hogy a gyilkosság előtt való napon fölkereste őt a műhelyben Regula és elkérte a pácizáját, amit őt is adott neki. Regula aztán eltávozott és délelőtt tizenkét órakor visszahozta a pácizát. Azóta nem találkozott vele, csak most a törvényszék előtt.

Az elnök: Regula azt állítja, hogy maga biztatta fel őt arra, hogy rabolják ki Czeislerékét.

A tanu: Nem biztattam föl. Erről nem tudok semmit.

— Maga baráti viszonyban volt Regulával?

— Eleinte igen.

— Regula azt állítja, hogy a gyilkosság előtt való pénteken vagy szombaton maga elmondotta neki, hogy Czeisleréktől pénz kellene szerezni és maga adta meg az eszmét a rablásra.

— Ezt én sohasem tettem. Nekem erre nincs is szükségem, mert van a takarékbán 310 koronám, ami anyai örökségem. Regulával régen nem beszéltem, azon a héten sem, amikor a gyilkosság történt.

Regulát szembesítik Kovácssal. Regula kijelenti, hogy amit Kovács mondott, valótlan. A vádlott és a tanu szemben állanak egymással és szenvedelmes hangon vitatkoznak.

Az elnök (Regulához): Csodálatos, hogy mindent Kovács Antal követett el és mégis minden jel, ami csak fölfedezhető volt, maga ellen szól.

A vádlott: Nem tehetek róla, hogy olyan párfogás alá vette Kovácsot a mestere, mert valamelyik komájának a rokona.

A tanu: Tanu van rá, hogy otthon voltam egész éjszaka.

A vádlott: Te éppen úgy voltál odahaza egész éjszaka, mint én Miskolcon.

Az elnök: Látja, Regula, ez az ember szemébe mondja, hogy soha sem beszélt magával a rablásról.

Regula: Nem kényszeríthetem, nagyságos elnök ur, hogy vallomást tegyen.

Felmutatják ezután Kovácsnak Regula baltáját, amelylyel a gyilkosságot elkövették.

— Ismeri ezt, kérdi az elnök.

A tanu: Nem ismerem, soha sem láttam.

Maurer szavazóbíró (a tanuhoz): Mindig pulia ingben szokott járni?

A tanu: Ünnepeken és majáliskor felveszem a vasárnap ingemet és ahhoz van egy kemény gallérom.

Az elnök: Hányas számú gallért szokott viselni?

— 36-ost vagy 37-est.

Az elnök: Hol van az a gallér, amit az utóbbi időben hordani szokott?

Felmutatják neki a bűnjelként lefogott 36. számú gallért.

A tanu: Ilyen magas gallért nem is hordhatok. Szendefy bíró kérli a tanutól, hogy nem tudja-e, miért járt oly sokat Regula Czeislerékhez?

A tanu: Jóban volt velük és gyakran ki is szolgált a kocsijában.

Felmutatják a bűnjelék közül Kovács Antal lefogott ruháit. Regula rámutat az egyik kabátára és azt mondja, hogy a másik tettestárs, Zöldi, ebben a kabátban követte el a gyilkosságot. Ő Regula, három vérfoltot látott ezen a kabátban, de abból odahaza Kovácséknál kivágták és befoltozták a vérfoltos részeket.

Az elnök: Mutassa meg azt a helyet, ahol a folt van.

Regula rövid vizsgálódás után megmutatja,

de amikor a törvényszék meg akar győződni a foltok létezéséről, kiderül, hogy azon a helyen, sőt az egész kabátban foltozásnak semmi nyoma sincs.

A tanu megeskötését felfüggesztették, amíg a többi két állítólagos bűntársat is kihallgatják.

A következő tanu Ruffkó Mihály tizenötevéves gépészkovácsinas. Kijelenti, hogy az egész gyilkosságról nem tud semmit.

Az elnök: Regula magát is gyanúsítja azzal, hogy tudott a dologról s amíg Zöldi és Kovács a gyilkosságot elkövették, Regulával együtt a csárdá előtt örködött.

A tanu: Nem találkoztam soha Regulával, nem is beszéltem vele soha. A gyilkosság előtt való szombaton láttam először, amikor botért jött Kovácshoz. A gyilkosság éjjelén otthon aludtam Kovácssal együtt.

A tanut szembesítik Regulával, aki azt mondja, hogy a tanu minden állítása valótlan.

A tanu: Maga hazudik! Én a gyilkosság előtt csak néhány nappal jöttem Edelénybe s nem is ismerem őt senkit. Amikor Regula a pácizáért a műhelyben volt, nem suttogott Kovácssal, sőt feleseltek egymással, mert Kovács nem szivesen adta oda a botot.

Az elnök (a vádlottnak): Ha Ruffkó is be volt avatva a dologba, miért beszélt suttogva Kovácssal?

A vádlott: Más is volt ott.

A tanu: Igen, Zöldi.

Az elnök: Hiszen ő is ezimborá volt, tehát nem kellett volna suttogni. Lásza Regula, megint elszólta magát.

Regula nem tud válaszolni és szemét lesütve hallgat.

Az ügyész kérdésére Ruffkó kijelenti, hogy a kocsijában soha sem volt és nem járt senkihez.

Lengyel Zoltán védő: A helységből, ahol aludtak, könnyen ki lehetett jönni?

A tanu: Igen, mert nem volt kulccsal bezárva.

A védő kérdésére a tanu elmondja még, hogy Kovács ruhájának foltozásáról nem tud, mert akkor beteg volt.

A többi tanu.

Dr. Köszegi Ármund a sértett fél jogi képviselője, kéri az elnököt, hogy a megállapított sorrend megváltoztatásával hallgassák ki Czeisler Ignáczné gabgyátorai lakost, aki csecsemő gyermekével jött és szeretne hazamenni. A védő ellenzi a sorrend megváltoztatását, de a bíróság elrendeli Czeislerné kihallgatását.

Czeisler Ignáczné az elnök kérdésére kijelenti, hogy sógorója a meggyilkolt házaspárnak s természetesen haragszik a gyilkosra. Mindazáltal csak a tiszta igazat fogja vallani. Elmondja, hogy Regula a gyilkosság után való délelőtt, mielőtt Gabgyátorba érkezett, azonnal átüzent hozzájuk, hogy Edelényben meggyilkolták Czeislerékét. Délután ő maga is átjött menyasszonyával és azt mondta, hogy ő csak egy barátjától hallotta azt, hogy Czeislerékát megölték. A tanu erre azt mondotta Regulának, hogy hát ha meg élnek, de Regula fejét esővívalta és láttam, hogy nagyon izgatott. Sze mért a földre szegyezve így szólt: „Szegény Gizus a felismerhetetlenségig össze van roncsova. Sztét van vagdalva egészen. Nem tudom ki lehetett az a rossz ember, aki ezt a véres tettet elkövette.” A tanu így fejezte be előadását: Egész világosan emlékszem rá, hogy ezt mondotta és csak ma látom, mennyire képmutató ember volt.

A tanut szembesítik Regulával, aki azt mondja a szemébe, hogy hazudik. Czeisler Ignáczné erre egészen kikelve magából, hangosan így kiáltott:

— Megesküszöm, hogy úgy volt, amint mondtam. Én menjek az akasztófára, ha nem igaz az, amit most mondok! Azt is hozzátette Regula, hogy miért nem ment haza Giza pénteken, hiszen hívták?

Az elnök fölkeri a tanut, hogy mérsékelje magát, bár a vádlott cinikus viselkedése érthetővé teszi izgatottságát.

A tanut, bár a védő ellenzi, megeskötik.

Laskó Anna kilenc éves leányka, a gyilkosságot követő reggelen ott látta Kovács Antalt a gyilkosság helyén.

Pencser János kilenc éves fiú, Farkas József nevelt fia, elmondja, hogy a gyilkosság éjjelén Ruffkóval együtt aludt s föltétlenül fölébredt volna, ha Ruffkó kimegy a szobából.

Farkas József elmondja, hogy ő férjével a belső szobában aludt, míg Kovács Antal a gyerekekkel az előlő szobában aludt. Az ajtó éjjel-nappal nyitva volt ugyan, de lehetetlen, hogy Kovács kiment volna. Azon az éjjelen, amikor a gyilkosság történt, rendes szokása szerint negyedháromkor kelt föl, hogy a sertéseket megesse. Nagyon jól emlékszik, hogy Kovács ágyában befelé fordulva mélyen aludt s mélyen aludt Ruffkó is.

A tanut szembesítik Regulával, aki azt mondja, hogy két órakor már megtörtént a gyilkosság

és negyedháromkor Kovács már ismét az ágyában lehetett.

A tanu elmondja még, hogy Kovács ruháját ő foltozta, de a kabátban semmiféle folt nincs. Kovács ritkán viselt gallért, akkor is csak alacsonyat. Kovácsot jóra való, derék embernek ismeri, csak az a baja, hogy gyáva s nem tud magáért szólni.

Regula megmarad annál, hogy Kovács volt a tettes.

A tanu: Három embert meggyilkolt s még kevesli az áldozatait?

Farkas József tanu előadja, hogy Regula két héttel a gyilkosság előtt összeveszett Kovácssal s azóta nem is találkozott. A gyilkosság éjjelén együtt feküdtek le s együtt keltek föl. Amikor a gyilkosságot fölfedezték, Kovács is odasietett és segített az orvosnak. A tanu elmondja még, hogy amikor Regulát a községházán őrizték, egy levelet kapott tőle, amelyben azt írja, hogy bocsánatot kér a tettéért, mert úgy sem találkozna többé az életben. Szerencsétlen helyzetben van. Isten nagy csapást mért rá, mert elvette az eszét. Ezt a levelet tizenegyedikén két ur, akik újságíróknak mondták magukat, elvették tőle s nem adták vissza.

A Lengyel Zoltán mellett ülő dr. Maklai ügyvédre mutatva, azt mondja, hogy ez az ur volt, aki elvette.

Lengyel Zoltán védő kijelenti, hogy nem vette el tőle a levelet, hanem Regula adta át.

A tanu megmarad annál, hogy a levelet elvette tőle.

A következő tanu Gáspár János elmondja, hogy a gyilkosságot követő napon reggel félhat órakor hallotta, hogy Czeislerékát meggyilkolták. A gyilkosság helyére sietett. Ott volt Kovács is, de nem látszott izgatottnak. Ő is beszélt a leányhoz: Szóljon Gizuska, ki bántotta?

A tárgyalást azután délután fél négyig felfüggesztették.

Aki hallotta a gyilkosságot.

Ma délután fél négy órakor folytatták a fő tárgyalást.

Schoffer Tóbiás az első tanu. Az ő háza közvetlen szomszédságában van a Czeisler-féle kocsijának. A tanu elmondja, hogy a gyilkosság éjszakaiján, tompa, erős zuhanást hallott, amely úgy ünt fel, neki, mintha egy ajtót nagy erővel csaptak volna be.

Elnök kérdi tőle, hogy milyen távolságra van lakása a kocsjától?

Tanu: Úgy 20 lépésnyire és az ablak nyitva volt, azért hallottam olyan tisztán a zuhanást.

Az elnök további kérdéseire kijelenti, hogy az óráját megnézte és pontosan tudja, hogy 2 óra 10 perczkor történt.

Elnök: Regula, mit szól a vallomáshoz?

Regula: Valótlan, mert 2 óra még nem volt, amikor eltávoztunk.

Tanu elmondja, hogy egy 80—90 év körüli zsidó koldus volt nála akkor éjjel, akit megkérdezett akkor reggel, hogy nem hallott-e valamit, amire ez azt felelte, hogy hallott éles sikoltozást, de ne kérdezen tőle többet, mert borzalmas volt.

Az elnök elrendeli, hogy az öreg koldust sürgönyileg idézzék be.

Tanu: Ezután még elmondja az elnök kérdésére, hogy Regula Edét ugyszólván mindennap ott látta Czeisleréknél, akikkel igen jó viszonyban volt és Czeislerék nagyon kedvelték.

A tanut megesköttek.

Zöldit is vádolja Regula.

Zöldi Istvánt hívták be, aki Regula Ede vallomása szerint egyik tettese volt a gyilkosságnak. Zöldi most a 12. huszároknál szolgál. Hatalmas szál legény, feszes állásban tisztelg a törvényszék előtt és kemény katonás válaszokat ad.

Elnök: Jól vigyázzon, Zöldi, minden szóra, mert maga a legfontosabb tanu. Regula azt mondja, hogy Czeislerékát Kovács Antal és maga gyilkolták meg.

Tanu: Nem tudok felőle semmit.

— Bizalmas viszonyban volt maga Regulával? — Alig láttam. Én nem állhattam szóba vele, mert ő nagyon sokra tartotta magát. Amit a gyilkosságról állit, az tiszta hazugság. Nekem nem volt pénzre szükségem. Miért gyilkoltam volna? Az apámnak van sok pénze és ha már elszántam volna magam, hogy gyilkoljak, nem ő neki gyilkoltam volna. A tanu e szavai élénk derűtséget keltenek.

Regula közbeszó: Valótlan, mond. Én nem voltam büszke vele szemben.

Tanu ezután hat embert nevez meg, akik bizonyítani tudják, hogy a kérdéses éjszakán velük volt egészen reggelig.

Elnök (Regulához): Látja, Regula, ez az ember üti agyon a maga vallomását. Mit szól ehhez?

Regula erre azt mondja: Nem beszél igazat.

Elnök: Ez egy egyszerű falusi pástorlegény, akin meglátszik, hogy őszintén beszél. Nincs semmi érdeke abban, hogy ő részt vett volna a gyilkosságban. Nincs erre semmi oka és nincs semmi bizonyíték.

ték ellene. Hát még most sem száll magába, Regula, most is vádolja ezeket a szegény fukat?

Regula: Fentartom, nagyságos elnök ur, amit mondottam.

Az elnök elrendeli, hogy a tanu és vádlott szembeállítsák. A szembeállítás nagy derűtséget keltett, mert Zöldi szembeállított Regulával, összecsapta bokáit, keményen a szemébe nézett és ezeket mondta: Te iparos ember voltál, nagyobb ur, mint én, de én a sáros csizmámat se töröltem volna beléd. Amit én rólam mondtál, az mind hazugság.

Ezután Vanyó Pált hallgatják ki, aki azt bizonyítja, hogy a gyilkosság éjszakáján egy szür alatt feküdt Zöldivel olyképen, hogy a jobbkeze Zöldinek a vállán nyugodott reggelig.

Tanácskozás a védővel.

Vanyó vallomása közben Regula fölemelkedik a vádlottak padjáról és az elnökhöz így szól:

— Nagyságos elnök ur! Egy kéréssem volna, méltóztatassék megengedni, hogy beszélhessek négy szemközt Lengyel Zoltán védő urral. Az elnök helyt ad a kérelemnek és szünetet rendel el. A közönség izgatottan tárgyalja ezt az incidenst. Mindenki azt hiszi, hogy Regula töredelmes vallomást akar tenni. Lengyel Zoltán és a vádlott elvonulnak a vádlottak szobájába és mintegy félóra tanácskozás után visszatérnek a tárgyalási terembe.

Az elnök újból megnyitja a tárgyalást és folytatják Vanyó Pál kihallgatását, majd megesketik.

Zöldi alibije.

Ezután még két tanut hallgatnak ki, akik Zöldi alibijét bizonyítják. A következő tanu Molnár Jánosné, az első, aki a gyilkosság éjszakáját követő hajnalban Czeislerék korcsmájához ment. Elmondja a gyilkosság felfedezését. Azután még Husker Aurél edelényi kereskedőt hallgatják ki, aki nem emlékszik arra, hogy Kovács Antal a bűneljhez hasonló gálért vett volna nála. A tanut megesketik, mire az elnök a tárgyalás folytatását holnap délelőttre tűzi ki.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Sztrájk a Magyar Színházban.

— A statisztáló színinövendékek keservei. —

Budapest, október 26.

Zajos harsányi járma verte fel ma délelőtt a Magyar Színház környékének esőpádját. Sima arczu fiatal fiúk, többnyire excentrikus öltözetű ifjú hölgyek, Rákosi Szidi színésziskolájának növendékei, csoportokba verődve, izgatottan tárgyaltak valami és végül határozatképen kimondták, hogy sem a Magyar-, sem a Király Színház előadásain többet nem statisztálnak. Elhatározásukat azonnal közölték a színházak igazgatóságával, amelyet ma különösen kellemetlenül érintett a váratlan incidens, mert estére Karenin Anna volt a Magyar Színházban műsorra tűzve, ennek a darabnak második felvonásában pedig a lóversenyjelenetben, mintegy nyolcvan statisztára van szükség, akik eddig a Rákosi-féle iskola növendékeinek sorából kerültek ki.

A sztrájkra a színész-növendékeket egy zajos incidens készítette, amely ma reggel zajlott le a Király Színház igazgatóságai irodájában. A statiszták vezetői, Harmath Imre és Győző Árpád növendékek a szokásos fellépési díjak elszámolása végett megjelentek László Ödön főtitkárnál. A növendékeknek egy-egy statisztálásért 30, mondó harmincz fillér jár, akinek azonban szerepe van, az a harmincz filléren kívül még egy koronát kap, szóval egy korona harmincz fillért. Így volt ez eddig mindig. A főtitkár azonban úgy gondolta, hogy azokat, akik egy koronát kapnak, nem illeti meg a külön harmincz fillér is és közölte a két statisztavezérrel, hogy az ebben a hónapban tévesen kifizetett harmincz filléret a növendékek visszatéríteni tartoznak, illetve azok járandóságaiukból levonatnak. A vezérek társaik nevében is tiltakoztak a titkár ur kissé önkényes eljárása ellen, a tiltakozás kissé hangosabb vitára is adott alkalmat, mire a két ifju eltávozott, elmondták társaiknak az esetet és kimondták a sztrájkot.

A növendék-forradalom ügyében László Ödön főtitkár a következőket jelentette ki munkatársunknak:

— A statisztavezérek állandóan becsapják a színházat. Kétszeresen számítják fel a statisztáikat, vagyis úgy tüntetik fel a számadatokban

mintha egy estén a Magyar Színházban is és a Király-színházban is felléptek volna. Ezt nem hagyhattam szó nélkül, alaposan leszidtam őket. Ennyi az egész. A sztrájkotól nem ijedünk meg, végső esetben kardalásokat állítunk be statisztáknak.

Ezzel szemben a sztrájkolók egyike a Karenin Anna mai előadása közben így mondta el a dolgot:

— A statisztapénzeket a színház köthetenként fizeti ki. A díjakat két társunk szokta László titkárral elszámolni, a titkár ur azonban ma rosszkedvében lehetett, az eddigtől eltérő új kulcsot akart felállítani, ami egyeseket — azokat, akiknek szerepük is van — fellépésekként 30 fillérral megrövidített volna. Ez ellen tiltakoztak megbízottaink, akiket erre a titkár legazemberezt. Az nem igaz, hogy a statisztadíjakat kétszer számították fel. Bizonyítsa ezt be a titkár ur a statisztika-könyv hiteles feljegyzéseivel. Azt azonban nem tűrhetjük, hogy szerzett jogainktól és sovány keresztiinktől, sokunknak egyetlen jövedelmétől, megfossszanak bennünket. Az igazgatóság már megkezdte a békeakciót, mindaddig azonban, amíg két társunk, akiket László titkár megsértett, nem kap teljes elégtételt, sztrájkolunk. Persze akad áruló is közöttünk: az elsővések legnagyobb része sztrájtörő, érthető, hogy ők még nem mernek a többséggel ujjat húzni, azt azonban nagyon rösteljük, hogy a másodvések közt is vannak hármán, akik cserben hagytak bennünket. Ezek Czimbri, Solyom és Hegedüs, akiket nem tekintünk többé kollégáinknak.

Mindenestre szomorú, hogy Thália jövődi papjai és papnői komoly munka és tanulás helyett Lazari izgalommal töltik idejüket. Legszomorubb pedig a kitért „sztrájk”-nak oka, azok a bizonyos harmincz fillérek, amelyek harsányan kiáltják felénk a jövő színészgenerációjának legnagyobb átkát: a nyomort. Nem hishetjük, hogy olyan dúsz és nagyszabású vállalkozásnál, mint a Beöthy-féle színházak, szerepet játszanának ezek a csekélyke pénzek, melyekből a növendékeknek alig futja kapupénzre és villanyosra. Hol marad még a vasóra? És nem tételezzük fel, hogy azért, mert a növendékek régi jogait meg akarják őrizni, egy sereg egzisztenciának derékra való kettőtörése legyen szükséges. Mert még ilyen bajok is lehetnek ebből a sztrájkból; Dittrich titkár, a Rákosi-féle iskola teljhatalmu vezetője, ma délután kijelentette a növendékeknek, hogy ha sztrájkolnak, holnapról fogva nem tekintenek többé az iskola tagjainak. Kár volna a dolgot ennyire vinni, talán egy csomó tehetség pusztulna el ebben az ártatlannak indult harcban. A színház vezetősége — hisszük — módot fog találni a kedélyek lecsillapítására és az ellentétek elsimítására.

A Karenin Anna előadása egyébként minden zavaró incidens nélkül folyt le ma este. A sztrájk-törők és Király-színház kardalosai statisztáltak, mi alatt künn az utcán a sztrájkolók beszéltek meg izgatottan fojtott hangon a további teendőket.

(*) Az Operaházban holnap, pénteken, olesó helyáru előadásul „Az álarcozsbál” kerül színre, melyben Sebeők Sára (Amália), Váradi Margit (Ulrika), Sándor Erzi (az apród), Lunardi (a herceg), Szemere (René), Kornai és Kárpát (a két összeesküvő), Hegedüs (Sylvano), Kertész Ödön (főbíró), Juhász (ajánló) játszzák a főszerepeket. Az utolsó felvonás táncgyűvelegében Nirschy Emília és Brada Ede kettőt táncolnak. Vezényel Szikla Adolf karmester, rendező Alszevgy Kálmán főrendező. (Bérlétszűnet 55. szám, kezdete 7 órakor.) Szombaton a „Hercegisasszony”-t adják Szamosi, Ambrusné, Környey, dr. Székelyhid, Flattné, N. Valent, Kornai, Hegedüs, dr. Dalnok, Mihályi, Déri, Kertész Ödön, Ney B., Kárpát, Lantos és Zolnai közreműködésével. (Évi bérlét 135. szám, kezdete 7 órakor.) Vasárnap dr. Strauss Richard „A rózsalovag” című zenés játéka van műsoron. (Évi bérlét 136. szám.)

(*) A Magyar Színházból. A jövő hét szombatján mutatja be a Magyar Színház gróf Tolszói Leó Az élő holttest című darabját Vajda László atdologozásában. A darabba három érdekes énekszómot tett a magyar rendezés. Az előadásnak kétségkívül külön érdekessége, hogy R. Gombaszögi Frida asszony, aki a cigányleány szerepét játszza, énekelni fog a Tolszoi-darabban. A három énekszómot közül kettő az övé, egy pedig a Dobi Ferencé. — A Magyar Színház igazgatósága megszerezte Friedmann német író „Der Herr Kurator” című vígjátékát, amely a bécsi Josefstaedter Theater egyik leusikeresebb darabja volt az utóbbi

időkben. A Magyar Színház Heltai Jenő atdologozásában még az idén bemutatja a vígjátékot.

(*) Városligeti Színház. Offenbach remekzenéjű operettje, a „Szép Heléna” tegnap előadása is teljesen zsufolt ház előtt, folytonos taps és tetszésnyilvánítás közepette folyt le. — Vasárnap délután, továbbá november 1-én, Mindszent napján és 2-án, a Halottak napján, mint minden évben, ugy az idén is színre kerül a tradicionális „Molnár és gyermeke” 5 felvonásos népdrama mindenkor népies előadásban, mérsékelt helyárral. A főszerepeket Feld Irén, továbbá Veszpréminé, Ötvös, Delliné, Fekete, Klenovics, Szöreghy Gábor, Szalay és Török játszzák.

(*) Fall Leó öcsésének operettje. Fall Leónak, „Az elvált asszony” kiváló komponistájának öcsése, Fall Richárd, ugy látszik, szintén a zene-szerzői pályán óhajtabérokat szerezni. Ezen a héten adták egy kis operettjét a bécsi Kolosszeumban. Az operett címe „A nő paradicsoma” és szövegét Brammer és Grünwald írták. A lapok kritikája szerint Fall Richárd operettje igen nagy sikert aratott.

(*) Gyermekszínház. A Fővárosi Gyermekszínház e hó 29-én kezd meg ezidei előadásait a „Ludas Matyi” című látványos tündéreggél. A czimszerepet czuttal Gombocz Vilma játszza, a Nemzeti Színház gyermekszereplő tagja.

(*) Ifjúsági Színház. A Magyar Tanítók Otthona vezetése alatti Ifjúsági Színház műsorán a színház pályázatán pályadíjat nyert színművek szerepelnek. Az igazgatóság újabban Batizfalvy Erzsikét, az Országos Színészegyesület Sziniiskoláját kitünően végzett énekesnőt szerződtette. Minden kedd, szerda, csütörtök, szombat és vasárnap a nagy tetszést aratott októberi műsordadják, az új műsor pedig novemberben kerül színre. Vasárnaponként a magasabb iskolák és a felnőttek műsora kerül színre.

(*) A Lippich—Zala—Róna-affér. Ismeretesek azok a támadások, amelyeket Zala György és Róna József szóórásművészek Kadooca-Lippich Elek vallás- és közoktatásügyi minisztériumi miniszteri tanácsos ellen annakidején intéztek, s amelyek fegyelmi eljárást is, sajtópört is vontak maguk után. A fegyelmi eljárást Kadooca-Lippich Elek kérte önmagá-ellen-s meghívták a két szóórásművészt is, akik azonban nem jelentek meg; a fegyelmi eljárás Kadooca-Lippich Elek felmentésével végződött, folyománya volt azonban, hogy a miniszteri tanácsos sajtópört indított Zala és Róna ellen, akik már a fegyelmi eljárás előtt kijelentették, hogy csak rendes bíróság előtt hajlandók nyilatkozni. Az ügyet most dr. Hencz Károly országgyűlési képviselő közbenjárására a következő nyilatkozatokkal intézték el:

Nyilatkozat. Mi aulirott Zala György és Róna József, miután meggyőződünk róla, hogy a Kadooca-Lippich Elek miniszteri tanácsos ur ellen a nyilvánosság előtt emelt vádjaink, melyek miatt Kadooca-Lippich Elek peres eljárás is indított ellenünk, téves információkon alapultak és így a valóságnak meg nem feleltek, magunkat is megbecsülni véljük azáltal, ha e téves információkon alapuló vádaskodásainkat Kadooca-Lippich tanácsos urral szemben ezennel visszavonjuk és azok megtörténte fölött őszinte sajnálkozásunkat fejezzük ki.

Budapest, 1911. október 23.

Zala György s. k. Róna József s. k.

Nyilatkozat. Minthogy Zala György és Róna József urak a nyilvánosság előtt ellenem igaztalanul és alaptalanul emelt vádaskodásaikat visszavonták, kijelentem, hogy a magam részéről a nyilvánosság előtt ellenük használt kifejezéseket visszavonom és az ellenük indított pört folytatásától elálllok.

Budapest, 1911 október 24.

Kadooca-Lippich Elek s. k.

(*) A Gerhardt-féle gyűjtemény akciója Berlinben. A legértékesebb és leghirnevesebb magyar magángyűjtemény, néhai Gerhardt Gusztáv udvari tanácsos gyönyörű gyűjteménye a napokban aukcióra kerül Berlinben, az ottani Lepke-féle aukcióházban. A magyar muzeális gyűjtemények és a hazai művészi értékek igen nagy károsodását jelent ennek a gyűjteménynek a külföldre kerülése. Gerhardt Gusztáv halálával felajánlotta a család az államnak a gyűjtemény megvételét s három millió koronát kért azért. A Szépművészeti Múzeum, valamint az Iparművészeti Múzeum vezetősége mindent elkövetett, hogy amit lehet, megmentsen a gyűjteményből Magyarországnak, de az állam a gyűjteményt nem vette meg, a műtárgyak külföldre való eladásának tilalmáról nem tud a magyar törvény és így aukcióra kerülnek Gerhardt gyűjteményének mesés darabjai. A magyar muzeumok kiküldötteti elutaznak majd az

aukezióra és ott talán sikerül, valamit még megmenteni. Az aukció november 7-étől 10-ig tart és az azon való részvételre bejelentették már magukat a világ legnevesebb gyűjtői és legművelesebb műkereskedői. Az anyagból művészi kivitelű képes katalógus készült, még pedig két részben. Az egyik rész az egy milliót meghaladó értékű festményekről, amelyeket reprodukcióban is bemutat, a másik a többi műtárgyról. A kép-katalógushoz Bodénak, a világhírű műkritikusnak ajánlatára dr. Térey Gábor, a Szépművészeti Múzeum régi képtárának igazgatója irt előszót.

(*) Az angol kiállítás sikere. Az angol festőművésznőknek a Nemzeti Szalonban rendezett kiállítása iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. A kiállított műtárgyak jelentékeny része már vevőre talált és állandóan nagy közönség látogatja a ritka érdekességű kiállítást, melyet a budapesti angol kolónia tagjai már ismételtelen megtekintettek. A jövő héten Curtis Gertrude elnökne vezetésével az angol művésznőknek egy küldöttsége érkezik Budapestre, hogy a kiállítást megtekintse. A küldöttség innen Bécsbe utazik, hogy ottan a Secession vezetőségével, mely a budapesti nagy siker következtében a kiállítás anyagát megszerezni óhajtja, ez irányban tárgyaljon. A nagy sikerű kiállítás november 20-ig marad nyitva. Utána a Nemzeti Szalon vezetősége megkezdí a téli tárlat előkészítését.

(*) A műcsarnoki hármaskiállítás berekesztése. A Képzőművészeti Társulat ezidei művészeti évada kiállításainak a sorát megnyitó: *Bruck, Mihalik* és *Pap* festőművészek hagyatékából rendezett hármaskiállítása e hó 29-én, vasárnap délután bezárul. A példátlanul szencziós erkölcsi és anyagi eredményeket elért kiállítás azonban berekesztése után sem kerül le a napirendről; mert azt a legutóbbi napokban Európa minden részéből a legismertebb művészeti szaklapok kiváló kritikusi jöttek el megtekinteni s így gazdagon illusztrált cikkek fognak még beszélni róla.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* Előadás a jégkorszakról. A Magyar Földrajzi Társaság ma délután dr. *Havass* Rezső elnökletele alatt szakulást tartott, amelyen dr. *Pécsi* Albert egyetemi adjunktus érdekes előadást tartott a jégkorszakról. A föld tudvalevőleg állandóan hőt sugároz ki a nála hidegebb világtér felé, viszont a földet a nap melegíti. A be- és a kisugárzás egyszerű módon számítható ki; a kettőnek összehasonlítása azt mutatja, hogy a besugárzás jóval nagyobb a kisugárzásnál. Ez más szóval azt jelenti, hogy a föld melegszik és így a régebbi időkben hidegebb volt, mint ma. A melegedés elég nagy ahoz, hogy a jégkorszakot megmagyarázza, de csak egyetlen egy jégkorszakot. Interglaciális periódusokat ez az elmélet nem fejt meg, viszont azonban azt is meg lehet állapítani, hogy a geográfusok tekintélyes része tagadja az interglaciális korszakok létezését és csak egyetlen jégkorszakot koncezdálnak. A régebbi geológiai idők melegebb éghajlata a föld belső hőjével magyarázható. Míg az egész föld hőszugárzásának számítása igen könnyű feladat, az egyes részek hőnyereség- és veszteségének meghatározása annál nehezebb, még akkor is, ha tisztán a sugárzást vesszük alapul. Annyi azonban becslés útján megállapítható, hogy a sarki vidékek magukra hagyatva hűlnének és csak az egyenlítőtől feléjük tartó levegő- és vízáramlások pótolják némileg hővesztésüket. Innen magyarázható az a tünemény is hogy a déli sarkvidék jóval hidegebb az északinál. A tetszéssel fogadott előadást vita követte, amelyben dr. *Jordán* Károly, *Bogdánffy* Ödön és mások vettek részt.

* A Petőfi-Társaság pályázatai. A Petőfi-Társaság az idén két pályázatot hirdet: 1. A gróf *Vigyázó*-féle 300 koronás jutalomra írt költemények pályáznak. A díjat csak önálló becsü műnek adják ki. A pályaművek 1912. január 31-ig adhatók be. Az eredményt 1912. április 27-ik napján hirdetik ki. 2. *Bulyovszky* Lila színművésznő 200 koronás pályázatának határideje 1911. december 1-én jár le. E díjra szavazásra alkalmas költemények pályázhatnak és a pályaművek között a legjobb munkának, ha irodalmi színvonalon áll az, a díjat kiadják. Az eredményt 1912. január 6-án hirdetik ki. A pályaművek idegen kézzel, tisztán és olvashatóan másolva, lapszámozva, jellegével és a szerző nevét rejtő jellegű levéllel ellátva *Kéry Gyula* tükör címére, Budapest, VI., Bajza-utca 21. (Petőfi Ház) küldendők.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Lezuhant aviatikus.** Párisi jelentés szerint a katonai repülőversenyeken, amelyek most folynak Reimsban, tegnap megint szerencsétlenség történt. *Dubreuil* az aerodromtól körülbelül két kilométernyire vagy tizenkét méter magasból lezuhant. A gépe összetört, ő maga pedig a fején szenvedett súlyosabb sérülést. A kórházban az orvosok azt mondták, hogy ha valami komplikáció nem jön közbe, nemsokára felépül. Az idő különben állandóan kedvezőtlen, egész nap heves szél fúj, úgy hogy a versenyen résztvevő aviatikusok tértelenségre vannak kárthatva. Az osztályozó mérkőzések november elsőjéig tartanak. A főversenybe eddig még csak ketten jutottak bele, az egyik *Nieuport*-féle monoplánon a másik *Fahrmann*-féle biplánon.

© **Francozia aviatikai hírek.** Párisból jelentik, hogy *Reymond* szenátor, aki azért szerezte meg a pilóta-igazolványt, hogy repülőgépen hamarabb járhasa be kerületét, a napokban *Blériot*-monoplánján négyszáz kilométeres utat tett. *Saint-Etienne* közelében, a bouthéoni aerodromban szállott fel reggel 9 óra tájban és délben Neversbe ért. Délután folytatta útját és öt óra felé szerencsésen megérkezett Etampesba. — Ugyancsak Párisból jelentik azt is, hogy a különböző katonai repülőtereken szorgalmasan folyik a tiszték pilotává való kiképzése. Ujabbban *Messimy* hadügyminiszter 37 tisztet, akik különböző csapatoknál szolgáltak, a repülő-csaphoz tett át. Legközelebb még 40 altisztet osztanak be alájuk, akik valamennyien már letették a pilóta-vizsgát és kitűnően kezelik a repülőgépet.

FŐVÁROS.

(*) **Statistika az élelmiszerhamisításokról.** A székesfőváros vegyészeti és élelmiszervizsgáló intézete most számolt be 1910. évi működéséről. A beszámolóból, amelyet *Röszényi* Iván, az intézet igazgatója terjesztett a tanács elé, a következőket emeljük ki: A vásárlóügyelők előzetes vizsgálatát alapján hamisítás gyanúja miatt 8071 olyan élelmiszert vizsgáltak meg, amelyek az 1895. évi XLVI. t.-cz. hatálya alá tartoznak. A vett mintákból 2574 esetet kifogás alá. Az 1876. évi XIV. t.-cz. alapján elbírálandó élelmiszer-élvezeti cikkek közül és használati tárgyakkal 2685 minta érkezett le, amelyek közül 306-ot kifogásoltak. Ivóvízből 1865 minta érkezett az intézetbe és 118 esetben történt kifogás, egyéb tárgyakkal, mint szódavíz, technikai cikkekkel is 1253 szakvéleményt adott le az intézet. Az 1910. évben megvizsgált összes tárgyak száma eszerint 13.874. Nagy gondot fordított az intézet a legnépszerűbb élelmiszerek vizsgálatára, amit az is bizonyít, hogy tejet és annak termékeit 6415 esetben vizsgált meg. Tejből egymagában 4354 mintát vettek vizsgálat alá, amelyek közül 1827 nem felelt meg az előírásnak. A tejhamisítás rendszerint vízzel történt, volt azonban több olyan eset is, amikor lefőléssel és vizezzel egybekötött lefőléssel hamisították a tejet. A vízzel való hamisítás néha igen nagy mérvet ért el és előfordult olyan eset is, amikor a tej tizenkilencszerez mennyiségű vízzel volt hamisítva: a legtöbb esetben azonban 10 és 15 százalék között ingadozik a tejhamisításra használt víz mennyisége. A jelentés megemlékezik arról is, hogy a tej ellenőrzése nem volt kielégítő a múlt esztendőben, mert kerületenként egy napra alig jutott több egy mintánál. A külföldön, különösen Németország városaiban a tej ellenőrzése sokkalta intenzívebb, amit az is bizonyít, hogy például Stuttgartban 4298 tejmintát, Heilbronnban 1897 és Chemnitzben 5243 tejmintát vizsgáltak meg, jóllehet ezek a városok lakosság szempontjából messze mögötte állnak Budapestnek. Ezzel szemben Budapestben alig egy negyedrészét teszi ki a németországi városokkal összehasonlítva az a szám, amely Budapestben a tejminták vizsgálatára esik. Meg kell még jegezni, hogy a németországi intézetekbe érkezett minták közül sokkal kevesebbet kifogásoltak, mint nálunk. Huszonnégyet, kolbászfélekét 211 esetben vizsgáltak meg s ez esetek között elég gyakori volt az áruk mesterséges festése, ami tudvalevőleg szintén törvényes bírálás alá esik. A festésre használt mesterséges festőanyagokról több esetben kitént, hogy azok egyenesen ártalmasak az egészségre. A székesfőváros vízművei által közfogyasztásra bocsátott vizet az év minden szakában beható vizsgálat alá vették és azt mindenkor kifogástalannak találták. A fűszerek hamisítása rendszerint súlyos, értéktelen mellétermékekkel történt. A 208 oldalra terjedő jelentés konstatálja

végül, hogy hazánkban az élelmiszertörvénykezés még igen sok kívánni valót hagy hátra. Nagyon érezhető az általános élelmiszertörvénynek a hiánya.

(*) **A Klauzál-utcai villamosvasuti vonal megnyitása.** A Budapesti Villamos Városi Vasut a nagykerületi forgalom könnyebb lebonyolítására új vonalat építtetett, mely a Rókus-kórháztól indul ki és a Nyárutezán, Klauzál-téren, Csányi-utezán, majd az Akácfa-utezán, a Dob-utezán és Klauzál-utezán vezet keresztül. A vonal elkészülvén, a kereskedelmi miniszter annak műtanrendőri bejárását a mai napra rendelte el és annak vezetésével *Rohrmann* István vasuti és hajózási felügyelőt bízta meg. Ugyancsak a mai napra rendelte el a kereskedelmi miniszter a városi villamos vasut nagykerületi vonalának két végpontján épült hurokvágány műtanrendőri bejárását. A bejárás a főváros képviselőjében dr. *Buzay* Károly tanácsjegyző, *Jármay* Jenő h. középítési igazgató és *Valtyni* József jelent meg. A Városi villamos vasut képviselőjében megjelent: botfai *Hüvös* József udvari tanácsos, elnökgazgató, botfai *Hüvös* Iván vezérigazgató, *Wörner* Adolf műszaki igazgató és a mérnöki kar. Az új hurokvágányok létesítése által eszentul a nagykerületen a kocsik pótkocsival járhatnak. A tervek bemutatása után kiindultak a vonalak bejárására. A bizottság mindent rendben talált és az elnök a kereskedelmi miniszter nevében megadta az engedélyt az üzembe helyezésre.

(*) **A hatósági cselédközvetítő.** A főváros elhatározta, hogy hatósági cselédközvetítőt fog berendezni. Mielőbb szeretné megnyitni a városi cselédközvetítőt, de a belügyminiszter még nem hagyta jóvá a határozatot. A tanács ma megsürgette a jóváhagyást.

(*) **A főváros és a drágaság.** A pénzügyi bizottság holnap ülést tart. Ezen az ülésen fogják kiküldeni azt a szűkebb bizottságot, mely a közlekedési bizottság által delegálandókkal egyetemben lesz hivatva a drágaság kérdésében javaslatokat kidolgozni. Ez az intézkedés megfelel a kerületközi bizottság minapi bizalmas értekezlete határozatának.

(*) **A Mentőegyesület kérelme.** A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület azt kérte a fővárostól, hogy tanszerkészítő-műhelyéből a mérges gombákat és növényeket tartalmazó herbáriumot engedje át egy, a Mentőegyesület által rendezett tanfolyam céljára. A főváros tanácsa ma foglalkozott ezzel a kérelemmel és elhatározta, hogy a kért tárgyakat átengedi a Mentőegyesületnek.

(*) **Csatornázás.** A tanács az V. Újpesti rakpartnak *Katona* József- és *Sziget*-utezák közötti szakaszának, továbbá a *Sziget*-utca, Újpesti rakpart és *Pozsonyi*-ut közötti szakaszának csatornázását elrendelte. Egyben intézkedett, hogy az V. *Báthory*-utcai közcsatornát kitisztítsák.

(*) **Vágányzat-kibővítés.** A Városi Villamos Vasut azzal a kérelemmel fordult a tanácshoz, hogy a X., *Asztalos* Sándor-utczában levő forgalmi telepéhez új vágányokat vezethessen. A tanács a kérelmet pártolólaz terjeszti a közgyűlés elé.

(*) **A hatósági építkezés.** A közgyűlés még a nyár folyamán elhatározta, hogy öt bérházat és egy műhelybérházat építtet s ezeknek a költségeire 6.350.160 koronát szavazott meg. A belügyminiszter ma a közgyűlés határozatát jóváhagyta.

(*) **Hírek a tanácsból.** A főváros tanácsa mai ülésén a következő határozatot hozta: Az ömibusz-társaságnak megengedte, hogy november 1-én a *Liszt* Ferenc-térről és a *Népszínház*tól indítson kocsikat a temetőbe. A viteldíjat 50 és 40 fillérből állapították meg. — Elhatározták, hogy a napközi otthonokat november 1-én nyitják meg. — A kávéháztulajdonosoknak megengedték, hogy november végéig elfoglalják a gyalogjárót. — Az Országos Kisdobó-Egyesület képzőjében levő városi alapítványi helyet *Lesznik* Elzának adományozták. — A kirakatverseny támogatására kétezer koronát szavaztak meg.

(*) **Telekeladás.** A pénzügyi bizottság legutóbb tartott ülésén hozzájárult a pénzügyi osztálynak ahhoz az előterjesztéséhez, hogy a főváros tulajdonát képező és a X., *Külső* Jászberényi-ut és *Tárnai* utca sarkán levő fővárosi területnek azt a részét, amely a *Tárna*-utczára bir homlokzattal, nyilvános árverésen eladják. A főváros tanácsa a pénzügyi bizottság javaslatát magáévá téve elhatározta, hogy ily értelmű előterjesztést tesz a közgyűlésnek.

(*) **A Fővárosi Könyvtár Értesítője.** Hatvanöt lapszámban hozza a Fővárosi Könyvtár Értesítőjének legújabb (negyedik) száma azokat a műveket, melyeket a könyvtár július-augusztus hónapokban szerzett be. A társadalomtudományi, szociálpolitikai és politikai kérdések iránt érdeklődő község szép anyagot talál benne a legirisebb irodalomból összegyűjtve. Az értesítőt bárki ingyen megkaphatja a könyvtárban (IV., *Károly*-körut 28., I. em.) 9—2 között.

KÖZIGAZGATÁS.

Az országos jegyzőegyesület felirata.

Budapest, október 26.

A Községi és Körjegyzők Országos Központi Egyesületének elnöksége a képviselőházhoz feliratot intézett a községi közigazgatás és a jegyzői mizériák orvoslása tárgyában.

E felirattal, amely ugyanazon törekvések valószínűsítéséért harcol, amelyekért mi is évek óta küzdünk, teljesen egyetértünk; egyetértünk a felirattal abban is, hogy bizonyos égető sérelmek orvoslását már most, a közigazgatás általános reformja előtt a községi törvény novelláris módosításának követelésével óhajtja elérni, mert éppen mi mutattunk arra rá, hogy vannak oly anomáliák, amelyek további fennállása tűrhetetlen és amelyek a községi törvény néhány soros novellájával kiküszöbölhetők, sőt e tekintetben a novella tervezetét, amelyet a jegyzői karnak e feliratban elfoglalt álláspontja teljesen fed, már a múlt év június havában lapunkban közöltük is.

A felirat teljesen fedli a jegyzői fizetések mérvét illetőleg lapunk folyó évi október 1-én megjelent számában elfoglalt álláspontunkat is, úgy hogy örömmel regisztrálhatjuk, hogy a jegyzői kar törekvései teljesen azonosak a mi küzdelmünk céljaival.

Csak két szempontot illetőleg találjuk a feliratot hiányosnak.

Ezek egyike az, hogy egyáltalán nem említi meg, mily módon véli a jegyzői kar megoldandónak a jegyzők alkalmazásának kérdését, másika pedig az, hogy a fegyelmi törvények módosítását nem öleli fel a halaszthatatlan teendők közé, hanem ezt a közigazgatás általános reformja alkalmával megoldandó problémák közé sorozza, holott a fegyelmi törvények halaszthatatlan reformjának üdeje elérkezett, mert a nap-nap után felhangzó panaszok bizonyítják, hogy a jegyzői karnak helyzete e tekintetben igazán tűrhetetlen s a jegyzőnek úgy az önkormányzati, mint hatósági vonatkozásban a község élére állítása egyenesen elkerülhetetlenül teszi, hogy a jegyzők a mai fegyelmi törvények rabszolgáiról átálljanak végleg emancipáltassanak.

Ha ugyanis a jegyzők a községnek, mint önkormányzati testületnek, a községnek, mint az állami és törvényhatósági közigazgatás egyik szervének vezető tisztviselőjévé válnak, még gyakrabban lesz alkalmuk a szolgabírói mindenhatóság, vagy ennek protektorátusa alá húzódnak akaratával szembehelyezkedni, ennek pedig más következménye nem lehet, minthogy a jegyzők a mai fegyelmi törvények hézagos rendelkezései, ezek által a főszolgabírák kezébe juttatott, ugyancsak korlátlan hatalom következtében vagy még jobban ki lesznek téve a jogtalan üldözésnek, ha akár egyik, akár másik hatáskörükben törvényes akaratukat a szolgabírói kivánsággal összeegyeztetni nem akarják vagy nem tudják, vagy pedig saját existenciájuk megvédése érdekében kénytelenek lesznek lemondani arról, hogy a törvényben nyugvó hatósági akaratot mindenkivel szemben a jogegyenlőség elvei szerint érvényesítsék. Ha tehát a fegyelmi törvények revíziója egyébként előadható lenne, a községi jegyzőnek a községi szervezet élére való állítása már magában véve parancsoló szükségé teszi, hogy e két törvényhozási intézkedés egy időben, egy törvényben történjen.

Mint fentebb már említettük, hézagos a felirat ama fontos kérdést illetőleg is, hogy a reform mily irányu legyen a jegyzők és segédjegyzők végleges alkalmazását illetőleg.

Ma a jegyzőket és a szervezett segédjegyzői állást betöltőket a főszolgabíró kijelölése alapján a községi képviselőtestület választja. Hogy a kijelölés jogának gyakorlása a főszolgabírónál nem jökézből van, erről tanuskodik e jog gyakorlása körül tapasztalt számtalan visszaélés, amely az egyéni hajlandóságnak kedvezve, a közérdektől távoli álló motívumokból folyólag sok-

szor a legérdemesebb pályázót rekeszti ki a választásból. De mai összetételükben a községek képviselőtestületei sem alkalmasak a választásra, mert nemcsak hangulatok, jelszavak hatása alatt állanak és könnyen befolyásolhatók, hanem arra sem képesek, hogy a pályázók kvalitása felett kritikát gyakoroljanak, mert a legtöbbször nem is ismerik azok működését, vagy ha igen, nem bírnak azzal az intelligenciával, hogy azok alkalmas voltát megítélhessék.

Ma a jegyzői pálya bizonytalan: senki, aki e pályára lép, nem tudja, lesz-e jegyző, mikor és hol lesz, fog-e tehetségének, tudásának megfelelő teret kapni? Ez is egyik oka annak, hogy ifjúságunk a jegyzői pályától vonakodik s ma holnap a rátermett emberek a községi igazgatás és így a nemzet kiszámíthatatlan kárára e pályától teljesen elidegenednek; hiszen mennyi tette kész és képes energia forgácsolódott már szét, küzdve egy kis falu szűk kereteiben, mennyi nemes ambíció sorvadt el működési tér hiányában apró községek füstös irodájában!

A jegyzőkérdésnek egyik legfontosabb része, megoldandó problémája, hogy a jegyzők és segédjegyzők alkalmazása oly módon történjen, hogy mindenki arra a pozícióra helyeztessék, amit betölteni képes.

E fontos kérdésben a jegyzői kar akaratának meg kell nyilvánulnia, mert az indítványozás joga és kötelessége őt illeti.

Ugy sincs dolga a jegyzőknek! Hogy az ifjakat mentől korábban előkészítsék a katonai szolgálatra, ezután a megyékben is fognak lövésztanfolyamokat szervezni. És pedig, ha az őg is úgy akarja, mint a honvédelmi miniszter és a főispán, pár év múlva minden községben lesz lövésztanfolyam, amelyen a katonai kort még el nem ért ifjakat, 16—21 évesig, rendszeres katonai kiképzésben fogják részesíteni. A gyakorlatokat vasárnapokon és ünnepeken fogják tartani, amikor is a fiuk megtanulják a fegyvernemek használatát, a különböző fordulatokat és vezényszavakat. Mindezt, nemde, igen szép és jó dolog. Legjobb azonban a vége. A lövésztanfolyamokat tudniillik szervezni és rendben tartani kell. Kicsoda végezze ezt a fáradságos munkát? Hát természetesen a jegyző! Annak ugy sincsen elég dolga hétköznapokon, hát vegyük el tőle a vasárnapjait és ünnepeit is. Nem szépen van ez kigondolva?

Utrendőri kihágás elleni felelősség. Utrendőri kihágási ítéletekben csak birtokon kívül való felelősség lehetőségének kimondása helyt nem foglalhat. Közutak árkaiknak tisztántartása az utféntartó kötelessége, ily kötelesség az árokkal szomszédos birtokosra nem róható. (A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1910. évi 79,378. számú hat.)

Nyilttér.

Brevetban kizárólag nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

== A ==

TOKAJI BOR

a BOROZ KIRÁLYA!

Legpompásabb élvezeti czikk,
a leghathatósabb gyógybor!

Feltétlenül HERCZEG
WINDISCHGRAETZ LAJOS
eredeti vartöltésű legyen.

Kapható mindenütt!!

Pinczészet: Sárosspatak—Tokaj.

FORGALMI IRODA: Budapest, VI., Teréz-
körút 25., i. emelet.

TANÜGY.

= Az Eötvös-kollégium felavatása. A Báró Eötvös József Kollégium, a budapesti tudományegyetemen és a tanárképző intézetben tanuló bölcsészethallgatók internátusa, a közoktatásügyi kormány áldozatkészségéből Budán, a Gellérthegy oldalán elvonuló Ménesi-úton új, hatalmas épülethez jutott. Az új épület ünnepélyes felavatását ma délelőtt tartották meg a kormány, a tudományos intézetek és a tanárvilág képviselőinek jelenlétében. A diszteremben délelőtt 10 órakor gyűlt össze az ünnepi gyűlekezet, melynek soraiban ott voltak: gróf Zichy János közoktatásügyi miniszter, Berzeviczy Albert a képviselőház elnöke, Wlassics Gyula a közigazgatási bíróság elnöke, Lukács György volt kultuszminiszter, Balogh Jenő államtitkár és még számosan. Az ünnepi diszülést az ifjúsági énekkar Waldbauer József vezetése mellett a Szózat eléneklésével nyitotta meg. Az elnöki megnyitót báró Eötvös Loránd kurátor tartotta, aki lelkes beszédben üdvözölte gróf Zichy János kultuszminisztert, majd francia nyelven a párisi egyetem megjelent képviselőjét. Morel francia rektor szép beszédben válaszolt és átnyújtotta a párisi intézet díszes üdvözlő iratát. Battoniek Géza, a kollégium igazgatója, nagyszabású beszédben ismertette az intézet történetét és a magyar tanárképzés fejlődését és büszkén mutatott arra, hogy az intézet másfélévtizedes rövid fennállása alatt százhatvanhárom kitűnő középiskolai tanárt nevelt a magyar közoktatásügynek. Ezután a volt tanítványok nevében dr. Bleyer Jakab egyetemi nyilvános rendes tanár mondott beszédet. Végül báró Eötvös tolmácsolta köszönetét a megjelent vendégeknek és berekesztésül az intézeti énekkar a Himnuszt énekelte. A diszülést berekesztése után a miniszter és kísérete megtekintette a mintaszerűen berendezett új épületet, amelyben gyönyörű olvasó-, könyvtár- és tanulótermek, valamint lakóhelyiségek állanak a benlakó nyolczvan tanárjelölt rendelkezésére.

= Kilépés az Országos Középiskolai Tanár-egyesületből. Az Országos Középiskolai Tanár-egyesület elnökségéhez az utolsó két napon tömegesen érkeztek a középiskolák tanáraitól kilépőnyilatkozatok, a Tanár-egyesület szombati ülésén történtek miatt. A katolikus középiskolai tanárok akik kilépésüket bejelentették, három okra hivatkoznak. Az egyik a szombati gyűlésen a katolikus hitélet ellen intézett támadást; másik oknak mondják azokat a támadásokat, amelyeket az egyesület kebelében az idén kinevezett öt kongregációs igazgató és báró Barkóczy Sándor miniszteri tanácsos ellen intéztek, harmadik oknak pedig a Középiskolai Tanár-egyesületnek az állami középiskolai monopólium mellett való állásfoglalását. Feltűnést keltett ma, hogy Hajdu Tibor pannonhalmi főapát nyílt levelet intézett dr. Négyessy Lászlóhoz, a Középiskolai Tanár-egyesület elnökéhez, melyben szintén kilépését jelenti be a szombati ülésen történtek miatt. Levelében a többi között azt írja, hogy a katolikus hitélet elleni állásfoglalás nem különböztethető meg magától a katolikus egyház ellen való állásfoglalástól és ezért, mint a katolikus egyháznak hű fia, nem maradhat továbbra is tagja az egyesületnek.

Hajdu Tibor pannonhalmi főapát kilépő levelére a késő éjjeli órákban dr. Négyessy László, az országos középiskolai tanár-egyesület elnöke, nyílt levélben válaszol. Ebben sajnálatának ad kifejezést Hajdu kilépése fölött, de egyben konstatálja, hogy a tanár-egyesület egyetlen határozata sem érinti a katolikus hitéletet.

= A Technológiai Iparmúzeum tanfolyamai. A Magyar Királyi Technológiai Iparmúzeum igazgatósága folyó évi november hó 19-től 1912. április hó közepéig textilipari szakelőadásokat rendez kereskedők részére. Az előadások tárgya: I. A textiliparban felhasznált nyersanyagok: pamut, len, keuder, juta, selyem, mügyapju, müselym stb. ismeretése, sajátosságai, felismerhetőségük módjai és eszközei, gyakorlati uton való megkülönböztetésük. Felismerhetőségük fonálban, szövetségben és más textilipari áruban. A fonalak és szövetek előállítása és tartósságuk meghatározása. Az előadások november hó 19-től körülbelül április hó végéig hetenként egyszer, vasárnap délelőtt 9—11 óráig tartanak. II. A nyers- és kikészített pamutszövetek árszámítása gyakorlati példákkal. Az előadások 1912. március-április hónapokban 4 héten át heti 4 órával, este 8—10 óráig tartanak. Az előadási napokat később fogják meghatározni. Előadó: dr. Maly Ferencz, műszaki főtanácsos. Az előadások a budapesti állami felsőipariskola I. emelet 44. számú termében (bejárat VIII., Népszínház-utca 8. szám) lesznek. Az előadásokra a Magyar Királyi Technológiai Iparmúzeum irodájában (VIII. kerület, József-körút 6. szám I. emelet) a hivatalos órák alatt este 7-ig lehet beiratkozni, vasárnap délelőtt 9—12-ig. Beiratkozási díj 2 korona. — A Magyar Királyi Technológiai Iparmúzeum igazgatóság.

november hó elejétől 1912. évi március hó közepéig szakrajztanfolyamot rendez czimfestők részére. Ezen tanfolyamon résztvehetnek czimfestők és hasonlómájú iparosok. A tanfolyamot vasárnap délelőtt 9—12-ig és két hétköznap este 7—9-ig tartják. A tanítás helye a VII., Rottenbiller-utca 37. sz. a. polgári fiúiskola. Beiratkozni lehet naponta délelőtt 9—1-ig és délután 3—7-ig és vasárnap délelőtt 9—12-ig az intézet igazgatóságánál (VIII., József-körút 6.) Tandíj nincsen, beiratkozásért két korona fizetendő. A tanfolyamot szorgalmasan látogatók a tanfolyam befejezte után látogatási bizonyítványt nyernek.

EGYESÜLETEK.

(—) Az Országos Katolikus Patronage-Egyesület ma délután tartotta ez évi rendes közgyűlést gróf Csáky Károly v. b. t. t. váci püspök elnöklésével. A közgyűlésen nagy és díszes közönség jelent meg. A püspök hosszabb megnyitói beszéddel vezette be a közgyűlés tanácskozásait. Az elnöki megnyitói után, amelyet a jelen voltak nagy tetszéssel fogadtak, özv. Balázs-Bolgár Ilona elnökhelyettes számolt be az egyesület működéséről. Utána dr. Micheller István ellenőr terjesztette elő a pénztári jelentést, amely szerint az egyesület tiszta vagyona 39.765 korona 21 fillér, bevétele 3264 korona 76 fillér, kiadása 2769 korona 27 fillér. Az egyesület által fenntartott Bethánia gyermekotthon bevétele 8973 korona 76 fillér, kiadása pedig 8075 kor. 64 fillér volt. A jelentések után a közgyűlés a tisztikart választotta meg. Megválasztottak azonkívül 30 választmányi tagot. A közgyűlés gróf Csáky Károly püspök, elnök zárószavaival ért véget.

(—) A Magyar Elektrotechnikai Egyesület ma tartotta a téli szezonban harmadik felolvasását. Az ülésen dr. Ziperovszky Károly műegyetemi tanár elnökölt. Dr. Szilas Oszkár, az egyesület titkára, a szigetelő anyagok szilárdságtanáról tartott előadást. Az előadást az egyesületnek nagy számban megjelent tagjai mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatták végig. Az előadás élénk vita követte.

(—) A DMKE közgyűlése. A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület november hó 12-én tartandó ez évi rendes közgyűlésén, amely lapunk október 11-iki számában már meg volt hirdetve, az elnöki megnyitót báró Dániel Erődt v. b. t. t., a DMKE elnöke, az ünnepi beszédet pedig dr. Lázár György kir. tanácsos, Szeged ezab. kir. város polgármestere fogja mondani. Az ülés Szeged szab. kir. város közgyűlései termében fog megtartatni.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A kereskedelmi miniszter mandátuma. Beöthy László kereskedelmi miniszter mandátumát tudvalevően petícióval támadták meg a kisebbségben maradt Justh-párti jelölt hívei. A Kuria el is rendelte a vizsgálatot, de az erre a célra kiutalványozott összeg elfogyott, úgy hogy a petícionálóknak újabb háromezer koronát kellett letétbe helyezniök. Bár Beöthy kereskedelmi miniszterrel történt kinevezése folytan lemondott mandátumáról, a kuriai bíraskodásról szóló törvény szerint a lemondás nem érvényes, amíg a Kuria a petíció ügyében nem döntött. A petícionálók kérésére a Kuria a petíció tárgyalását november 7-ikére tűzte ki.

§ A zombori mandátum. A Kuria első választási tanácsa ma Fittler Imre elnöklésével folytatta a Konyovics Dávid zombori képviselő mandátuma ellen benyújtott petíció tárgyalását. Labán Lajos előadó bírő a tárgyalás harmadik napján azoknak a Fernbach-párti szavazóknak vallomását ismertette, akiket a választási elnök állítólag jortalanul visszautasított. A tárgyalást holnap folytatják.

§ A perrendtartás életbeléptetési javaslata. A Budapesti Ügyvédi Kör ma este fél hét órakor dr. Zsigmondy Jenő elnöklésével felolvasó-ülést tartott, amelynek tárgya az új polgári perrendtartás életbeléptetési javaslatának megvitatása volt. A kör ezt a kérdést még júniusban tűzte napirendre, amikor is dr. Papp József, az ügyvédi kamara titkára foglalkozott a javaslattal. A mai gyűlésen dr. Teller Miksa tartott előadást a kérdéssel. Támadta a javaslat intézkedését, mely szerint az igazságügyminiszternek körülbelül négy évig korlátlan joga volna a bírakat tetszés szerint áthelyezni és nyugdíjazni. Ez a rendelkezés a bírói függetlenség felfüggesztésével aronos volna. Különösen igazságtalan a javaslat azon intézkedése, hogy a bíraltól nyugdíjazott bírák nem kapnak meg leg-

utolsó teljes fizetésüket. A nagy tetszéssel fogadott előadáshoz dr. Hevessy Illés szólalt fel, ami után a gyűlés véget ért. Elhatározta a kör, hogy a vitát folytatni fogja és a legközelebbi gyűlésének, amelyet november 2-án fognak tartani, napirendjére dr. Nagy Dezső felszólalását tűzték ki. A gyűlés után a tagok társasvárosára jöttek össze.

§ Az öngyilkos halálraítél. Lembergől jelentik nekünk: Az öngyilkos Leviczky Kázmérnak, Oginska színészno gyilkosának holttestét tegnap boncolták fel. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy Leviczky régebben koponyacsonttörést szenvedett és a behégedt s összererrott csontrészek állandó nyomást gyakoroltak az agyra, ami kizárja a teljes beszámíthatóságot. Leviczky családja ennek az orvosi véleménynek alapján lépéseket akar tenni a halálraítélnek rehabilitálására.

§ A kőhányai rablás. Dukovics István napszamos ez év augusztus 17-én délután három óra tájban az Ujhegyi-ut 36. szám alatt levő koresmában borozgatott. Mikor fizetett, a szomszéd asztalnál ülő Janovics József rovott multu napszamos észrevette, hogy Dukovicsnak pár forint készpénze van a zsebkendőjébe kötve, Janovics ezért Pollák Mihály és Tatár Sándor nevű foglalkozás nélküli barátjaival elhatározta, hogy Dukovicsot a koresmában kirabolják. Pollák Mihály hirtelen odaugrott Dukovicshoz és kikapta kezéből a zsebkendőt, amelybe pénze volt-bekötve, amikor pedig az ellen-szegült, öklével úgy vágta száján, hogy a szegény embert elborította a vér. A zsebkendőbe kötött pénzemet azután Janovics, Pollák és Tatár gyorsan elmenekültek és a pénzen megosztózkodtak. A kir. ügyészség rablás büntette miatt emelt vádat mindhárom vádlott ellen. Ma tárgyalta ezt a rablási bűnügyet a törvényszék esküdttörvénye Mikovics bíró elnöklésével. A tárgyaláson Pollák Mihály vádlott beismerésben volt, két társa azonban tagadott. Az esküdtek dr. Nádai Jenő és dr. Kramer Emil védő meghallgatása után Pollák Mihályt rablás büntetésben, Janovics Józsefet és Tatár Sándort pedig lopás vétségében mondták ki bűnösnek. E marasztaló verdíkt alapján a bíróság Pollák Mihályt egy évi börtönrre, Janovics Józsefet három hónapi, Tatár Sándort pedig két hónapi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ A halott volt a bűnös. A szegedi törvényszék esküdttörvénye ma tárgyalta az eredetileg Kalapis Béla és Györgyi István, a csongrádvármegyei köz-községpolgári ellen folyamatban lévő bűnügyet, akik ellen azt a vádat emelték, hogy a csongrádmegyai közkórházban 1907. december 26-án az elmebajos Zsibók Józsefet agyonverték. Előbb azt hitték, hogy Zsibók természetes halállal mult ki, az exhumálás azonban megállapította, hogy agyonverték. A vád halált okozó súlyos testisérítés büntetésére szol. Időközben Györgyi István, az egyik vádlott meghalt és a mai tárgyaláson Kalapis Györgyre hárította az egész bűncselekményt. A törvényszék bizonyítékok hiányában az esküdtszék verdíktja alapján Kalapis a terhére rótt cselekmény vádjá alól fölmentette.

§ Gyilkos faluroszka. Krassó-Szörény megye Faddmák községében egy Luminos József nevű előh parasztilagény összeverekedett egy társával és azt öldözébe vette. Éppen arra járt egy községi felügyelő álló gazda, a falu véne, Oláriu Vazul két felnőtt fiával, kik a garázda legényét fel akarták tartóztatni. Erre Luminos kirántotta kését és az egyik Oláriu-fiut úgy hasbaszarta, hogy az nyomban ahelyszínen meghalt. A menekülő legényt erre az apa és másik fiu öldözni kezdték. A fiu utól is érte és megszúrta. Erre a legény visszafordult és agyonszúrta az apát is. A lugosi esküdttörvény most tárgyalta az ügyet két napon keresztül. Az esküdtek Luminost bűnösnek mondták ki, mének alapján az esküdttörvény tizenkét évi fegyházra ítélte.

§ Elítél szolgabíró. Nagyváradról jelentik: A nagyszalontai mandátumért annak idején elkésedett harc folyt Balogh Mihály és gróf Tisza Kálmán között. Balogh Mihály egyik főkortese, Csote Mihály tekintélyes szalontai malomtulajdonos ilyen járt, hogy a szavazók részére fuvarról gondoskodják. Éppen a fuvarosokkal alkudozott, amikor ott termelt Mezővácsky Gáspár nagyszalontai szolgabíró és felszólította Csotét, hogy vesztegetést nem enged meg és kövesse őt a községhez. Csote becsületszavával erősítette, hogy nem veszteget.

— Önnek nincs becsületszava! — szolt rá a szolgabíró. — ha nem követ, letartóztatom és esendőkökkel kísértelem be.

Csote ügyvédeli útján feljelentést tett a szolgabíró ellen hivatalos hatalommal való visszaélés és becsületsértés miatt. Az ügyet most tárgyalta a nagyváradai törvényszék és a bíróság becsületsértés vétségében bűnösnek mondvá ki a szolgabíró, pénzbírságra ítélte.

§ Orosz panamák. Pétervárról jelentik nekünk: A jövő héten ismét sikkasztási pöröknek fogunk tárgyalni a törvényszékek. Tizenegy magasrangú hivatalnok a vádlott, köztük Noratownak, az ideiglenes külügyminiszternek három fivére is s valamennyiök ellen az a vád, hogy 11 milliót tulajdonítottak el a volga—bugulmai vasut építésének költségeiből. A vádlottakat a főváros legkiválóbb ügyvédei védik.

§ A gobonakereskedő váltói. Tavaly esődbe jutott Kurták Lipót csitári gabonakereskedő, aki váltóra előleget adogatott a megszorult gazdáknak. Az összegyűlt váltókat behajtás végett átadta hugának, aki megkérte a balassagyarmati Gerő-testvérek céget, hogy nevében perelhesse a váltókat. A cég később rájött, hogy a váltókat a gazdák már többször kifizették s tiltakozott, hogy a nevében pereljenek. Erre Kurták huga Winter Hermant ötven korona díjért megfogadta felperesnek. Ez az ember aztán egyszerűen eltépte a fölmutatott és kifizetett váltókat s addig zaklatta a volt adókat pénzért, míg büntető följelentést tettek Kurták ellen. A balassagyarmati törvényszék Kurtákat fölmentette az ellene emelt vád alól, a budapesti királyi tábla azonban az ítéletet megsemmisítette s Kurtákat sikkasztás miatt nyolcz hónapi börtönrre ítélte.

SPORT.

(—) Bécsi versenyek. Ma rossz nap járt a favoritokra, mert kivétel nélkül minden futamban vereséget szenvedtek, aminek természetesen a könyvesek látták hasznát. A nap főszáma, a Kétévesek októberi handicapja a legrealisabban folyt le, amennyiben a mezőny legesélyesebb lova: Auwinkele nyerte meg, de csodálatosképen a publikum egészen elhanyagolta a Dreher-lovat, ami még jobban serkentette Hewittet, hogy a tulságosan bizalmat élvező Bonyt elüsse az első helytől. A harmadiknak helyezett Duc futása is teljesen fedi a papirt. Jól tartotta magát a versenyben a negyediknek helyezett Seagull is. Legérzékenyebben érintette a fogadókat Margate veresége az Asperni díjban. A Mautner-kanczát még reával is szívesen fogadták, azonban csak közepes harmadik lett a két ügyes istállófiu kezében heves finisht vivó Sunnyside és Robinette mögött. A napot megnyitó Háromévesek eladó gátversenyében a két esélyes ló: Fantast és Livia II. végzett elől, csakhogy a fogadók az utóbbiban biztak. Carrière harmadik helye nem sokat jelent, míg Chan ma már otthonosabban mozgott a gátakon s jó negyedik lett. A Nyeretlen kétévesek versenyét Jacquemart nyerte a Pretzner keze alatt elég elfogadhatóan szereplő Eos ellen. A verseny favoritja Bug volt Hewittel s így természetes, hogy Carlsake lova nyert, melyet a benfentesek fogadtak. Az Eladóverseny a papiron verhetetlen Topper zsákmánya lett; azonban Vansittartnak ugyanannyi híve volt a ringben, mint a nyerőnek. Diszkvalifikálás után jutott Floridsdorf egy győzelemhez a Lotus akadályversenyben. A favorit Nagy ur ugyanis a finishben többször akadályozta a Lubomirski-lovat s a beadott óvásnak így helyt kellett adni. A napot bezáró Handicap hamis favoritja Lubowla lett, de mi szerep sem jutott neki a formáját végre kifutó Flitta, továbbá a hatalmas suly alatt jól szereplő Unbedacht és a harmadik helyért heves finisht vivó Mimi és Setétkapu mögött. Részletes eredmény a következő:

I. Háromévesek eladó gátversenye. Díj 3000 korona. Táv 2400 méter. 1. Dr. Heilpern J. pm Fantast 65 kg (Krouzil), 2. Livia II. 63 kg (Huxtable), 3. Carrière 64 kg (Fejes). Futottak még: Chan, Ligia, Wardia, Galambom. Biztosan két és fél hosszal nyerve, három hosszal harmadik, rövid fejhosszal negyedik. Tot.: 10:56, 20:25, 26, 23.

II. Nyeretlen kétévesek versenye. Díj 5000 korona. Táv 1100 méter. 1. Br. Springer G. sm Jacquemart 56 kg (Carlsake), 2. Eos 54 és fél (Pretzner), 3. Quarnero 56 kg (Gulyás). Futottak még: Bug, Csaba, Bartek, Matchless, Csákbény, Minister, Fechter, Wasserscheu. Könnyen két és fél hosszal nyerve, háromnegyed hosszal harmadik. Tot.: 10:50, 20:61, 70, 180.

III. Asperni díj. Díj 5000 korona. Táv 1200 méter. 1. Lov. Landau H. pk Sunnyside 49 és fél kg (Schuster), 2. Robinette 52 kg (Baluschka), 3. Margate 52 kg (Korb). Futottak még: Győr, Dovecot. Küzdelem után fejhosszal nyerve, két hosszal harmadik. Tot.: 10:51, 20:75, 78.

IV. Kétévesek októberi handicapja. Díj 15.000 ko-

rona. Tav 1600 méter. 1. Dreher A. pm Auwinkel 53 kg (Hewitt), 2. Bony 53 kg (Shaw), 3. Duc 52 és fél kg (Miles). Futottak még: Seagull, Vignete, Alpenveilchen, Dank! . . . Sage, Munkás, Magali. Biztosan nyakhozszal nyerve, három hosszal harmadik. Tot.: 10:70, 20:38, 31, 35.

V. Eladóverseny. Díj 3000 korona. Tav 2800 méter. 1. Mautner V. Gépher Topper 57 és fél kg (Korb), 2. Carbonadél 49 kg (Sas), 3. Vansittart 55 és fél kg (Fretzner). Futottak még: Rex, Carafa, A conto, Margit, Casserole. Könnyen ötönegyed hosszal nyerve, rövid fejjoszsal harmadik. Tot.: 10:32, 20:29, 32, 25.

VI. Lotus akadályverseny. Díj 5000 korona. Tav 4000 méter. 1. Hg. Lubomirski Gy. 66 sm Floridsdorf 69 (Slián), 2. Preciosa 61 kg (Kollár), 3. Armand 73 kg (Aylin). Futottak még: Nagy ur. Két és fél hosszal nyerve, négy hosszal harmadik. Tot.: 10:36, 20:32, 30.

VII. Handicap. Díj 3000 korona. Tav 1800 méter. 1. Jankovich. B. Gy. 36 sk Flitta 48 és fél kg (Kozuch), 2. Unbedacht 60 kg (Ferguson), 3. Mimi 52 kg (Pretzner), 3. Setétkapu 48 és fél kg (Varga). Futottak még: Lubowla, Akbar, Lauendorf, Volonsy! Könnyen fél hosszal nyerve, fél hosszal harmadik. Tot.: 10:71, 20:49, 51, 36—36.

( ) Budapesti ügetőversenyek. Az ötödik nap méltó folytatásaként kezdődött a mai nap, mert a szennyezési kvóták egymásután sorakoztak, úgy, hogy már mindenki letett a reményről, hogy favorit-győzelem is legyen a nap folyamán. Ki is tartottak az outsiders egész a Kárpáti díj-ig, ahol végre Herold győzelemmé avatta futását a már-már csüggedni kezdő fogadók öröme, akik másfél reás kurzussal is szívesen fogadták a Caid-mént. A Nemzetközi handicap-ban szintén favorit győzött Concurrent-ben, a második hely pedig az ok nélkül elhanyagolt Fred Leyburn-é lett. Charivari-Maha C. ma nem hagyta cserben a fogadókat s szép stílusban nyertek a Sennyey-fogat ellen. A napot megnyitó Bévi díj-at két részben futották, oly hatalmas mezőny indult benne. Mindkét futam meglepetéssel ért véget Blehó és Adalbert révén, ugyiszintén nagy outsider volt a Lee Simons-díj nyertője: Diadal is, amely a favorit Helát szép futás után hagyta maga mögött. Geeretta győzelmére sem igen számítottak s Váci díj-ban s így a meglepetések sorát a Dillon Boy-kancza egygyel szaporította. Az első futamban a mezőny legnagyobb outsider: Kincses lett harmadik, de tisztátalan ügétel miatt diszkvalifikálták s így egy horribilis kvótával kevesebb volt a nap folyamán.

Részletes eredmény a következő:

I. Bévi díj. Díj 1400 korona. 1. rész: 1. Zobnaticai ménés, Blehó (Kieser), 2. Gisa, 3. Haiderose. Nem helyezett: Szárcsa J. T., Express, Kincses, Nora. Tot.: 10:270, 20:61, 29, 29. Könyvfogadások: 1 és egynegyed Nora, 2 és fél Haiderose, 3 Gisa, 5 Express, 16 Blehó, 20 Szárcsa J. T., 25 Kincses.

II. rész: 1. Mrs. Violet Adalbert (Finn), 2. Gaberl, 3. Grille. Nem helyezett: Petrus, Nini, Subri, Innsbruck, Processhansl, Schiabi denn eh an. Siess E. U., Dongó M. Tot.: 10:133, 20:78, 62, 161. Könyvfogadások: pari Schiabi denn eh an, 4 Gaberl, 5 Nini, 6 Adalbert, Petrus, Subri, 25 a többi. Végeredmény: 1. Adalbert, 2. Blehó, 3. Gaberl, 4. Gisa.

III. Lee Simons díj. Díj 2000 korona. 1. Kamen-dini ménés Diadal (Rose), 2. Hela, 3. Hausfreund. Nem helyezett: Onward, Primás, Hebe, Hammurabi, Philomena, Montalon. Tot.: 10:125, 20:75, 31, 37. Könyvfogadások: 1 és háromnegyed Hela, 4 Hausfreund, Primás, 6 Onward, Hammurabi, Philomena, 7 Diadal, 8 a többi.

IV. Váci díj. Díj 1600 korona. 1. Hauser L. Geeretta (Tappan), 2. Imre, 3. Primus. Nem helyezett: Véletlen, Our Pride, Lássuk, Azért is, Csendő, Hm-Hm, Galambom, Gazela, Prokop. Tot.: 10:243, 20:128, 77, 43. Könyvfogadások: 1 és egynegyed Prokop, 3 Primus, 4 Azért is, 6 Hm-Hm, 7 Véletlen, Lássuk, 8 Geeretta, 16 a többi.

V. Kárpáti díj. Díj 2000 korona. 1. Wolai ménés Herold (Ederer), 2. Wau-Wau, 2. Aufwieglarin. Nem helyezett: Prince Revelstoke, Fonyód, Feri, Fantazya, Plauderlieschen. Tot.: 10:20, 20:24, 26, 33. Könyvfogadások: 1 és fél reás Herold, 2 és fél Wau-Wau, 6 Aufwieglarin, Plauderlieschen, 8 a többi.

VI. Nemzetközi handicap. Díj 2000 korona. 1. Brunati F. Concurrent (tul.), 2. Fred Leyburn, 3. Kirkwood. Nem helyezett: Nachtfiaker, Dongó B., Hemp Hurd, Roy of Sheba, Hedvig, Mánás, Gambetta, Lord G., Plainville. Tot.: 10:35, 20:36, 50, 72. Könyvfogadások: Concurrent, 4 Lord G., Hedvig, 5 Kirkwood, Gambetta, Boy of Sheba, 8 a többi.

VII. Kettesfogóúrkocsi verseny. Díj 1500 korona. 1. Br. Solyomay Charivari-Maha C. (tul.) 2. Betyár-Kikirit, 3. Duc-Nord express. Nem helyezett: Friseur-Nechtelil, Sei schnell-Brácsos S. Tot.: 10:18, 20:22, 23. Könyvfogadások: 1 és egynegyed reá I, 1 és háromnegyed II, 8 III.

( ) A Kerékpárosok Szövetsége közgyűlése. A Magyar Kerékpáros Szövetség október 29-én, vasárnap délután 3 órakor Kispesten a Merli-féle szálló különtermében tartja XVII. évi rendes tanácsulását. Az ülés napirendje: 1. A szövetségi elnökség évi jelentése. 2. Az évi zárszámadás és a jövő évi költségvetés bemutatása és jóváhagyása. 3. A jövő évi tanácsulási helyének megállapítása. 4. A szövetségi elnökség megválasztása.

KÖZGAZDASÁG.

A dalmát vasutak ügye. Bizonyos oldalról ismét firtatják a dalmát vasutak ügyét s azt hiszik, hogy a kormány már döntött a vasut kiépítése ügyében, még pedig úgy, hogy azt házi kezelésben építi meg. Mindenek előtt rá kell mutatnunk arra, hogy ez a vasut nekünk egyáltalában nem sürgős s azt csak Ausztria sürgeti. A kormánynak nem lehet más álláspontja, mint az, ami volt a koalíciós kormányé: hogy t. i. a vasut kiépítésére tett ígéretet csak akkor fogjuk beváltani, amikor az osztrák kormány is beváltja mind azokat az ígéreteket, amiket a kiegyezéssel kapcsolatban tett s ha a kiegyezést nem hamisítja meg nap-nap után. Mivel pedig Ausztria egyáltalában nem törődik a kiegyezés rendelkezéseivel s a magyar kívánságoknál, hát nekünk sem kell törődnünk a dalmát vasutak ügyével. Semmiféle országos érdek nem szenved azért, hogyha a követelt, ránk nézve teljesen improkutív, de felelő drága vasut minél később, vagy egyáltalában nem épül meg. Természetes tehát, hogy csak az osztrákok malmára hajtja a vizet az, aki nagyon felszínen igyekszik tartani a dalmát vasutak ügyét. Egyébként is tudomásunk szerint a kormány nem is foglalkozik most ezzel a kérdéssel legkevésbé sem határozta el azt, hogy házi kezelésben építi meg a vasut. Ezt annál kevésbé határozhatta el, mert a szerződés nehéz terepviszonyok mellett a vasut építésének tényleges költségei a traszírozás mai állapotában csak igen hozzávetőlegesen határozhatók meg. A dalmát vasut ügye tehát egyelőre nem aktuális.

A nasizci részvények áremelkedése. A mai tőzsdén a nasizci tanningár részvényei iránt ismét nagy kereslet volt. A forszírozott vásárlás óta a részvények árfolyama 700 koronáig emelkedett. Indoka — mint már több ízben megirtuk — a kitünő üzletmenet, a várható nagyobb osztalék.

A jegybank főtanácsulása a pénzpiacról. A feszült pénzpiacz, a pénzdrágaság minden vonalon érezteti hatását. Mióta ugyanis a jegybank még a prima kereskedelmi váltókat sem eszkomptálja, nagyon súlyos a vidéki pénzintézetek helyzete. Reeszkompt hitelüket a fővárosi bankok megszorították, mert ők sem vehetik költsélen igénybe a jegybankot. Ez az oka annak, hogy a jegybank legutóbbi kimutatásában a bankjegyforgalom is, a váltótársa is kisebb. A benyújtás állandóan nagy volt, de a jegybank annyira megrostálta a beérkezett anyagot, hogy csak a legkülönösebb esetek váltóit eszkomptálja. A nagy pénzügyi válság óta, 1907. esztendő óta nem volt arra eset, hogy a jegybank szeszváltót ne eszkomptált volna. S most kivétel nélkül visszautasította a minden körülmények között prima szeszváltókat. A jegybanknak ez a tartózkodása mindenesetre aggasztó. A pénzpiacz feszültségéről tett ma jelentést az Osztrák-Magyar Bank főtanács ülésén Pranger vezértitkár is. Behatóan ösmertette a változatlan pénzügyi feszültséget. Az utóbbi az adóköteles bankjegyforgalom még rohamosabb mértékben megnő s elérhetővé válna a 300 millió koronát is elérni. Egyelőre a kamatlábemelés kérdése nem foglalkoztatta a főtanácsot, ami azonban még nem sokat jelent. A jövő esztendőben ismét főtanács ülés lesz, s akkor könnyen valóra válhat az a jövendő, hogy a jelenlegi 5 százalékos kamatlábat egy teljes, vagy egy fél százalékkal fölemelik. Reméljük azonban, hogy a jegybank az amugy is túlfeszített piacot nem terheli meg újabb kamatlábemeléssel, amit még aranyának védelmével sem indokolhatna.

Tojáskereskedők Lányz Leónál. A budapesti tojásnagykereskedők képviselőtöbbsége tegnap Fischer Miksa vezetése alatt Fodor K., Rotschild J., Vámos G. és Bruck Sándorral álló küldöttség tisztelt Lányz Leó főrend, kamarai elnökénél az al. kérelemmel, hogy befolyásával és tapasztalataival segítse elő a tojás-tőzsde megalakításának ügyét és különösen, hogy a magyar tojáskereskedők országos gyűlésén az elnöki tisztetséget vállalja. Lányz Leó beható válaszában részletesen méltatta a tojáskereskedelmek fontosságát és az üzletág rendezésének kívánatos voltát és készséget fejezte ki a tojás-tőzsde ügyét előmozdítására és a tanácskozással vezetésére. A tojás-tőzsde ügyében az országos tanácskozással minél szélesebbkörű részvétel bizto-

sítása végett az üzletág holt évadjában a jövő év január havának közepe táján fognak megírtatni.

Mi történik a Közuti Villamosnál? A tőzsdéhez közel állók már megint sokat beszélnek a Közutiról. A Közuti tervei — mondják — most megvalósulnak. Hogy mik ezek a tervek, ezt azonban csak tippelnek. Ujból felhozzák a tőkeemelés, a vállalatok külön részvénytársaságá váló alakítását, a Közuti telkeinek egy külön részvénytársaságnak való eladását, ebből milliós nyereséget s. b. Mindezt pedig azért teszik, hogy azt a pár koronás árfolyamemelkedést, amelyet a Közuti részvényei az utóbbi időben elértek, indokolják. Pedig állottak már a részvények 814 koronán felül is. Mi úgy tudjuk, hogy egyelőre a Közutinál nem történik semmi. A részvények árfolyamának emelkedése egyszerűen arra vezethető vissza, hogy a részvényeket mint elsőrendű befektetési értékeket a mostani alacsony árfolyamnál vásárolják. A nagyobb kereslet felszoktatta az árfolyamot 795 koronáig.

Vasuti ügyek és a kereskedelem. Az Államvasutak tervezett tarifacmelésével és az őszi időben forgalmi zavarokkal foglalkozott az O. M. K. E. mai igazgatósági ülésében, amelyen Fürst Bertalan elnököt. Dr. Balkányi Kálmán előadó részletes adatok kapcsán és gyakorlati példákkal igazolta, hogy a jelenlegi vasuti berendezések alkalmatlanoknak bizonyultak az áruk megkivántató gyors elszállítására. Herzfeld Frigyes felelteti, hogy a romlandó friss áruk számára sem lehet vaggont kapni. Strasser Alfréd az összes érdekképviseletet be kívánja venni az akcióba és megzafolja azt az állítást, mintha Németországban is volna hasonló vagonhiány, mint nálunk. Zwack Ákos a kereskedelem panaszait terjesztette elő. Pirnitzer Gyula a vagonmegrendelés helyesebb módzataira hívja fel a vasut figyelmét. Fürst alelnök kiemeli, hogy az O. M. K. E. még e kérdést napirenden fogja tartani és az ország minden részéből összeszedi az adatokat a jelenlegi rendszer tarthatatlanságának bebizonyítására. Erre az igazgatóság egyhangulag elfogadta az előadó határozati javaslatát és felhívja a kormányt, vegye alapos vizsgálat alá a MÁV. teljesítő képességét és fokozza azt mélyreható radikális reformmal oly mértékben, hogy az ország közgazdaságának igényei kielégíthetők legyenek. Végül nyomatékosan felhívja az O. M. K. E. a kormány figyelmét, hogy oldja meg a budapesti pályaudvaroknál oly régen húzóó és tovább el nem odázható kérdését. Együttal felhívja vidéki kerületeit, hogy a forgalmi zavarokról és az ebből eredő károkról sürgősen állítsák össze az adatokat. Dr. Szende Pál főtitkár referált a vasuti díjszabás felemeléséről, amely a közgazdaságra újabb terhetek ró, anélkül, hogy orvosolta volna a fennálló forgalmi bajokat. Miután ezek a rövid időközökben ismétlődő tarifacmelések nem csak az ipart és belső kereskedelmet érintik súlyosan, hanem fejlődő exportunkra is bénítólag hatnak, indítványozza, hogy az O. M. K. E. tegyen lépéseket a többi nagy érdekképviselettel egyetemben a kormánytól a tarifacmelés elhalasztása céljából. Az igazgatóság elfogadta az indítványt, egyszerűen mind fentartja a személydíjszabás tervezett fel-emelésével szemben korábbi álláspontját és megbízza az elnökséget, juttassa kifejezésre a vasuti igazgatás előtt, hogy a személytarifa minden számbajövő felemelését a kereskedelem és általában a közgazdaság érdekében ellenkezőnek tartja. Egyben ismételtlen kéri az O. M. K. E., hogy a személydíjszabás módosításával együttesen teljesítse a MÁV. a személyfuvarozás terén a kereskedelem régi kívánságait, hozza be a III. osztályú gyorsvonatokat és fejlessze tovább a bérletjegyek intézményét.

Bűnügyi zárlat egy takarékpénztár ellen. A nyitrai ügyészség elrendelte a Nagytapolcsányi takarékpénztár ellen a bűnügyi zárlatot és lefoglalta az intézet valamennyi könyvét. A vizsgálat ugyanis kétségtelenül kiderítette, hogy az igazgatóságot bűnös visszaélések terhelik. Mintegy 56 millió koronáról egyáltalában nincs elszámolás, annak hova fordítását nem tudják megállapítani. Az is megállapított, hogy az igazgatóság egyes tagjai értéktelen nagy összegekről szóló váltókat helyeztek el a takarékpénztárnál, továbbá azt is, hogy hamis betétkönyveket adtak ki. Ezekre a hamisított betétkönyvekre vettek fel az igazgatósági tagok több pénzintézeteknél kölcsönöket. A takarékpénztár bukásával magával rántotta a Chinorini rőpbankot és a Surányi takarékpénztárt. Még egy harmadik főhitelező is van, a Bars megyei népbank, ez azonban követelésével biztosítva van. A takarékpénztárnál érdekelt betevő parasztság körében nagy az izgatottság, nagy csoportokban tárgyalják.

TŐZSDÉK

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, október 26.

A készáru piacra kedvtelen volt ma a hangulat. Kielégítő kínálattal szemben a malmok nagyon gyöngye vételkedvet mutattak, keveset vásároltak és rossz árakat ígértek, amiért is igen nehézkesen indult meg a forgalom, amely különben később sem igen élénkült, mivel másrészt az árubirtokosok is tartózkodók voltak. Mindössze mintegy 27.000 q buza kelt el, alig tartott tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 12.20 korona volt 79 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 11.45 korona 77 kilós szerb buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs 2 és fél fillérrel olcsóbb, a zab esetenként, a tengeri szilárd. Forgalmába került 1200 q rozs 20.80—21.10 koronás áron, 400 q zab 9.47 és fél—9.65 koronás áron és 800 q tengeri 9.85—9.87 és fél koronás áron. A határidőpiacon a mai üzlet különben kedvtelenül és a tegnapi zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben a rendkívül kedvező időjárásra élénk kínálat volt észlelhető, minek folytán lanyhult az irányzat és mérsékelt az árfolyamok is visszaszorultak, később azonban valamivel javult a vételkedv, mire aztán igen gyöngye forgalom mellett a mai árvesztesség kipótolatott. Az októberi buza 3 fillérrel a tegnapi zárlaton alul, 11.85 koronán indult, igen gyöngye forgalom mellett néhány fillér keretén belül ingadozott és zárlatkor 11 koronán maradt. Az áprilisi buza 12.05 koronás kezdő árfolyama 12.03-ig gyöngült, aztán 12.08-ig javult és zárlatkor 12.06 koronán maradt. Az októberi rozs 10.66 koronán indult, 10.61 és 10.65 között ingadozott és zárlatkor 10.60 koronán maradt. Az októberi zab 9.41 koronán indult, 9.39 és 9.42 koronán között ingadozott és 9.41 koronán zárult. A májusi tengeri 8.61 koronán indult, 8.63 és 8.59 koronán között ingadozott és zárlatkor 8.60 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképen ma az októberi buza két fillérrel javult, az áprilisi buza egy fillérrel, az októberi rozs nyolcz fillérrel, a májusi tengeri két fillérrel gyöngült, az októberi zab árfolyama pedig teljesen változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ. kező volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki, uj	75	—	79	23.75—24.05
"	76	—	80	23.85—24.20
"	77	—	81	24.10—24.40
"	78	—	82	—
Fejérmegyei, uj	75	—	79	23.55—23.80
"	76	—	80	23.70—24.00
"	77	—	81	23.80—24.20
"	78	—	82	—
Pestvidéki, uj	75	—	79	23.65—23.90
"	76	—	80	23.80—24.15
"	77	—	81	23.90—24.30
"	78	—	82	—
Bánsági, uj	75	—	79	23.70—24.00
"	76	—	80	23.85—24.15
"	77	—	81	23.95—24.30
"	78	—	82	—
Bácskai, uj	75	—	79	23.75—24.05
"	76	—	80	23.85—24.20
"	77	—	81	24.10—24.50
"	78	—	82	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	20.85—21.10
középmínőségű uj	—	—	—	20.45—20.75
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.40—18.80
II.	—	—	—	18.00—18.30
Zab I. rendű	—	—	—	19.60—20.00
II.	—	—	—	19.20—19.40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	19.20—19.40
ó	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Köttetett:
 Buza. Pestvidéki: 100 q 80 k 24.— K keverékes, 400 q 79 k 24.40 K keverékes, 3200 q 78 k 24.35 K.
 Bácskai: 2100 q 78 k 24.20 K.
 Bánsági: 2000 q 78.2 k 23.95 K rozsa.
 Fejérmegyei: 100 q 81 k 24.60 K.
 Dunai: 2000 q 79 k 24.20 K, 3000 q 78 k 24.10 K.
 Szerb: 2200 q 79 k 23.40 K, 400 q 77 k 22.90 K, 500 q 77.5 k 23.30 K.

Rozs: 150 q 21.— K ab Bpest, 100 q 20.80 K ab Bpest, 400 q 20.10 K kp. p., 300 q 21.10 K ab Bpest, 200 q 20.10 K kp. p.
 Zab: 200 q 19.30 K kp. p., 200 q 18.95 K kp. p.
 Tengeri: 600 q 19.70 K kocsira, 200 q 19.75 K kocsira, 200 q 19.75 K kocsira.

A határidőpiacon köttetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg-kint) 1911-re:

Buza 1912 áprilisra	12.05—04—07—03—08—04—
Buza októberre	11.85—83—87—84—90—
Rozs áprilisra	10.41—43—40—46—42—
Rozs októberre	10.66—67—61—65—60—
Zab áprilisra	9.57—59—56—60—58—
Zab októberre	9.41—39—42—41—
Tengeri 1912 májusra	8.61—62—59—63—60—

óra 30 perczkor zárulnak:

Buza áprilisra	12.06—12.07
Buza októberre	11.90—11.91
Rozs októberre	10.60—10.61
Zab októberre	9.41—9.42
Zab áprilisra	9.59—9.60
Tengeri 1912 májusra	8.60—8.61

Budapesti gabonaforgalom.

1911. október 24-től 1911. október 25-ig.

Erkezett Elszállított

	m	é	t	é	r	m	a	z	s	a
Buza	10220	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rozs	3826	1	00	—	—	—	—	—	—	—
Árpa	4087	1	00	—	—	—	—	—	—	—
Zab	192	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tengeri	2170	5	00	—	—	—	—	—	—	—
Liszt	968	10	954	—	—	—	—	—	—	—
Korpa	—	—	—	2266	—	—	—	—	—	—

Ertéktőzsde.

Ma igen szilárd volt az üzlet iránya elejétől végig, amit a beszárt sürgős födőzésének köszönhettek. A külföldi jelentés is minden ízében kielégített, a király egészségéről kapott bulletin pedig a spekulánsokat teljesen megnyugtatta. A vezető, ugyszintén a helyi értékek tetemesen emelkedtek és igen szilárdan zárultak. A készáru piacon a magyar cukoripar-részvény és a nasicai tannin-részvény drágább áron eszelt gazdát. A zárlat igen szilárd volt. A déli tőzsde iránya tartózkodó volt, mert hírt terjesztettek a csár ellen intéztt merényléről, amelyet nyomban megzafoltak. A nemzetközi piac értékeinek ára kissé lemorzsolódott. A helyi piacon tartott áron folyt a vásár. A készáru piacon a cukoripar-részvény, a Nasicai tannin-részvény tetemesen emelkedett, az Auer fény-részvény gyöngült. A járadékpiac nyugodt, a valuta és-érezváltó változatlan. A zárlat barátságos volt.

Az előzőszen köttetett: Osztrák hitelrészvény 638.25—640, Magyar hitel 835.25—836.75, Osztrák-magyar államvasut 729—729.75, Jelzálogbank 478—479.50, Leszámlitólbank 568—568.75, Rimamurányi 694—695.50, Városi villamos 414.50—415.75, Közúti vasut 795.75—797.50, Magyar bank 715—715, Agrárbank 514.50—515.50, Aszfalt 76.25—77.75, Salgó 670—672, Cukor 3235—3241, Auer 890—892, Tannin 682—687.

A déli tőzsdén köttetett: Osztrák hitelrészvény 639—639.50, Magyar hitel 834.50—835.50, Osztrák-magyar államvasut 728, Hazai bank 398.50, Leszámlitólbank 568.50, Rimamurányi 694.75—696.25, Városi villamos 413.75—414, Közúti vasut 795.25—795.50, Magyar bank 712.50—713.75, Dobai b. 209, Központi takarékpénztár 1740, Ciment I. 288, Drasche 676.50, Salgó 672, Ujlaki 415—416, Budapesti villamos 515, Horvát cukor 936, Cukor 3230—3246, Auer 880, Tannin 690—690.50, Adria 549.50—550.

Az utóelőzőszen iránya a szilárd bécsi és berlini jelentéssel kapcsolatban szilárd volt. Az értékek ára élénk forgalom mellett ismét javult. Köttetett: Osztrák hitelrészvény 638.50—639, Magyar hitelrészvény 836, Államvasut 728.50—730.75, Jelzálogbank 479, Rimamurányi 697, Közúti villamos 796, Magyar bank 713.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, október 26. (Saját tudósítónktól.) Az irányzat az időjárás hatása alatt és a külföldi árjegyzések következtében gyenge, csak takarmány-árakban mutatkozott kisebb forgalom, zab 5 fillérrel olcsóbb, egyebekben az árak nem változtak.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 12.60—12.80, bánáti 12.40—12.70, mosoni és györi 12.15—12.40, felsőmagyarországi 12.15—12.40, déliavasuti 12.05—12.25, marchfeldi 11.95—12.35.

Rozs: Felsőmagyarországi 10.60—10.85, csepeli 10.55—10.75, pestmegyei 10.60—10.80, déliavasuti 10.45—10.65, különféle magyarországi 10.50—10.70, ausztriai 10.65—10.85.

Árpa: Morvaországi 19—19.75, felsőmagyarországi 8.75—10.20.

Magyar tengeri 9.90—10.10, Cinquantin 10—10.40, Magyar zab: válogatott 19.15—10.40, elsőrendű 10.05—10.20, közepes 9.80—10.

a banképület előtt a szerencsétlenséget és a betevők liggadtabb elemeinek ugyancsak nagy munkájába került, hogy a felháborodott betevőket lecsillapítsák. A Nagytapolcsányi takarékpénztár betevői tulnyomólag kisgazdákból áll. Felsenburg Henrik, a takarékpénztár vezérigazgatója és Pollák Salamon, az igazgatóság egyik tagja ma bejelentették, hogy állásuktól visszalepnék. A vezérigazgatónak és az egyik igazgatósági tagnak a lemondása még kerántsem jelenti azt, hogy ők kibújhatnak a felelősség alól, mert az óriási passzív világosan tanuskodik a lelkiismeretlen gazdálkodás mellett.

Nagy villamos mű a Dráván. Egy magyar mérnök, kinek háta mögött állítólag tőkeerős budapesti és bécsi pénzintézetek állanak, egy hatalmas vízmű tervét hozta nyilvánosságra, mely a Dráván tervez három, összesen 100.000 lóerő energiát termelő villamos áramot. A terv szerint Perlakon vízműveket és azonkívül két esatornát építenek: egyet 18 km. hosszúságban Friedan és Varasd, a másikat 32 km. hosszúságban, egészen magyar területen, Semovec és Alsódomboru közt. Az elaborátum szerint a Drával vizet Semovec horvátországi községnél vezetik a csatornába, amely legnagyobb részét a föld színe felett fut 8—12 m. magas, 4 m. vastag falak között. A csatorna szélessége 60 m. Semovec községgel szemben lesz a hatalmas méretű vízduzzasztó, ahol a víz a csatornába benyomul. Drávaonllár községnél létesül az első vízfűráló, melynek víze 12 m. eséssel 8 turbinát hajt. Ezen turbinaszorkezet körülbelül 30.000 lóerőnyi villamos áramot fejleszt. Innen a csatorna Perlak felé megy, ahol Ottok és Perlak között a második turbinaház lesz, ugyancsak 30.000 lóerő fejlesztéséhez. A csatorna aztán Szent-Mária felé halad, ahol az előbbiekhöz hasonló harmadik turbinaház létesül. A csatorna aztán a Dráva folyása mellett halad tovább és Alsódomborunál 3 m. l.É bele a Drávába. A központ Perlak és Ottok közt létesül. Az egész vízmű mintegy 100.000 lóerőt fog szolgáltatni, aminek egy részét a közelben létesülő ipartelepek céljaira fogják felhasználni, más részét pedig Budapestre szándékoznak elvezetni. Ha t. i. az építéshez szükséges tőke csakugyan összegyűl.

Olaszország és a háború. Tripolisz bevételé óta a legtöbb olasz értékpapír árfolyama csökken. A Banca Italiana részvényei 1408.50 liráról 1396-rá, a Banca Commerciale 800-ról 791 lirára, a Meredionale vasuté 597-ről 592-re, Terni részvényei 1290-ről 1269 lirára estek vissza. Kétségtelen, hogy a háború kedvezőtlenül befolyásolja az olasz közgazdasági viszonyokat s különösen a textilipar, a selyemszövés és azok az iparágak, amelyek a keleten találtnak piacra, selymük meg a háborút. Mind valószínűbb, hogy a háború sokkal tovább tart, mint azt kezdetben hitték s hogy Törökország a háborúnak ezer millió lirára becsült költségeit képtelen lesz megfizetni. Nyugtalanító jelenség az is, hogy az olasz iparban ijesztő arányokban mutatkozik a pénzsűke. Sok nagy gyári vállalat néhány száz lira esedékes tartozását hosszulejárattal váltóval volt kénytelen megfizetni. Nem kell tehát csodálkozni, ha Olaszországban nagy nyugtalanságot okoz a hadi műveletek nagyarányú kiterjedése s már mindenfelől sürgetik a békét.

A belga bank kamatlábleszállítása. Brüsszelből jelentik: A Nemzeti Bank a kamatlábat 4 és fél százalékra szállította le.

A Venedig in Wien — esőben. A Venedig in Wien nevű híres mulatóhely ellen csődöt nyitottak. Ez már másodizben történik meg ezzel az angol tőkével létesített mulatóparkkal. Néhány évvel ezelőt, amikor Steiner Gábor tulajdona volt, szintén esőbe jutott.

Nagyvárad milliós kölcsöne. Nagyváradról jelentik: Rimler Károly polgármester a város milliós kölcsöne ügyében értekezletre hívta össze a nagyvárad takarékpénztárak vezetőit. Az értekezlet elhatározta, hogy az egy millió kölcsönösszeget a nagyvárad takarékpénztárak fogják szolgáltatni, amelyekre a közpénzek elhelyezése is bízva van. A kölcsönt egynegyed százalékkal az Osztrák-Magyar Bank kamatlábatán felül folyósítják.

Felolós szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 26. A szilárd külföldi árjegyzések hatása alatt s mivel a nemzetközi pénzpiac helyzete megkönnyebbült, az előtözsde irányzata szilárd volt, de csak Alpesi részvényekben mutatkozott élénkebb forgalom. A déli tőzsde nyugolt irányzattal nyílt meg, de később gyengült a piac magatartása, noha a czár ellen elkövetett merényletről szóló hír valótlannak bizonyult. Berlin szilárd irányzatot jelentett.

1 óra 30 perczkor: Osztrák hitel 639.25, Magyar hitel 836, Anglobank 323.50, Bankverein 538, Osztrák földhitelintézet 1283, Laenderbank 538, Unionbank 617.50, Államvasut 728.50, Déli vasut 108.75, Dunagőzhajózási 1130, Alpesi 822.25, Prágai vasmű 2748, Rimamurányi 695, Török sorsjegy 237, Skoda 673.50, Dohányrészvény 316.

Bécs, október 26. (Magyar értékek zárata), 4 száza léko arany-járadék 110.70 Tiszai és szegedi kölcson sorsjegy —, Magyar hitelbank részvény 836.25, Magyar leszámítoló és váltó részvény 567.—, Rimamurányi 696.25, magyarrezukoripar 3225.—, Adria hajózási részvénytársaság 549.—, Magyar koronajáradék 90.65, 4 százalékos magyar földterem. kötvény 31.—, Magy. nyere-m. kölc. sorsjegy —, Kassa-Oderbergi Vasutrsz. —, Magyar jelzálogbank 477.—, Magy. kereskedelmi bank —.

Bécs, október 26. (Osztrák értékek zárata), 4.2 százalékos papír-járadék 91.45, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.25, 1860-as sorsjegy 15 1/2.—, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 323.90, Bécsi Bankverein 536.75 Osztrák-magyar bank —, Déli vasut 108.—, Dunagőzhajózási r.-t. 1125.—, Dohány részv. 316.—, Cs. k. arany (vert) 11.40, Német bankv. 117.80, Osztr. Lloyd 570.—, 4.2 száz. ezüst jár. 91.40 94.40, Osztr. koronajáradék 91.40, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 638.10, Union-Band 616.50 Osztrák Landerbank 53 40, Osztrák magyar államvasu 7 9.—, Elbevölgyi vasut —, Alpesi részvény 822.—, 20 frankos 19.22, Londoni váltóár 241.35, Lipótkohó 600.50 Török sorsjegy 236.50.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 26. (Értéktőzsde.) A mai tőzsden. melynek szilárd alapirányzata kedvező honi vasipari jelentésekre és a pénzpiac folytatolagos csökkenésére támaszkodott, az érdeklődés homlokterében bányáértékek állottak, amelyekben Aumetz-Friede részvények favorizálása mellett

élénk forgalom fejlődött ki. A többi értékek közül villamossági értékek, orosz értékek, valamint a Kanada- és Santung-vasut részvényei nagyobb figyelemben részesültek. Az ottavai bányák javulása is folytatódott. Osztrák értékek közül hitelrészvények fél százalékot vesztek. Az utolsó üzletórában a hangulatot kissé csöndesebb forgalom mellett átmenetileg a külföldi piacokról érkezett gyöngébb irányzatjelentések is kedvezőtlenül befolyásolták, a zárlat azonban ismét tulajdonrészt szilárd irányzatú volt. A készáruipiac ipari értékei gyöngébbek voltak. Napi pénz 3 százalék és alább, ultimópenz 5 és egyneved százaléka, magánkamatláb 4 és fél százalék.

Berlin, október 26. Zárlat. (Saját tudósítónk) Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék — 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.90 osztrák hitelrészvény 200.40 Déli vasut 1950 orosz bankjegyek 216.70, 4 százalékos új orosz kölcson —, Discontó Commandit 185.60, Dinamitruszt 179.10, Harpeni 177.40 Unifikált török járadék 89.25, 4.2 százalékos ezüst jár 91.20, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.80, Magyar koronajáradék 90.40, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 84.50, Olasz járadék —, Ált. villamossági Edison 206.—, Gelsenkircheni 183.10, Laurakohó 163.70

Frankfurt, október 26. Zárlat. 4.20/c papírjáradék —, 4 száz-os osztr. ar-jár. 97.80 Magy. ar-jár. 92.80 Osztr. hitelint. részv. 200.10 Osztrák-magyar államvasut 155.25 Északnyugati vasut —, Bustlehi radi vasut —, Londoni váltóár 204.55, Bécsi Bankverein 135.—, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcson 75.25, 4.2 százalékos ezüstjáradék 94.45, Osztrák koronajáradék 91.25, Magyar koronajáradék 90.60 Osztrák-magyar bank 142.50, Déli vasut részvény 19.75 Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 84.66, Párisi váltóár 813.50, Union bankrészv. —

Hamburg, október 26. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst járadék 94.—, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 19.70 4 százalékos aranyjáradék 97.50, Osztrák hitelrészvény 200.50 Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 100.80, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.90

Páris, október 26. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 94.82, Osztr. aranyjáradék 98.50 Magyar arany járadék 95.80, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 511.—3/4, 5 százalékos Olasz járadék 101.—, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 278.—, 5 százalékos marokkói járadék 529.—, 4 százalékos 1890. román kölc. 91.80, 4 százalékos amort. románjár. 1905. 92.50, 5 százalékos orosz járadék 106.25 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 102.—, 4 százalékos spanyol jár. 93.20 4 százalékos unifikált török jár. 89.20 Török sorsjegy

200.— Török dohányrészvény 340.—, Osztrák földhitelintézet —, Osztrák Landerbank 578.—, Magyarjozslóbank —, Banque de Paris 17.54, Banque Ottomane 681.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridionalvasut 589.—, Hartman gépgyár —, Rio Tinto —, Suererie d'Egypte 74.—, Tula —, Urlikányi köcsön —, Chartered 38.75, De Beers 478.—, East Rand —, Jagersfonten 195.50, Trans. Land Comp. 44.—, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.62, Váltó német piacokra (rövid) 122.87, Váltó Bécsre (rövid) 104.25, Váltó Belgiumra (rövid) 1/2, Olasz arany-váltó rövid 1/8, Váltó Svájcra (rövid) 7/16, Csekk Londonra 251.60, Magánkamatláb 3.50

Üzleti tudósítások.

Budapesti szeszjegyzés.

Table with columns: Milyen időre, Nyers, Finomított. Rows include Azonnali és decemberig terjedő szállításra, Október-májusra, Október-augusztusra, Irányzat: Megállapodott; Bécs emelkedett 1 és fél koronával.

Buzakorpa.

Table with columns: Finom korpa, Durva korpa. Rows include azonnali szállításra, 1911. okt.-decz-re.

Zsiradékok.

Table with columns: Disznózsír, Szalonna. Rows include budapesti, vidéki, Városi 4 drbos, 3.

Kőbányai sertésvásár.

Október 26. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (pár-onként 320 kilogrammon felüli súlyban) 150—152 fillér. Fialat közép (pár-onként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 158—160 fillér. Közép (pár-onként 240—280 kgr.) 166—174 fillérig. Sertéslétszám: 1911. évi október hó 24. napján volt készlet 29415 drb., — 1911. október 25-én felhajtott 67 drb., — 1911. október 25-én elszállított 346 drb., — 1911. október 26. napjára maradt készletben 29136 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Budapesti értéktőzsde

Main financial table with columns: Mai záró ár-folyam, Pénz, Ár, Osztr. az utolsó üzlet-óra, Részv. nyek száma, Beszám. részv.-kint, Mai záró ár-folyam, Pénz, Ár, Osztr. az utolsó üzlet-óra, Részv. nyek száma, Beszám. részv.-kint. Rows include Államrészvények, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gözmalomok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, Kereskedési vállalatok.

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbazár igazgatóságától.) Október 26. Előző napi eladatlan maradvány 928 drb sertés, 175 drb süldő. Mai felhajtás 960 drb sertés, 277 drb süldő, 1 drb malacz, összesen 1888 drb sertés, 452 drb süldő, 1 drb malacz. Eladatott 1150 drb sertés, 253 drb süldő, 1 drb malacz. Mai maradvány 738 drb sertés, 199 drb süldő.

Árjegyzés. Zsirsértés. I. rendű 350 klg. felül ételsúlyvonással 152—156 fillér. Öreg silány ételsúlyvonással 144 fillér. Fialat nehéz 300 klg. ételsúlyvonással 154—164 fillér. Fialat közep 220—300 klg.-ig ételsúlyvonással 157—174 fillér. Fialat könnyű 220 klg.-ig ételsúlyvonással 162—176 fillér. Husserítés nehéz 300 klg. felül ételsúlyvonással 144—160 fillér. Husserítés könnyű 140—300 klg.-ig ételsúlyban 100 fillér, ételsúlyvonással 162—170 fillér. Süldő belföldi ételsúlyban 90—120 fillér. A vásár iránzata változó. Az árak hanyatlottak.

Budapesti vágómarhavasár.

Október 26. Vágómarhák. Felhajtott magyar bika 215 drb, magyar ökör 913 drb, magyar tehén 297 drb, magyar bivaly 88 drb. Horvát ökör 95 drb, tehén 65, növendékmárha 28 drb. Póthajtásra bejelentve 182 drb. Összesen 1978 drb vágómarha. Ezenkívül 178 drb a hét folyamán a vesztégyáron. Árjegyzések: métermázsánként, elősúlyban, levonás nélkül, vágómarhákért; Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 88—102 koronáig, középminőségű 78—86 koronáig, silány minőségű 62—76 koronáig. Magyar paraszmarha, jobb minőségű 76—84 koronáig, silány minőségű 6—74 koronáig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 92—104 K-ig, kivételesen 108 K-ig, középminőségű 80—90 K-ig, silányabb minőségű 64—78 koronáig. Boszniai ökör jobb minőségű 80—88 koronáig, gyengébb minőségű 72—78 koronáig. Bika jobb minőségű 80—96 koronáig, silányabb minőségű 62—78 koronáig, bivaly 58—70 koronáig, kivételesen 72 koronáig. Magyar tehén 50—80 koronáig, kivételesen 89 koronáig. Tarka tehén 52—92 koronáig, kivételesen 100—160 koronáig, kicsontozni való marha 46—56 koronáig, növendékmárha 64—80 koronáig, kivételesen 85 koronáig. Mind 100 kilónként elősúlyban.

Bécsi szurómarhavasár.

Október 26. A mai vásárra felhóvtak: 4383 drb borjut, 7362 drb élő sertést, 2968 levágott sertést, 476 drb levágott juhot, 58 drb bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borju 100—131 fillér; elsőrendű 134—154 fillér; legeleje 156—169 fillér, élő husserítés 86—120 fillér; levágott husserítés 110—150 fillér, levágott hizott sertés 136—152 fillér, könnyű sertés 150—152 fillér; elsőrendű süldő 110—150 fillér; levágott juh 98—128 fillér; bárány 14—48 K páronként.

VIZÁLLÁS.

okt. 25. okt. 26.		okt. 25. okt. 26.	
m é t e r		m é t e r	
Inn	Schörding 0.55 0.50	fiava	M.-Sziget 0.12 0.22
Duna	Passau 1.30 1.23		Tekchaza 0.22 0.10
	Linz 1.22 1.30		V.-Nemény 0.95 0.98
	Bécs 1.19 1.25		Tokaj 0.66 0.74
	Pozsony 0.38 0.86		Tiszafüred 0.78 0.80
	Komárom 1.56 1.46		Szolnok 0.89 0.96
	Budapest 1.06 0.95		Csongrád 1.39 1.44
	Paks 0.87 0.28		Szeged 0.80 0.82
	Mohács 1.24 1.15		T.-Becse 0.44 0.50
	Gombos 2.— 2.—		Titel 1.18 1.13
	Ujvidék 1.43 1.34	Óndozs	Hoór 1.20 1.22
	Pancsova 0.86 0.75	Tapoly	Hárfa 0.10 0.28
	Orsova 0.30 0.36	Bodrog	Ladunósa 1.22 1.18
Horva	Horvátiak 0.04 0.34	Sajo	Zsolca 0.09 0.58
Vág	Zaluzs 0.12 0.65	Sajó	H.-Németi 0.32 0.36
	Trencsén 0.36 0.38	Berettyó	Margitta 0.39 0.46
	Szered 0.58 0.56	Körbe	Csucsá 0.— 0.—
Rába	Szt.-Gottbárd 0.61 0.02		N.-Várud 0.45 0.46
	Sárvár 1.56 1.45		Belenyos 0.15 0.08
	Győr 1.42 2.35		Tenke 0.26 0.24
Óráva	Varasd 0.58 0.67		Guraboncs 0.33 0.46
	Bárcs 0.— 0.01		Borosjenő 0.72 0.62
	Eszék 0.96 0.36		Békés 0.40 0.50
Mura	M.-Szerdah 0.44 0.—	Berec	Gyoma 0.62 0.50
Száva	Zágráb 0.— 0.56		Gy.-Fehérvár 0.12 0.10
	Sziszek 9.13 0.56		Branyicska 0.20 1.20
	Mitrovicza 1.87 2.85		Arad 0.33 0.28
Szamos	Deés 0.61 0.56		Makó 0.33 0.35
	Szatmár 0.30 0.25	Temes	Lugos 0.35 0.35
	Kroczna N.-Majtény 0.30 0.30		K.-Kostály 0.16 0.18
Latorczna	Munkács 0.08 0.04	Bécs	Kiszető 0.42 0.42
Laborez	Homonna 0.— 0.01		Temesvár 0.80 0.86
Veg	Perecseny 0.— 0.—		Becsikerei 1.21 1.31

Kivonat a hivatalos lapból

Kinevezések. Bosznia és Hercegovina ügyének vezetésével megbízott közös pénzügyminiszter David Miksa tuzlai és Katz Vilmos mostari mérnököket főmérnökökké;

Bosznia és Hercegovina országos kormányának főnöke Pafaelovics Zely effendi sarajevói és Berberovics Sulejman gackói adóhivatali adjunktusokat adótárnokokká nevezte ki.

Athelyezés. Az aradi kir. törvényszék elnöke Ecsery Pál orosházi kir. járásbírói hivatalát saját kérelmére az aradi kir. járásbíróshoz helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kisk. Bock Ferenc ujepesti lakos Godára, kiskoru Ungár Sándor budapesti lakos Magyarra, kiskoru Kohn Ernő szenttamási lakos Kálosra, kiskoru Bogyes Agnes és Mihály, valamint kiskoru Bögyös Imre nagykerékati lakosok Ösire, Wolf Bernát kiskörösi lakos Farkasra, Góra János homokmégyi lakos Horváttra, Belakovics József kismartoni lakos Berényire, kiskoru Klein Lajos Kelenre, kiskoru Rosenblith Ignác nagyváradlakos Rónára, Milkovics József kismartoni lakos Marosira, kiskoru Rosenbergné Mária, Pál, Vilda és Alice budapesti lakosok Rangosra, kiskoru Lichtenstern Ernő bu-

dapesti lakos Lászlóra, Neumayer Adolf budapesti lakos saját, valamint György, Miklós, László, Eugénia, Ida és Endre nevű kiskoru gyermekei családi nevének Nádásra kért átváltoztatását megengedte.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:
Hazánkban tegnap a Nagy-Alföld és Erdély délkeleti megyéinek kivételével általános volt az eső, mennyisége azonban alig haladta meg a 10 mm-t. A hőmérséklet lényegesen változott: maximuma 23 C. fok volt Orsován, minimuma pedig 4 C. fok Nagytagyoson.

Prognózis a következő huszonnégy órára:
Változóan felhős idő várható lényegesen hőváltozással és élvtve esővel.

Állomás	Légnyomás mm. 760	A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és erő	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmérséklet	
					max.	min.	max.	min.
A.-Szatmár	88.2	0.2	S	0	0	16	1	
Ungvár	86.1	1.5	NW	0	0	18	9	
Kismén	85.9	1.3	W	1	0	18	0	
Losonc	85.6	1.6	W	1	0	16	2	
Ogyalla	85.7	2.6	W	1	0	14	4	
Budapest	85.8	4.9	W	1	0	14	4	
Herény	85.8	2.8	W	1	0	17	2	
Keszthely	86.4	4.6	W	1	0	17	4	
Pécs	86.6	2.0	E	1	0	15	3	
Zágráb	84.7	9.2	N	1	0	20	8	
Fiume	85.6	4.2	N	1	0	14	3	
Szeged	86.1	0.5	—	0	0	21	1	
Temesvár	88.1	0.6	—	0	0	14	2	
Nagyvárad	87.1	2.2	S	1	0	15	0	
Kolozsvár	87.1	7.2	SE	0	0	19	0	
Nagyszombat	87.1	1.0	—	0	0	12	0	
Szatmár	87.1	3.4	N	1	0	10	4	
Eger	87.1	4.5	NE	1	0	14	3	
Arvaváralja	87.1	2.1	SE	1	0	15	0	
Sármánybánya	87.1	0.5	SE	1	0	18	0	
Komárom	87.1	3.0	W	1	0	17	1	
Magyar-Óvár	87.1	3.0	W	1	0	19	3	
Sopron	87.1	0.8	—	0	0	19	7	
Eszék	87.1	0.8	—	0	0	15	3	
Cirkvenca	87.1	2.8	S	0	0	14	2	
Debrecen	87.1	0.1	NW	1	0	21	1	
Kecskemét	87.1	0.9	SW	1	0	18	0	
Orosháza	87.1	4.9	W	2	0	22	1	
Arad	87.1	—	—	—	—	—	—	
Zombolya	87.1	—	—	—	—	—	—	
Versecz	87.1	—	—	—	—	—	—	
Orsova	87.1	—	—	—	—	—	—	

EGYETERTES

politikai napilap.
Kiadóhivatali igazgató: PAJON MÁTYÁS.

REJTÉLYES ÜGY.

— ANGOL REGÉNY. —
Irta: BILLY MARSH.

76

— De ha mégis meg fogja találni?
— Ha így fog történni, akkor annál több okom lesz, hogy minél messzebbre menjek.

Kezét a szívére szorította és sóhajtott. Fáradt arcára szomoró kifejezés borult, szemé lezáródott, arca sötétpiros lett, aztán megint sápadt. Homlokára verejték ült, ki amelyet lassan szárított zsebkendőjével.

— Meleged van? — kérdezte József bátya hátranézve huga után, aki megállt. Sarah tegadólág rázta fejét és karjába öltötte kezét. Nehezen lélegzett és keble erősen hullámozott.

— Menjünk az út szélére és üljünk le ott. — szólt József bátya.

— Még nem! — felelt Sarah.

És így még egy félórát haladtak tovább, aztán még egyszer hátranéztek és mivel most sem láttak senkit sem leültek egy padra, mely az út mellett volt. A nagy országúton, ahová aztán befordultak, utólréte őket egy paraszt, aki üres kosijával hajtott arra és ajánlkozott, hogy elviszi őket a legközelebbi városig.

Hálásan elfogadták az ajánlatot és félórát kocsi után elérték a várost. A legjobb vendéglő előtt leszálltak és a postakocsi után tudakozódtak. A válasz az volt, hogy későn jöttek, mert a kocsi már elment. Erre kocsi fogadtak, amely késő délután ért velük Truróba.

Az egész uton semmit sem láttak, ami a legesekélyebb gyanura adott volna okot. Senkisen figyelt rájuk. Az a néhány ember, kivel a falvakon áthaladtakban találkoztak, alig látszott velük törődni.

Öt óraker elérték a trurói postakocsi-állomást és az Exeterbe vivő kocsi felől tudakozódtak. Azt a választ kapták, hogy abba

az irányba egy óra múlva indul egyik-kocsi és reggel nyolcz óra felé a másik.

— Ugy-e, nem utazol ma este már tovább. — kérdezte József bátya kéré hangon.

— Nemde, vársz gyermekem és kipiheged magam nálad reggelig?

— Jobb lesz, bátyám, ha megyek, míg elhatározásom friss, — volt a szomorú felelet.

— De hisz olyan sápadt, fáradt és gyöngye vagy!

— Sokasem leszek erősebb, mint most. Ne rabolj meg bátorságomtól, feladatomban így is elég nehéz.

József bátya sóhajtott és nem szólt többé. Előre ment az utcán, aztán befordulva egy mellékutczán haza érték.

A boltban vigan gyalult a segéd, ugyan-ny, mint mikor Sarah először látta Truróba érkezésekor az ablakon keresztül. Jó hírei voltak ura számára, mert megrendelések érkeztek. József bátya csak félfüllel hallgatott oda és szokásától nagyon is elütően szomorú arccal sietett a hátsó kis szoba felé.

— Ha nem volna boltom és nem érkeznének megrendelések, tovább kísérhetnélek, Sarah. — szólt, mikor egyedül maradt hügával. — Hej, bizony ennek az utnak csak az eleje volt kellemes. Új le és pihend ki magad, leányom. Belenyugszom mindenbe, ha már ugy kell lenni, de előbb adok egy esése teát.

Az asztalra tette a teás edényt, aztán elhagyta a szobát és pár perc múlva egy kosárral tért vissza. Mikor a postakocsiállomás hordárja eljött a podgyászért nem adta oda neki a kosarat is, hanem maga mellé tette.

A zenélő óra még mindig ott esüggött az oldalán a szíjjon. Mintán egy esése teát beöntött, kivette az órát a tokból és maga mellé tette az asztalra. Szeme nyugtalanul kereste ezalatt Sarah tekintetét, aztán halk nyugtalan hangon szólt:

— Nem hallgatnád még meg Mozart bucsudalát? Talán nagyon soká tart, Sarah, míg megint halod játszani. A bucsudalt mielőtt elhagysz, ugy-e, leányom?

Ugyanazt a dalt játszatta az órával, mit Sarah azon az estén hallott, mikor Somersetshireből jövet belépett a szobába.

Mennyi mély fájdalom szólt most abból az egyszerű hangból! Az elmúlt időknek mennyi szomorú emléke szólt a szívébe e rövid dallam alatt. Sarah nem merete szemét az öreg emberre emelni. Elárulta volna, hogy arra a napra gondol, mikor ez a remekmű, melyet oly nagyra becsült az, melyet most hallgattak s melyet József bátya haldokló gyermeke ágyánál játszattott. Az óra miután egyszer eljátszotta a dallamot, újra rákezdedt, de néhány ütem után mind lassabban követték egymást a hangok, a dallam mind komolyabb lett. Már alig hallatszott néhány hang, s ezek is csak hosszú szünetek után követték egymást, végül egészen elhaltak.

Az óra lejárt, Mozart bucsudala elhallgatott, mint a haldokló szava.

Az öreg összeresztent, ijedten nézett Sarahra és gyorsan rádobta a takarót a zenélő órára, mintha nem akarná többé látni.

Megindultan suttogta:

— Így nemult el a zene akkor is, mikor kis fiam meghalt. Ne menj, Sarah! Gondold meg még egyszer és maradj nálam.

— Nincs más hátra, el kell, hogy hagyjalak. — felelt Sarah. — Ugy-e, nem tartasz hálátlanoknak? Vigasztalj egy kicsit.

József bátya némán szorította meg kezét és megcsókolta mindkét arcát.

— Aggdom érted, Sarah. — szólt. — Nagyon félek, hogy nem fog a javadra szolgálni, ha most elhagysz.

— Nem tehetek egyebet. — ismételte Sarah szomorúan. — el kell, hogy hagyjalak.

— Akkor ideje lesz, hogy bucsut vegyünk.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1911. október 27-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

A szerelem gyermeke.

Színmű 4 felvonásban. Irtá: Bataille Henry. Fordította: Abányi Emil. Személyek:

Rantz, Államtitkár Gál
Nelly Rantz Váradi A.
Lina Oriand C. Alszeghy I.
Maurice Odry
Aline D. Ligeti J.
Raymond Horváth
L. redan Haidu
Myrtille Vizvári M.
Dédé Rajnai
Nathalie K. Demjén M.

Kezdeté 1/8 órakor

WIGSZÍNHÁZ

Taifun.

Színmű 4 felvonásban. Irtá: Lengyel Menyhért. Személyek:

Tokeramo Herédi
Josihikawa Vendrey
Kobajasi Szerényi
Hiomaci Karóti
Y. Omaji Sarkadi
Jokomo Kemény
Dzsumara Bárdi
Amamari Zsoldos
Mijase Győző
Hona G. Kertész E.
Hempel Teri Gázi M.
Bruck Tapoczai
Lindner Góth
Törvényszéki elnök Fenyvesi
Ugrósz Stella
Védő Balassa
Tolmács Szatmári
Esküdt Tanay
Teremőr Kasay

Kezdeté 1/8 órakor

MAGYAR SZÍNHÁZ

A princoz.

Vígjáték 3 felvonásban. Irtá: Misch Robert. Személyek:

Geldern Adá Haraszti M.
Geldern Szerafin T. Forrai K.
Fröhlich Otmár Kertész
Károly Egon hg. Z. Molnár
Stiehlrid Tarnai
Nagy herceg Sebastyén
Raudov Dobi
Szobalcsány Váradi E.
Inas Karády
Komornyik Gere
Masszór Palotai

Kezdeté 1/8 órakor

Színház

Szép Heléna.

Operette 3 felvonásban. Zenéjét szerezte: Ollenbach. Személyek:

Heléna Gyöngyi J.
Páris Szöllősi R.
Menelaus Szabolcs
Chalchas Szeregi
Agamemvon Fekete
Achilles Kellér
Ajax Szalay

Kezdeté 1/8 órakor

URÁNIA SZÍNHÁZ

A fehér ember utja.

Irtá: Dr. Gáspár Ferenc. Kezdeté 1/8 órakor

OMNIA

A főváros legnagyobb és legdiszibb mozgóképpalotja. Bőjárati József-körút 31. sz. Telefon 120-40

A eszéledény. (Dráma, Misting-nette k. a. a főszerében) — Nick Winter és a tolvaj nevelő. (Kómikus.) — Kinematokor. (Waldsee-ből Potsdam-ban) és a teljesen új felhúzó műsor. Kezdeté délután 5 órakor, vasárnap 4 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ

Az álarczos bál.

Dalmű 5 felv. Zenéjét szerzte: Verdi. Szövegét olaszból fordította Böhm Gusztáv. Személyek:

Richard gr. Lunardi Giovanni
René Semere
Amália Sebeők S. a.
Odry Váradi M.
Ulrika Sándor E.
Oskar Kornai R.
Sámuel Kárpát
Tom Hagedűs
Silvano Kertész Ö.
Főbíró

Kezdeté 7 órakor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ

A kis gróf.

Operett 3 felvonásban. Irtá: Martos Ferenc. Zenéjét szerzte: dr. Rényi Aladár. Személyek:

Azárdi Guidó gróf Szirmai
László, ha Krály
Howard Dorothy Lonay A.
Rozsi Fedák S.
Csibrák Gerő I.
Zapolya, igazgató Ráthay
Kállal, önkéntes Simai
Rozgonyi, riportér Balázs
Schwarz, bankhiv. Dévényi
Itató, színész Németh
Egressi, színész Latabár

Kezdeté 1/8 órakor

VARSZÍNHÁZ

Nincs előadás.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Színház-utca 1-3. Telefon 63-39.

Károly Ferencz József főherceg és Zita parmai hercegnő esküvője (eredeti helyszíni felvételek). A cowboy (humoroszk). Öreg emberek (dráma). A tengerpart titkai (játék). Makrancos hölgy (Shakespeare vígjáték). Amerikai sportok (eredeti felvételek). Sikerköltés (komédia). Mörög (erkölcsrajz). Legközelebbi műsorváltozás hétfőn, 1. hó 30-án. Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/8 órakor, vasár- és ünnepnapokon 4 órakor kezdődik

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22.

Ma este 8 órakor az októberi favorit-műsor bucsuja.

Móricz Zsigmond új darabja Dufla pofon (A paraszt nászéjszakája). Játsszák: Szalontay Ferike, Kabók, Barsony és Tihanyi. — Zerkowicz Béla sláger operettje: A kék róka. A newyorki betörők. The Hamamura Family, Reuter Brothers, Tutista és Pittaner. The Prince of Wales Co. Lise Ripert. La szorenata Az alvajáró.

Azonkívül új darabok, új szövegek, új szcenizált dalok és az összes októberi attrakciók. A télikerben Royal-Cabaret belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vize és zenekara. Bal-mabile. Keringő verseny. Tánc hajnalig. A legvilágosabb budapesti hely.

Vasárnap, október 29-én d. u. 3/4 órakor mérsékelt helyaru nagy családi előadás, színré kerül: A kék róka operett és az egész októberi favori műsor.

Fővárosi Orfeum

VI. Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Iratársaság.

22 műsorszám!!

A főattrakciók:
LOLA and OTTO TATE
GEORG NEUMÜLLER
KARTELLI
CARDOSH

Az előadás kezdete 8 órakor.

Jegyelővétel: 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál. A télikerben reggel 6 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez. Telefon 93-36.

Deli Café Restaurant Corsó

Délután Quartett zene

Előrangú Esti cigányzene
Színház után friss vacsora
4 korona Souper

Polgári árak!

Separák kisebb és nagyobb bál helyiségek, házonkívüli megrendeléseket, úgy mint eddig, a legpontosabban eszközöltetnek.

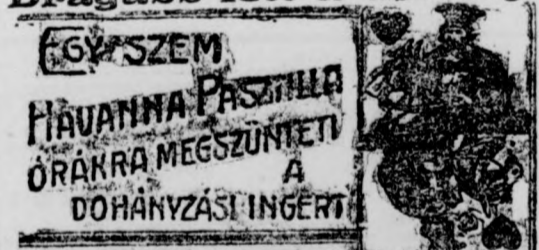
Deli

ROYAL-CABARET

A Royal-Orfeum épületében VII. Erzsébet-körút 31. sz.)

Budapest legkedveltebb szórakozó helye. Minden éjjel 12 órakor nagy cabaret-előadás. 41 új tánc- és énekattrakció. Felépnek: Mizie Werner, Claire Martens, Várady Margit, Lise Ripert, Weksa-Duo, Serlegi Franciska, Pelessényi Vali, La Soora, Steffy Lys, La belle Caiffa, Louise Delliense, Prince of Wales Comp., Gilda Vincenzo, Krasznay Lily, Váradi Aranka, Elekny Ann, Pally Tusi, Kelemen Böske, Margot, Fodor Vilma, Elise Weltner, Die 4 Domaweiberin, Major Mariska, Széchy Etta, Mona Welton, Ada Alstrup, Chitta Dolores, Oly Derby, Szabó Margit, Piko Jolan stb. stb. — Belépődíj éjféltől 1 óráig 1 korona; 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vize zenekara hajnalig muzsikál. Bal-mabile. Keringő verseny. Uj nórak. Uj táncok.

Drágább lett a dohány!

CSAK A VÖRS KIRÁLYVAL FÉLLETŐ VÉDJEGYVEL A VALÓDI VÉDJEGY I doboz ára 40 fillér.

Kapható Török József gyógytárban Király-utca 12. Lux Mihálynál Múzeum-körút 7. Detsinyi Károlynál Fürdő-utca 10. Norndá Nándornál Kosuth Lajos-utca 7. és minden gyógy-szertárban, drogeriában és jobb czukorkáuzletben. — Viszont-eladóknak árkezevény.

Főbizományos: IFJ. WEISZ és TSA I., Fehérvári-út 11. Telefon 192-57

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31 110-22 : TELEFON : 110-22

Minden este 8 órakor az októberi favorit-műsor bucsuja

Móricz Zsigmond új darabja: **Dufla pofon** (A paraszt nászéjszakája)

Zerkowicz Béla sláger operettje: **A KÉK RÓKA**

A New-yorki betörők. — The Hamamura Family. — Reuter Brothers. — Prince of Wales Comp. — Tutista és Pittaner. — Lise Ripert, stb. — Azonkívül új darabok, új szövegek, új szcenizált dalok és az összes októberi attrakciók. A télikerben Royal-cabaret, belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vize és zenekara hajnalig muzsikál. Bal-mabile. Keringő verseny.

Vasárnap október 29-én délután 3/4 órakor mérsékelt helyaru nagy családi előadás, színré kerül: A kék róka operett és az egész októberi favorit műsor.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Révay-utca 18. szám. Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor. Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 órakor.

MA ÉS MINDENNAP Der „Tugendwächter“ J. ARMIN-tól.

A KONKURENSEK

SATYR-tól

Továbbá: Princez Luiza, Szőke Szakál, Rott Sándor, Trebitsch, Ricza Giza, Gerő József, Springer.

CASINO DE PARIS 12 ÓRÁKOR.

Jegyek elővételben kaphatók: Folies Caprice Révay-utca 18. d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig, Hirsch nagytervezde Andrassy-ut 19. és Sopronyi nagytervezdeben Rákóczi-ut 1. 12 óra után az 1-ső emeleti „Casino de Parisban” teljesen új műsor a világ legelső tánc-attrakciók felülvétel.

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap. 11 órakor: Kezdeté 1/8 órakor Slager!

Újdonság: Operette 1-felvon. Armin József bohózata után irta és zenéjét összeállította Dybró.

Náci Lebovits végakarata

Bohózat. Irták: Glinger és Taussig.

STEINHARDT és HUNYADI új kupaikkal és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon délutáni előadások. Kezdeté 1/4-ór.

A remek télikerben reggel 5 óráig cigányzene, cabaret, tánc. — Belépődíj nélkül.

Jegyek: d. e. 10-1-ig, d. u. 3-6-ig a mulatóban és egész nap a Hirsch-féle nagytervezdeben Andrassy-ut 19 és a Hungária-túró pánztáránál válthatók.

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5. (Főpostával szemben)

SZÉN, KOKSZ nagyban és kicsinyben

SALAMON JAKAB és T^a cégénél Budapest,

V., Erzsébet-tér 5. szám.

TELEFONSZÁMOK: 73-99, 73-97, 73-98, 73-99. TELEFONSZÁMOK: 73-99, 73-97, 73-98, 73-99.

Október hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi Városi Színház	Uránia	Hangversenyek
28	Szombat	A szerelem gyermeke	A hercegisasszony	A jó barátok	Liliomfi	Sárga liliom	A kis gróf	Szép Heléna	Az orsz. színművészeti asszociáció előadása.
29	Vasárnap	A boszorkány	A rózsalovag	—	A nőgyök öröme	Az élet szava	Cigányserenoma	Molnár és gyermeke	d. u. Heinemann (L. Royal) este: Waldbauer-Kerpely (R) Royal

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és közbazár igazgatóságától.) Október 26. Előző napi eladatlan maradvány 928 drb sertés, 175 drb süldő. Mai felhajtás 960 drb sertés, 277 drb süldő, 1 drb malacz, összesen 1888 drb sertés, 452 drb süldő, 1 drb malacz. Eladatott 1150 drb sertés, 253 drb süldő, 1 drb malacz. Mai maradvány 738 drb sertés, 199 drb süldő.

Árjegyzés. Zsirsértés. I. rendű 350 klg. felül ételsúlyvonással 152—156 fillér. Öreg silány ételsúlyvonással 144 fillér. Fialat nehéz 300 klg. ételsúlyvonással 154—164 fillér. Fialat közep 220—300 klg. ételsúlyvonással 157—174 fillér. Fialat könnyű 220 klg. ételsúlyvonással 162—176 fillér. Husserítés nehéz 300 klg. felül ételsúlyvonással 144—160 fillér. Husserítés könnyű 140—300 klg. ételsúlyban 100 fillér. ételsúlyvonással 162—170 fillér. Süldő belföldi ételsúlyban 90—120 fillér. A vásár iránzata változó. Az árak hanyatlottak.

Budapesti vágómarhavasár.

Október 26. Vágómarhák. Felhajtott magyar bika 215 drb, magyar ökör 913 drb, magyar tehén 297 drb, magyar bivaly 88 drb. Horvát ökör 95 drb, tehén 65, növendékmárha 28 drb. Póthajtásra bejelentve 182 drb. Összesen 1978 drb vágómarha. Ezenkívül 178 drb a hét folyamán a vesztégyáron. Árjegyzések: métermázsánként, elősúlyban, levonás nélkül, vágómarhákért; Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 88—102 koronáig, középminőségű 78—86 koronáig, silány minőségű 62—76 koronáig. Magyar paraszmarha, jobb minőségű 76—84 koronáig, silány minőségű 6—74 koronáig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 92—104 K-ig, kivételesen 108 K-ig, középminőségű 80—90 K-ig, silányabb minőségű 64—78 koronáig. Boszniai ökör jobb minőségű 80—88 koronáig, gyengébb minőségű 72—78 koronáig. Bika jobb minőségű 80—96 koronáig, silányabb minőségű 62—78 koronáig, bivaly 58—70 koronáig, kivételesen 72 koronáig. Magyar tehén 50—80 koronáig, kivételesen 89 koronáig. Tarka tehén 52—92 koronáig, kivételesen 100—160 koronáig, kicsontozni való marha 46—56 koronáig, növendékmárha 64—80 koronáig, kivételesen 85 koronáig. Mind 100 kilónként elősúlyban.

Bécsi szurómarhavasár.

Október 26. A mai vásárra felhóvtak: 4383 drb borjut, 7362 drb élő sertést, 2968 levágott sertést, 476 drb levágott juhot, 58 drb bárányt.

Eladási árak kilogrammonként: Levágott borju 100—131 fillér; elsőrendű 134—154 fillér; legeleje 156—169 fillér, élő husserítés 86—120 fillér; levágott husserítés 110—150 fillér, levágott hizott sertés 136—152 fillér, könnyű sertés 150—152 fillér; elsőrendű süldő 110—150 fillér; levágott juh 98—128 fillér; bárány 14—48 K páronként.

VIZÁLLÁS.

okt. 25. okt. 26.		okt. 25. okt. 26.	
m é t e r		m é t e r	
Inn	Schörding 0.55 0.50	Riava	M.-Sziget 0.12 0.22
Duna	Passau 1.30 1.23	Tekchaza 0.22 0.10	
	Linz 1.22 1.30	V.-Námény 0.95 0.98	
	Bécs 1.19 1.25	Tokaj 0.66 0.74	
	Pozsony 0.38 0.86	Tiszafüred 0.78 0.80	
	Komárom 1.56 1.46	Szolnok 0.89 0.96	
	Budapest 1.06 0.95	Csongrád 1.39 1.44	
	Paks 0.87 0.28	Szeged 0.80 0.82	
	Mohács 1.24 1.15	T.-Becse 0.44 0.50	
	Gombos 2.— 2.—	Titel 1.18 1.13	
	Ujvidék 1.43 1.34	Óndóv 1.20 1.22	
	Pancsova 0.86 0.75	Tapoly 1.10 0.98	
	Orsova 1.64 1.56	Bodrog 1.22 1.18	
Horva	Horvafalu 0.04 0.34	Sajo 0.09 0.58	
Vág	Zaluzs 0.12 0.65	Hernád 0.32 0.36	
	Trencsén 0.36 0.38	Bereftly 0.39 0.46	
	Szered 0.58 0.56	Körbe 0.— 0.—	
Rába	Szt.-Gottbárd 0.61 0.02	N.-Vár 0.45 0.46	
	Sárvár 1.56 1.45	Belenyos 0.15 0.08	
	Győr 1.42 2.35	Tenke 0.26 0.24	
Órava	Varasd 0.58 0.67	Guraboncs 0.32 0.46	
	Zákány 0.— 0.01	Borosjenő 0.72 0.62	
	Barcs 0.96 0.36	Békés 0.40 0.50	
	Eszék 0.44 0.—	Gyoma 0.62 0.50	
Mura	M.-Szerdah 0.— 0.56	Maros Gy.-Fehérvár 0.12 0.10	
Száva	Zágráb 0.13 0.56	Branyicska 0.20 1.20	
	Sziszek 1.87 2.85	Arad 0.83 0.28	
	Mitrovicza 0.81 0.56	Makó 0.35 0.35	
Szamos	Deés 0.30 0.25	Lugos 0.16 0.18	
	Szatmár 0.08 0.04	K.-Kostály 0.42 0.42	
	Kroczna N.-Majtény 0.— 0.01	Temesvár 0.80 0.86	
Latorczna	Munkács 0.— 0.—	Bécskerek 1.21 1.31	
Laborez	Homonna 0.— 0.—		
Veg	Perecseny 0.— 0.—		

Kivonat a hivatalos lapból

Kinevezések. Bosznia és Hercegovina ügyének vezetésével megbízott közös pénzügyminiszter David Miksa tuzlai és Katz Vilmos mostari mérnököket főmérnökökké;

Bosznia és Hercegovina országos kormányának főnöke Pafaelovics Zely effendi sarajevói és Berberovics Sulejman gackói adóhivatali adjunktusokat adótárnokokká nevezte ki.

Athelyezés. Az aradi kir. törvényszék elnöke Ecsery Pál orosházi kir. járásbírói hivatalát saját kérelmére az aradi kir. járásbíróshoz helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kisk. Bock Ferenc újpesti lakos Godára, kiskoru Ungár Sándor budapesti lakos Magyarra, kiskoru Kohn Ernő szenttamási lakos Kálosra, kiskoru Bogyes Agnes és Mihály, valamint kiskoru Bögyös Imre nagykerékati lakosok Ösire, Wolf Bernát kiskörösi lakos Farkasra, Góra János homokmégyi lakos Horváttra, Belákovics József kismartoni lakos Berényire, kiskoru Klein Lajos Kelenre, kiskoru Rosenblith Ignác nagyváradlakos Rónára, Milkovics József kismartoni lakos Marosira, kiskoru Rosenbergné Mária, Pál, Vilda és Alice budapesti lakosok Rangosra, kiskoru Lichtenstern Ernő bu-

dapesti lakos Lászlóra, Neumayer Adolf budapesti lakos saját, valamint György, Miklós, László, Eugénia, Ida és Endre nevű kiskoru gyermekei családi nevének Nádásra kért átváltoztatását megengedte.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:
Hazánkban tegnap a Nagy-Alföld és Erdély délkeleti megyéinek kivételével általános volt az eső, mennyisége azonban alig haladta meg a 10 mm-t. A hőmérséklet lényegesen változott: maximuma 23 C. fok volt Orsován, minimuma pedig 4 C. fok Nagytagyoson.

Prognózis a következő huszonnégy órára:
Változóan felhős idő várható lényegesen hőváltozással és élvtve esővel.

Állomás	Légnyomás mm. 760 +	A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és erő	Felhőzet	Hőmérséklet	
					max.	min.
A.-Szatmár	88.2	0.2	S	0	16	1
Ungvár	66.1	1.5	NW	0	18	0
Kismén	—	—	—	—	—	—
Losoncz	65.9	1.3	W	1	18	0
Ogyalla	65.6	1.6	—	—	15	2
Budapest	65.7	2.6	W	1	16	2
Héreny	65.8	4.9	W	1	14	4
Keszthely	65.8	2.8	—	—	17	2
Pécs	66.4	4.6	—	—	17	4
Zágráb	66.6	2.0	E	1	15	3
Fiume	64.7	9.2	—	—	20	8
Szeged	65.6	4.2	N	1	14	3
Temesvár	66.1	0.5	—	—	21	1
Nagyvárad	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár	68.1	0.6	—	—	14	2
Nagyszombat	67.1	2.2	S	1	10	0
Szatmár	—	7.2	SE	0	19	0
Eger	—	1.0	—	—	12	0
Arvaváralja	—	2.4	N	1	10	4
Sármánybánya	—	4.5	NE	1	10	4
Komárom	—	2.1	—	—	15	0
Magyar-Óvár	—	0.5	SE	1	18	0
Sopron	—	3.0	W	1	17	1
Eszék	—	3.0	—	—	19	3
Cirkvenca	—	8.6	—	—	19	7
Debreczen	—	0.8	—	—	15	3
Kecskemét	—	—	—	—	—	—
Orosháza	—	2.8	S	0	14	2
Arad	—	0.1	NW	1	21	1
Zombolya	—	—	—	—	—	—
Versecz	—	0.9	SW	1	16	0
Orsova	—	4.9	W	2	22	1

EGYETERTES

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJON MÁTYÁS.

REJTÉLYES ÜGY.

— ANGOL REGÉNY. —
Irta: BILLY MARSH.

76

— De ha mégis meg fogja találni?
— Ha így fog történni, akkor annál több okom lesz, hogy minél messzebbre menjek.

Kezét a szívére szorította és sóhajtott. Fáradt arcára szomoró kifejezés borult, szemé lezáródott, arca sötétpiros lett, aztán megint sápadt. Homlokára verejték ült, ki amelyet lassan szárított zsebkendőjével.

— Meleged van? — kérdezte József bátya hátranézve huga után, aki megállt. Sarah tegadólág rázta fejét és karjába öltötte kezét. Nehezen lélegzett és keble erősen hullámozott.

— Menjünk az út szélére és üljünk le ott. — szölt József bátya.

— Még nem! — felelt Sarah.

És így még egy félórát haladtak tovább, aztán még egyszer hátranéztek és mivel most sem láttak senkit sem leültek egy padra, mely az út mellett volt. A nagy országúton, ahová aztán befordultak, utólréte őket egy paraszt, aki üres kosijával hajtott arra és ajánlkozott, hogy elviszi őket a legközelebbi városig.

Hálásan elfogadták az ajánlatot és félórát kocsi után elérték a várost. A legjobb vendéglő előtt leszálltak és a postakocsi után tudakozódtak. A válasz az volt, hogy későn jöttek, mert a kocsi már elment. Erre kocsi fogadtak, amely késő délután ért velük Truróba.

Az egész uton semmit sem láttak, ami a legesekélyebb gyanura adott volna okot. Senkisen figyelt rájuk. Az a néhány ember, kivel a falvakon áthaladtakban találkoztak, alig látszott velük törődni.

Öt óraker elérték a trurói postakocsi-állomást és az Exeterbe vivő kocsi felől tudakozódtak. Azt a választ kapták, hogy abba

az irányba egy óra múlva indul egyik-kocsi és reggel nyolcz óra felé a másik.

— Ugy-e, nem utazol ma este már tovább. — kérdezte József bátya kéré hangon.

— Nemde, vársz gyermekem és kipiheged magam nálad reggelig?

— Jobb lesz, bátyám, ha megyek, míg elhatározásom friss, — volt a szomorú felelet.

— De hisz olyan sápadt, fáradt és gyöngye vagy!

— Sokasem leszek erősebb, mint most. Ne rabolj meg bátorságomtól, feladatom így is elég nehéz.

József bátya sóhajtott és nem szölt többé. Előre ment az utcán, aztán befordulva egy mellékutczán haza értek.

A boltban vigan gyalult a segéd, ugyan-ny, mint mikor Sarah először látta Truróba érkezésekor az ablakon keresztül. Jó hírei voltak ura számára, mert megrendelések érkeztek. József bátya csak félfüllel hallgatott oda és szokásától nagyon is elütően szomorú arccal sietett a hátsó kis szoba felé.

— Ha nem volna boltom és nem érkeznének megrendelések, tovább kísérhetnélek, Sarah. — szölt, mikor egyedül maradt hügával. — Hej, bizony ennek az utnak csak az eleje volt kellemes. Új le és pihend ki magad, leányom. Belenyugszom mindenbe, ha már ugy kell lenni, de előbb adok egy esése teát.

Az asztalra tette a teás edényt, aztán elhagyta a szobát és pár perc múlva egy kosárral tért vissza. Mikor a postakocsiállomás hordárja eljött a podgyászért nem adta oda neki a kosarat is, hanem maga mellé tette.

A zenélő óra még mindig ott esüggött az oldalon a szíjjon. Mintán egy esése teát beöntött, kivette az órát a tokból és maga mellé tette az asztalra. Szeme nyugtalanul kereste ezalatt Sarah tekintetét, aztán halk nyugtalan hangon szölt:

— Nem hallgatnád még meg Mozart bucsudalát? Talán nagyon soká tart, Sarah, míg megint halod játszani. A bucsudalt mielőtt elhagysz, ugy-e, leányom?

Ugyanazt a dalt játszatta az órával, mit Sarah azon az estén hallott, mikor Somersetshireből jövet belépett a szobába.

Mennyi mély fájdalom szölt most abból az egyszerű hangból! Az elmúlt időknek mennyi szomorú emléke szölt a szívébe e rövid dallam alatt. Sarah nem merete szemét az öreg emberre emelni. Elárulta volna, hogy arra a napra gondol, mikor ez a remekmű, melyet oly nagyra becsült az, melyet most hallgattak s melyet József bátya haldokló gyermeke ágyánál játszattott. Az óra mintán egyszer eljátszotta a dallamot, újra rákezdedt, de néhány ütem után mind lassabban követték egymást a hangok, a dallam mind komolyabb lett. Már alig hallatszott néhány hang, s ezek is csak hosszú szünetek után követték egymást, végül egészen elhaltak.

Az óra lejárt, Mozart bucsudala elhallgatott, mint a haldokló szava.

Az öreg összeresztent, ijedten nézett Sarahra és gyorsan rádobta a takarót a zenélő órára, mintha nem akarná többé látni.

Megindultan suttogta:

— Így némult el a zene akkor is, mikor kis fiam meghalt. Ne menj, Sarah! Gondold meg még egyszer és maradj nálam.

— Nincs más bátra, el kell, hogy hagyjalak. — felelt Sarah. — Ugy-e, nem tartasz hálátlanoknak? Vigasztalj egy kicsit.

József bátya némán szorította meg kezét és megcsókolta mindkét arcát.

— Aggdom érted, Sarah. — szölt. — Nagyon félek, hogy nem fog a javadra szolgálni, ha most elhagysz.

— Nem tehetek egyebet. — ismételte Sarah szomorúan. — el kell, hogy hagyjalak.

— Akkor ideje lesz, hogy bucsut vegyünk.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1911. október 27-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

A szerelem gyermeke.

Színmű 4 felvonásban. Irtá: Bataille Henry. Fordította: Abányi Emil. Személyek:

Rantz, Államtitkár Gál
Nelly Rantz Váradi A.
Lina Oriand C. Alszeghy I.
Maurice Odry
Aline D. Ligeti J.
Raymond Horváth
L. redan Haidu
Myrtille Vizvári M.
Dédé Rajnai
Nathalie K. Demjén M.

Kezdeté 1/8 órakor

WIGSZÍNHÁZ

Taifun.

Színmű 4 felvonásban. Irtá: Lengyel Menyhért. Személyek:

Tokeramo Herédi
Josihikawa Vendrey
Kobajasi Szerényi
Hiomaci Karóti
Y. Omaji Sarkadi
Jokomo Kemény
Dzsumara Bárdi
Amamari Zsoldos
Mijase Győző
Hona G. Kertész E.
Hempel Teri Gázi M.
Bruck Tapoczai
Lindner Góth
Törvényszéki elnök Fenyvesi
Ugrósz Stella
Védő Balassa
Tolmács Szatmári
Esküdt Tanay
Teremőr Kasay

Kezdeté 1/8 órakor

MAGYAR SZÍNHÁZ

A princoz.

Vígjáték 3 felvonásban. Irtá: Misch Robert. Személyek:

Geldern Adá Haraszti M.
Geldern Szerafin T. Forrai K.
Fröhlich Otmár Kertész
Károly Egon hg. Z. Molnár
Stellierid Tarnai
Nagy herceg Sebastyén
Raudov Dobi
Szobalcsány Váradi E.
Inas Karády
Komornyik Gere
Mazzsör Palotai

Kezdeté 1/8 órakor

Színház

Szép Heléna.

Operette 3 felvonásban. Zenéjét szerezte: Ollenbach. Személyek:

Helena Győrfyi J.
Páris Szöllősi R.
Menelaus Szabolcs
Chalchas Szeregh
Agamemvon Fekete
Achilles Kellér
Ajax Szalay

Kezdeté 1/8 órakor

URÁNIA SZÍNHÁZ

A fehér ember utja.

Irtá: Dr. Gáspár Ferenc. Kezdeté 1/8 órakor

OMNIA

A főváros legnagyobb és legdiszibb mozgóképpalotja. Bőjárati József-körút 31. sz. Telefon 120-40

A eszéledény. (Dráma, Misting-nette k. a. a főszerében) — Nick Winter és a tolvaj nevelő. (Kómikus.) — Kinematokor. (Waldsee-ből Potsdam-ban) és a teljesen új felhelt műsor. Kezdeté délután 5 órakor, vasárnap 4 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ

Az álarczos bál.

Dalmű 5 felv. Zenéjét szerzte: Verdi. Szövegét olaszból fordította Böhm Gusztáv. Személyek:

Richard gr. Lunardi Giovanni
Renó Semere
Amália Sebeők S. a.
Odry Váradi M.
Ulrika Sándor E.
Oskar Kornai R.
Sámuel Kárpát
Tom Hagedűs
Silvano Kertész Ö.
Főbíró

Kezdeté 7 órakor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ

A kis gróf.

Operett 3 felvonásban. Irtá: Martos Ferenc. Zenéjét szerzte: dr. Rényi Aladár. Személyek:

Azárdi Guidó gróf Szirmai
László, ha Krály
Howard Dorothy Lonay A.
Rozsi Fedák S.
Csibrák Gerő I.
Zapolya, igazgató Ráthay
Kállai, önkéntes Simai
Rozgonyi, riporter Balázs
Schwarz, bankhiv. Dévényi
Itató, színész Németh
Egressi, színész Latabár

Kezdeté 1/8 órakor

VARSZÍNHÁZ

Nincs előadás.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Színház-utca 1-3. Telefon 63-39.

Károly Ferencz József főherceg és Zita parmai hercegnő esküvője

(eredeti helyszíni felvételek). A cowboy (humoroszk). Öreg emberek (dráma). A tengerpart titkai (játék). Makrancos hölgy (Shakespeare vígjáték). Amerikai sportok (eredeti felvételek). Sikerköltés (komédia). Mörög (erkölcsrajz).

Legközelebbi műsorváltozás hétfőn, 1. hó 30-án.

Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/2 órakor, vasár- és ünnepnapokon 4 órakor kezdődik

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31. Telefon 110-22.

Ma este 8 órakor az októberi favorit-műsor bucsuja.

Móricz Zsigmond új darabja Dufla pofon (A paraszt nászéjszakáján). Játsszák: Szalontay Ferike, Kabók, Barsony és Tihanyi. — Zerkowicz Béla sláger operettje: A kék róka. A newyorki betörők. The Hamamura Family, Reuter Brothers, Tutista és Pittaner. The Prince of Wales Co. Lise Ripert. La szorenata Az alvajáró.

Azonkívül új darabok, új szövegek, új szcenizált dalok és az összes októberi attrakciók. A télikerben Royal-Cabaret belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vize és zenekara. Bal-mabile. Keringő verseny. Tánc hajnalig. A legvilágosabb budapesti hely.

Vasárnap, október 29-én d. u. 3/2 órakor mérsékelt helyaru nagy családi előadás, színr kerül: A kék róka operett és az egész októberi favori műsor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Iratársaság.

22 műsorszám!!

A főattrakciók:
LOLA and OTTO TATE
GEORG NEUMÜLLER
KARTELLI
CARDOSH

Az előadás kezdete 8 órakor.

Jegyelővétel: 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál. A télikerben reggel 6 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez. Telefon 93-36.

Deli Café Restaurant Corsó

Délután Quartett zene

Előrangú Esti cigányzene
Színház után friss vacsora
4 korona Souper

Polgári árak!

Separák kisebb és nagyobb bál helyiségek, házonkívüli megrendeléseket, úgy mint eddig, a legpontosabban eszközöztetnek.

Deli

ROYAL-CABARET

A Royal-Orfeum épületében VII. Erzsébet-körút 31. sz.)

Budapest legkedveltebb szórakozó helye. Minden éjjel 12 órakor nagy cabaret-előadás. 41 új tánc- és énekattrakció. Felépnek: Mizie Werner, Claire Martens, Várady Margit, Lise Ripert, Weksa-Duo, Serlegi Franciska, Pelessényi Vali, La Soora, Steffy Lys, La belle Caiffa, Louise Delliense, Prince of Wales Comp., Gilda Vincenzo, Krasznay Illy, Váradi Aranka, Elekny Ann, Pally Tusi, Kelemen Böske, Margot, Fodor Vilma, Elise Weltner, Die 4 Domawelberin, Major Mariska, Széchy Etta, Mona Welton, Ada Alstrup, Chitta Dolores, Oly Derby, Szabó Margit, Piko Jolan stb. stb. — Belépődíj éjféltől 1 óráig 1 korona; 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vize zenekara hajnalig muzsikál. Bal-mabile. Keringő verseny. Uj nórak. Uj táncok.

Drágább lett a dohány!

EGY SZEM
HAVANNA PASZILLA
ÓRAKRA MEGSZÜNTETI
A DOHÁNYZÁSI INGERT

CSAK A VÖRS KIRÁLYVAL FÉLLETŐ VÉDJEGYVEL A VALÓDI VÉDJEGY I doboz ára 40 fillér.

Kapható Török József gyógytárban Király-utca 12. Lux Mihálynál Múzeum-körút 7. Detsinyi Károlynál Fürdő-utca 10. Norndá Nándornál Kosuth Lajos-utca 7. és minden gyógy-szertárban, drogeriában és jobb cukorkáuzletben. — Viszont-eladónak árkezevény.

Főbizományos: IFJ. WEISZ és TSA I., Fehérvári-út 11. Telefon 192-57

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31 110-22 : TELEFON : 110-22

Minden este 8 órakor az októberi favorit-műsor bucsuja

Móricz Zsigmond új darabja: **Dufla pofon** (A paraszt nászéjszakája)

Zerkowicz Béla sláger operettje: **A KÉK RÓKA**

A New-yorki betörők. — The Hamamura Family. — Reuter Brothers. — Prince of Wales Comp. — Tutista és Pittaner. — Lise Ripert, stb. — Azonkívül új darabok, új szövegek, új szcenizált dalok és az összes októberi attrakciók. A télikerben Royal-cabaret, belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vize és zenekara hajnalig muzsikál. Bal-mabile. Keringő verseny.

Vasárnap október 29-én délután 3/2 órakor mérsékelt helyaru nagy családi előadás, színr kerül: A kék róka operett és az egész októberi favorit műsor.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Révay-utca 18. szám. Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor. Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 órakor.

MA ÉS MINDENNAP Der „Tugendwächter“ J. ARMIN-tól.

A KONKURENSEK SATYR-tól

Továbbá: Princez Luiza, Szőke Szakál, Rott Sándor, Trebitsch, Ricza Giza, Gerő József, Springer.

CASINO DE PARIS 12 ÓRÁKOR.

Jegyek elővételben kaphatók: Folies Caprice Révay-utca 18. d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig, Hirsch nagytervezde Andrassy-ut 19. és Sopronyi nagytervezdeben Rákóczi-ut 1. 12 óra után az 1-ső emeleti „Casino de Parisban“ teljesen új műsor a világ legelső tánc-attrakciók felépítével.

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap. 11 órakor: Kezdeté 1/2 órakor Slager!

Újdonság: Operette 1-felvon. Armin József bohózata után irta és zenéjét összeállította Dybró.

9 órakor: **Lebovits végakarata**

Bohózat. Irták: Glinger és Taussig.

STEINHARDT és HUNYADI új kupaikkal és elsőrendű külföldi számok. Vasár- és ünnepnapokon délutáni előadások. Kezdeté 1/2 órakor.

A remek télikerben reggel 5 óráig cigányzene, cabaret, tánc. — Belépődíj nélkül.

Jegyek: d. e. 10-1-ig, d. u. 3-6-ig a mulatóban és egész nap a Hirsch-féle nagytervezdeben Andrassy-ut 19 és a Hungária-túró pánztáránál válthatók.

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5. (Főpostával szemben)

SZÉN, KOKSZ nagyban és kicsinyben
SALAMON JAKAB és Társaság Budapest,
V., Erzsébet-tér 5. szám. TELEFONSZÁMOK: 73-99, 73-97, 73-98, 73-99.

Heti műsor:

Október hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi Város- ligeti Színház	Uránia	Hangversenyek
28 Szombat	A szerelem gyermeke	A hercegisasszony	A jó barátok	Liliomfi A 7 ördög	Sárga liliom	A kis gróf	Szép Heléna	Az orsz. színműve- zeti asszociáció elő- adása.	—
29 Vasárnap Estei	A boszorkány A szerelem gyermeke	A rózsalovag	—	A nőgyök öröme Hit és haza	Az élet szava A Princo	Cigányzserenem A kis gróf	Molnár és gyermeke Szép Heléna	—	d. u. Heinemann (L.) (Royal) este: Waldbauer- Kerpely (R) Royal

Mindszenti Koszoru kiállításunk megnyilt.

Művészileg dolgozott és meglepően szép koszorunk az idén is versenyen kívül állanak és kiállításunk ritka látványosságot nyújt. Mérsékelt áraink pedig éppen szenzációt fognak kelteni. Minél számosabb látogatást kér a

PHILANTHIA virágcsarnok
VI. ker., Váci-utca 9. Telefon 450.
Vasárnap egész nap nyitva.

Magyar Királyi Államvasutak
Üzletvezetősége Kolozsvárt.
29230/911.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Zuzott kő szállítására.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége a vonalai részére az 1912. évre 30800 m³ zuzott kő szállítására ezennel pályázatot hirdet.

A szállítás a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő 95257/911. sz. általános feltételek, valamint a 29230—911. sz. ajánlati felhívás értelmében történik, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzletvezetőség anyag és leltár beszerzési csoportjánál díjmentesen kaphatók és a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségénél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlat egész szükséglet, vagy annak bármely részmenységére is szólhat.

Az ivenként egykoronás agyar okmánybélyeggel ellátott szabályszerűen kiállított aláírt és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett ajánlat ezen alábbi külsővel:

„Ajánlat zuzott kő szállítására 29.230—911. számhoz.” 1911. évi november hó 15-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez (Kolozsvár, Boesky-tér 4. sz.) benyújtandó, vagy posta útján beküldendő, megjegyezvén, hogy csakis ezen feltételeknek megfelelő ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Az általános szállítási feltételeknek 3.ik szakaszban foglaltaknak megfelelően megállapítandó bányapénz készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban 1911. évi november hó 14-én déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő esetleg posta útján oda küldendő.

Az értékpapírok legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítandók, de névértéken felül nem számíthatók.

Kolozsvár, 1911. október hóban.

Az üzletvezetőség.

Utánnomás nem díjazatik.

A gyermekek kedves, meghitt barátja AZ ÉN UJSÁGOM

októberben új évfolyamot kezd.

Elbeszélés, vers, mese, mulattató olvasmány, tanulságos cikk, számos kép a tartalma minden számnak; valamennyi azt a célt szolgálja, hogy bővítse a gyermek ismereteit, hogy vidám, ötletes formában szórakoztassa

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP!

Előfizetési ára:

Negyedévre 2 K 50 fillér. — Félévre 5 K.

Mutatványszámot kérésre ingyen küld

AZ „ÉN UJSÁGOM” KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 10. SZÁM.

Ültessünk diófákat.

Valamennyi gyümölcsfa között a diófa az, amely a legbiztosabb és legjövendősebb kamatoztatást szolgáltatja, ami a következőkben ki-világlik:

1. Nem igényel semmiféle metszést, amint azt minden más gyümölcsfa évente többé-kevésbé kívánja.
2. Teljesen rovar- és féregmentes.
3. Nem igényel semmiféle kulturát, eültetve, minden elősegítés nélkül magától fejlődik bőven-termő és szép fává.
4. Ha csak rendkívüli téli fagyok nem voltak, évente dus termést hoz. A dió egy évig kifogástalanul eltartható és igen keresett kiviteli cikket képez.
5. Tultermelés diónál még nem tapasztaltott, miután mindenkor szívesen keresett cikket.
6. Idősebb korában nagy fává kifejlődve, törzse ipari célokra használt értékes fát szolgáltat, amelyért gyakran rendkívül magas árakat fizetnek.

Az összes diófajok között a francia papirdió a legjobb, legdusabban termő és legellenálló képebb faj. Ezen valódi francia papirdióból fiatal, értékes fákat a következő áron szállítok:

1 darab	1 korona 50 fillér
10	17 „ — ”
100	160 „ — ”

A legalkalmasabb ültetési idő az ősz és március eleje.

Mühle Árpád

udvari szállító
faiskolai nagytenyészet
Temesvár.

Bodnár Antal

szücsmester

Bpest, V., Nádor-u. 17.

Ajánlja saját műhelyében készített
szűcs- és szőrmőrukat. Megrendelések és átalakítások a legszolidabb árú a legújabb divat szerinti eszközökkel. Téli ruhák molykár elleni megóvásra állogatgatnak!

TELEFON! TELEFON!

képzőművész, vagy részletvezetőre legolcsóbban
Butor EHRENTREU és FUCHS
testvérekkel
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. — Telefon 88—89

Moskovits

Anatomiai
Cipőgyár

R.-T. főújsza BUDAPEST
Rákóczi-ut 6.

(Pannonia szállodával szemben).

Ajánlja:

őszii cipő-ujdonságait,
gyermekcipő különlegességeit ::

Szabott egység-
árak!

Árjegyzék ingyen
és bérmentve!

BUDAPEST
Rákóczi-ut 6.

FŐNÖKÖK

ezrel eddig hiába vártak arra, hogy könnyű szerrel jussanak írógéphez.

HA FIZETNEK

havonta 20—30 koronát, kapnak egy elsőrendű, látható írásu, visszaváltós, tabulátoros, összedobillentyűs, automatikus sorváltós, csupa aczéltől és vasból gyártott, rendkívül tartós, univerzál-klavíratúra

Ujlaki-írógépet.

Nem irnak alá váltót és folytonosan halmozódó iróid munkátaikban könnyen

BOLDOGULNAK.

Bármely rendszerű használt írógépet legmodorobb Ujlaki írógépre

BECSERÉLÜNK.

Díjmentes bemutatás ország-szerte. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA Budapest, VII. ker., Erzsébet körút 28. sz.

Telefon 122—60.

Vidéki hivatalnokok, kik könnyű mellék-keresetre reflektálnak, közöljék címüket. Vidéki képviselők kerestetnek.

Magyar királyi államvasutak igazgatóság.
172. szám.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A magyar királyi államvasutak kaposvári nevelő-táppintézetének igazgatósága az 1912. évi január hó 1-től 1914. évi december hó 31-ig szükséges író- és tanszerek és elemi iskolai tankönyvek, valamint 1912. évi január hó 1-től 1912. évi december hó 31-ig szükséges élelmiszerek: marhahús, sertésbűs, zsír, hentesárak, liszt, kenyér, zöldség, burgonya, tej- és fűszerárak szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok folyó évi november hó 23-án déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak kaposvári nevelő-táppintézetének igazgatóságához lepecsételve borítékban „Ajánlat . . . számhoz” felirással nyújtandók be.

A külön szállítási feltételekben megállapított bányapénz-folyó évi november hó 21-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak zágrábi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál, hivatkozással jelen pályázati hirdetmény számára befizetendő, vagy oda posta útján beküldendő.

A pályázatra néve a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő 95257—1911. számú általános, valamint erre az ügyletre néve még a külön megállapított részletes szállítási feltételek alulírott igazgatóságnál megtekinthetők, illetőleg a 95257—1911. szám alatt kiadott általános szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak igazgatóságának budapesti nyomtatványtáránál (VI. ker. Andrassy-ut 75. sz.) 50 fillér előzetes beküldés ellenében, a külön megállapított részletes szállítási feltételek pedig az alulírott igazgatóságnál díjtalanul kaphatók.

A használandó ajánlati mintát alulírott igazgatóság szintén díjtalanul adja.

Mindazon cikkből, melyből minta leadható, mintát kell beadni az ajánlattal egyidejűleg.

A feltételeknek meg nem felelő, vagy későn leadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Kaposvár, 1911. október hó.

A magyar királyi államvasutak nevelő-táppintézetének igazgatósága.

(Utánnomás nem díjazatik.)

RENAISSANCE SZALON

Klasszikus képek és szobrok mesteri reprodukcióinak

állandó kiállítása

Budapest, IV., Ferencliek-tere 2., félem.
BELÉPŐDÍJ NINCSEN

A képzőművészet mestereinek legszebb alkotásai családiaságig hű művészi reprodukciókban, gyönyörű stilszerű keretekben előnyös árak mellett csekély havi részletre is megszerezhetők.

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII. KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32. SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN.

saját érdekükben felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturálmokban szabadalmazott, különösen páratlan czélszerűségű kicserélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötőkről** prospektust kérjenek. Ezen

Sérvkötő a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **Műláb** a lehető legjobb kivitelben **Műkéz** a legizlésebb kiállításban **Műfüző**

Támgépek, egyenestartók, haskötők, gummiharisnyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

Hygienikus különlegességek! + Képes árjegyzéket kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

A NAGY CZIPÓÁRUHÁZ

Rákóczi-ut 44. sz. (Népszínházzal szemben ▲▲▲▲)

november hóban teljesen megszűnik.

BUTOR

köszpénzért és részletré Nem kell banknál törlesztés és semmiféle kamat nem számítatik. Háló-, ebéd-, őr- és szalonberendezések, őr- és lasztek, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő
Budapest, VII., Erzsébet-körut 32. Árjegyzék ingyen

A legtöbb üzletben kapható

D. LEONHARDT & Co

Nagyán V. 1. Plank. 7.

gömbhegyű írótollak.

„ILONA” teavajat

— (édes tejszínből készült legfinomabb esemegova) —
fürdőtelepekre legelőss napl árban szállítunk kívánt adagokban.

Szántó Samu és Szántó Adolf
Budapest, VII., István-ut 67. Telefon 56-48.

Mindennemű férfi és női

NEMI BETEGSÉGEK

! ugyszintén vér-, bőr-, idegbajok, bujakór (siphilis) és férfigyöngöseség (impotencia) alapos gyógyítására legjobban ajánljuk !

Dr. KAJDACSY

rendelő intézetét
BUDAPEST, VIII., József-körut 2. sz.

Rendel 10 órától 4-ig és este 7-8-ig. Levél útján is biztos gyógyulást találunk azok, kik személyesen meg nem jelenhetnek vagy távol a fővárostól laknak. Gyógyszerek utasítással kívánatra küldetnek.

EGÉSZSÉGES GYERMEK

életereje fokozódik, a betegséggel szemben megedződik, ha az iz és szagnélküli „EGGER”-féle csukamájolaj emulsióból **iszik,**

fojlődésében visszamaradt, gyöngé esont rendszerű, angol-kóros, skrofulás, gyenge idegzetű

BETEG GYERMEK

nem lesz életképes, erőben, testsúlyban nemgyarapodik, ha **nem issza**

a legkiválóbb orvosok által ajánlott „EGGER-EMULSIÓT”, amelyet a Nádor-gyógyszertár készít Budapesten, VI., Váci-körut 17. szám alatt. Ára 2 korona.

Gözeke acetylen-lámpák

Éjjeli szántásoknál gözekekre különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil-lámpák

kész., kocsi-, kocsi-, pózna-, asztali-, udvari-, kerít.- lámpák

Acetylen-lámpák

Bárdi József R.-T.

Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 15. sz.

Sürgőnycim: Pneumatik.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. Telefon 19-23.

A Bosznia-hercegovinai orsz. vasutak igazgatósága.
24.991. 1911. számhoz.

A Bosznia-hercegovinai országos vasutak üzemkimutatása

1911. évi szeptember hóra. — Üzemhossza 940 km.

Időszak	Szállított		Bevételek	Összehasonlítás az előző 1910. évvel	
	Személy mennyiség	Áruk Tonna		bevételek	különbözet
				korona	
1911. január 1-től 1911. aug. 31-ig.	2,102.825	1,021.882	10,121.080	9,419.120	701.960
1911. szeptember 1-től 1911. szeptember 31-ig	323.126	122.369	1,439.520	1,178.230	261.290
Összesen	2,425.951	1,144.251	11,560.600	10,597.350	963.250

Serajevó, 1911. október 12-én.

Az igazgató.

A már 58 év óta dícséretromlólag ismert, s a 71012. sz. Bm. leirat követelményeinek teljesen megfelelő

UJ-VUKOVÁRI

arcztisztító kenőcs

szepő, himlőhely, szemő, májfattok, inkandékok, for- és győzők, arcz- és szem- és egyéb megbetegedések ellen, valamint az

uj vukovári

bőrszépítő szappan

mely az arcztisztítóval a használati utasítás szerinti alkalmazás után a legkosabban győzőknek is a vukovári és a vukovári arcztisztító kenőcs.

gy nagy tégely ára 1 kor. 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzatoktól óvakodjunk! Csak Krafjesovic által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyben Krafjesovic a készítő arczképe látható.

Főraktár: Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. Török József gyógyszerháza.

Újrendszerű butor-hitel.

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a tisztelt butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.

Hitel esetén készpénzárakat számítottunk, csupán a tartozás után 6% kamat fizetendő.

A kamat negyedévenként fizetendő és pedig mindig csak a hátralékos, csökkenő tartozás után.

Törlesztés: minden 100.— korona után havi 3.— korona vagy minden 100.— korona után 1/4 évi 2.— korona.

Nagy választék asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ág- és asztallenterítőkben

BALÁZS és TÁRSA BUTORÁRUHÁZA BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 43. (Saját ház.)

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények,
szekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó árakon kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6-C.

Férjhez menne
földbirtokos 21 éves leánya 250.000 kor. vagyonnal, továbbá sok száz vagyonos magyar, német, orosz és amerikai hölgy stb. Komoly szándéku urak (nyugon, vallás, foglalkozás mellékes) azonnal teljesen díjmentes felvilágosítást kapnak. L. Schlesinger, Berlin 18.

Házasság közvetítés
legszigorúbb titoktartás mellett. Férjhezmenendő urakhoz előjegyezve a legkülönbözőbb hozomány összeggel. Nősülendő urak a társadalom minden osztályából. Czigjelzéstelen levelezés. Nősülendő urak férjhezmenendő urakhoz vagy azok hozzátartozói legnagyobb bizalommal fordulhatnak Faragó Jenő elismerten járó házasságközvetítő irodájához. Budapest, Rákóczi-utca 86. (Diszkrét, lépcsőházi bejárat).

Akar Ön szellemes lenni?
Akarja, hogy kellemes társalgónak tartsák? Akarja a társaságban tekintélyhez jutni? Olvassa el a "Társalgás Művészete" (Előzetes felvilágosítás és Szellemszövegek) rendkívül érdekes könyvet! Megtudja ebből, mint viselkedjen, hogy férfit, nőt, alattvalót és felelőváltót egyaránt meghódítsa. E könyv korrekció utáni leírása lesz az élet minden helyzetében, bálokon, banketteknel, esküvőkön, színházban és mindenütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Attekinthető kivonat, (tartalomjegyzék) ingyen, diszkrétan küld: DEÁK, Budapest, Rákóczi-utca 86.

Pénzszekrényeket
tűz- és betörésmenteseket ajánl Budapesti Pénzszekrényraktár. Mintaraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákos-utca 4. szám. Telefon 116-40. 11261

Asztalosok
új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a "Kegyelet" szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Butorhitei
legújabb rendszer szerint. Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy mindenféle butorokat készpénzárak mellett, meghatározott időre, részletre eladhatunk, minthogy a kellemetlen bankeljárásokat mellőzhetjük és csupán 5 százalékos kamatot a mindig eszünkön összeg után számítunk fel. Butorválaszték a leggyorsabbútól a legdrágább kivitelű jótállás mellett. Bővebbet Lízsi István IV., Kristóf-tér 8., I. em. Butorraktár.

Kézimunka
hímzésekhez, butorhoz függönyökhöz, lakásberendezéshez, zsinórok, rojtok, bojtok, képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi: Budapesti Paszománygyár, Nagymező-utca 46. szám.

Ha köhög
vagy rekedt, Réthy-féle cinkkorkát vegyen 60 fill. érért.

Mézédes
csemege-szőlő mázsánszót 36.—, postakosaránként 2.20, zöldpaprikát, körtét, almát, szilvát 2.40 K-ért. Gyümölcskivétel, Csongrád-ról. 11388

Juniperus
(nemes borovicska) 4 literes tartályban 11 korona bérmentve. Csemege-konzervekről árjegyzék ingyen. Felkai konzervgyár, Barta József, Felka, (Szepes megye.)

Diszkrétkedvelők
Kérjenek árjegyzéket az Első magyar diszkrét-faiskolától. Tulajdonosa: Gopony Ede Körmenend. 120 fajta tülevevő fák, lombfák, sorkák, díszeserjék kaphatók. 6119

Zálogcédelulát,
brilliantot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz osontárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségeskereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövék

Parlamentari
gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyama, nyilvánosságú joggal. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. — Közérvényű egyesületi oklevelek. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Hegedűs Sándor-u. 7., saját épületében; előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10.) Czimre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezégtől a más hirdetéssünetet utánzó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68.

Soha nem létezett
rendkívül kedvező feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butordarabokat részletfizetésre.

Modern lakberendezési vállalat
Budapest, IV. ker., Gerliczy-utca 7. sz. 0 iszes butor-album 1 kor.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretekben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon: 62-99.
Alapított 1886-ban

Zálogcédelulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiválto és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.

"Hungária"
beszélő-gépek
tölcseknélküliek is kizárólag eredeti első-rangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa
Budapest, VI., Teréz-körút 4.
Kérjen árjegyzéket.

BUTOR-hitel
takarékpénztárnál és leszállított előzetes fizetések mellett. Minden 100 korona után havi korona fizetendő. A leggyorsabb butorok a legolcsóbbak és a legbiztosabbak. Beszerzünk továbbá megbízásra bármilyen új butort, zongorát, csillárt és mindenféle lakfészterezési árukat.

Műbutor kereskedelmi részvénytársaság
Budapest, IV., Magyar-u. 3.
(Kossuth Lejos-utca sarkán.)

Nemi betegek Férfiak, nők
trippertől csak a valódi és világhírű Larioin Capsulától (dr. Klein) gyógyulhatnak meg a legbiztosabban. — Több mint 100 orvosi bizonyítvány tanuskozik e gyógyszer kiváló hatásáról. Kapható utánvét mellett kizárólag a készítőnél 2 K 50 L-ért illés Antal gyógyszerárban, SZABADKA. Budapesti főraktáros: Nyilasgy Gusztáv gyógyszerész Epost, Fehérvári-ut. Utánzatoktól óvakodjunk.

Pénzt
akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindenféle kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber céghez, Baross-tér 17. sz. Telefon: 149-00. 29387

Gyorsírás és gyorsgépirás
A Gyakorló Gyorsíró Társaság megnagyobbított modern hygienikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartja gép- és gyorsírási magyar és német szaktanfolyamait. Gabelsberger-Markovits rendszer. Legalapabb kiképzés különféle rendszerű írógépeken. Tandij igen mérsékelt. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba segítjük. Telefon 18-09. Glogowski és Társa (Remington írógép) VI., Andrássy-ut 12.

Pályázatok.
Több száz pályázatot mindenféle szakmából közül az Országos Pályázati Közlöny mai száma. Ingyen mutatványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38.)

Csak 6 K-ért
küldök 4 1/2 kilós tevé 56 darab finom enyhe
toilette-szappant,
mely a sajtóállásnál főmleg elformázott, rózsaszín gyöngyvirág, moschus, pacsuli illattal. Igen ritka alkalmi vétel elárulitóknak, szállodáknak, fürdőknek és háztartások számára. Szétküldés képezzen ellenében, vagy utánvétellel Gy 70 fill. több. Szétküldi
VAJDA E.,
Első felsőmagyarországi toilette-szappan gyár,
Vág-Ujhely 879.

Szabók részére
mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. társ., Nagymező-utca 46.

Zálogcédelulákat
veszek. Elzálogosított brilliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt, platínát és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiválto és teljes értékét kifizetem. Ugyanitt aranyláncok olcsón kaphatók.
SCHILLER ISZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest, Sip utca 8.
Telefon 54-74.

BUTOR
30% megtakarítás!
Régi Butorszalon
Budapest, Ferenciek-tere 3
félemelet. Vétel és eladás
használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szönyegek, csillárok.
Telefon 82-13. 28598

Veres áfonya
befőt, szépségi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29817

10%-kal olcsóbb,
mint bárhol, legolcsóbb, legjobb és legnagyobb butorárház, 320 szobabutor a leggyorsabbútól a legfinomabb kivitelű választékra készen áll jótállás mellett. Varga Mihály és Társa, Kristóf-tér 8., I. em.

Rizike
gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.—, sóslében kor. 7.—. Barta József konzervgyára Felka (Szepes megye). 29319

30 koronaért
készülnek saját műhelyben nem mérték után remek szabásban, finom kivitelűn divatos férföltönyök vagy felöltők finom szövetekből László Sándor férfiszabómester, Budapest Erzsébet körút 1. sz., I. em. Vidékre postát minták bérmentve, helyben szabászatot kívánatra házhoz küldöm. 08532

Nagy meglepetés
Az életben nem tér vissza az alkalom
600 db csak 4 K 50 f.
Egy gyönyörű aranyozott prec. anker óra láncsal, pontosan jár, 3 évi jótállással. 1 mod. selyem férfi nyakkendő, 3 legfinomabb zsebkendő, 1 gyönyörű férgyűrű, imit. valódi kövel, 1 elegáns női ékszer garnitúra, mely áll 1 gyönyörű kolloid keleti gyöngyökkel, 2 elegáns női karkötőből, 2 pár fülbevaló, 1 zsebtűző, 1 pénztárca, 1 pár manzsettagomb 3 karátos double arany, 1 díszes ancsik-kártyaalbum a világ legszebb tájával, 3 juxtárgy, 20 levelező tárgy és még 500 szükségeslet cikkek. Mindez összesen csak 4.50. Mindez utánvétellel vagy a pénz előleges beutalással. A bécsi központi árúháztól P. Lust Krakau No 746/B
Nb. 2 csomag rendelésnél 1 angol borotvát mellékelünk. Meg nem felelőért a pénz vissza.

Jogászoknak
nélkülözhetetlen.
A magyar kir. Curia
Felülvizsgáló Tanácsa által
a sommás eljárásról szóló törvény (1893: XVIII. t.-a.) alapján hozott

HATÁROZATOK
GYŰJTEMÉNYE.
Összeállította
GOTTL ÁGOST
kir. curiai tanácselnök.
XIV. kötet (1908, 1909)
2828-2952. sz. határozatok.
Tartalmazza az 1908 július 3-tól 1909 június 28-ig terjedő időtartamon át hozott határozatok gyűjteményét.
Ára vászonkötésben 9 K.
Kiadja a
FRANKLIN-TÁRSULAT.
Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részv. ytársaságnál Budapest, Andrássy-út 21. valamint minden könyvkereskedésben.

Üresedésben
levő számos különféle állás jelentetett be, melyek teljes czimmet olvashatók az Országos Pályázati Közlönyben. Ingyen mutatványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38. szám.)

Singer varrógépek
Kerékpárok, grammofonok, hanglemezek, legolcsóbban kaphatók

Haban József
Budapest, Almásy-tér 14.
Javitásokat olcsón készít. Képes árjegyzéket ingyen küld.

Kárpitos nyergesek
részére mindenféle kellek képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részv. ytárs. Nagymező-utca E. 46. sz.

+Soványosság+
Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőlap-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Verszékenység, gyöngesség, idegesség ellen és gyomorbetegségeknél nélkülözhetetlen tápszert. Kintintve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11. II/I. Telefon 156-80.

A világhírű "THE ROYAL"
Grammofonokat minden recsegés vagy utótag nélkül mesés tisztá hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári árakon és mindenféle emelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Piccoló Grammofonok 20 kor.-tól feljebb.

Láng Jakab és Fia
grammofonagykereskedők,
Budapest, József-körút 41. Főközledek VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve 20866

Készpénzért
vagy hitelképes egyneknek kedvező feltételek mellett szállítok teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosíthatom, hogy ilyen
olcsón
sehol nem kap modern haló, ebédli, uri és szalon szobákat stb. Győződjön meg, tekintse meg szűfolt raktárainkat, itt jutányosan
vehet
a leggyorsabbútól a legdrágább kivitelű minden fajta
BUTORT
Nagy Imre
lakberendezési vállalkozó
BUDAPEST,
Váci-körút 9. szám
(Bejárat Szerencsen-utca 1., I. em.) Árjegyzék ingyen. Album 1 K.